

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon števil 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.
Računi pri pošti ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241

Izloja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

SPLOŠNA

Vojaška zasedba Slovaške po nemških četah

Ljubljana, 30. avgusta. Proti koncu preteklega tedna se je evropska kriza tako nenadoma zaostila, da se zdi sedaj počasneše premikanje koles na prelomnici evropske in svetovne zgodovine, kakor ga opazamo v tem tednu, kar nekam osupljivo. To navidezno zatišje pa izpolnjujejo zakulisni diplomatski napor za rešitev človeštva pred najhujšim, ne da bi nam bilo že sedaj dano pronikniti v tajne te igre, od katere si — prav tako kakor od vojne — vsak izmed partnerjev obeta seveda predvsem svoje koristi. V tem je, lahko rečemo, približno enaka usodnost trenutnih mirovnih posvetov, kakor morebitnih vojnih odločitev. Navzlic navidezni zatišju pa se položaj tako rekoč neprestano spreminja in odgovorni državniki morajo skoro vsak trenutek znova presojaati trenutno stanje, da po njem uravnaajo svoje nadaljnje odločitve. Tako bodo morali na primer računati tudi z današnjo obsežno mobilizacijo na Poljskem, ki zajema vse Poljake od 18. do 40. leta starosti ali okoli 4 milijone ljudi. Ta ukrep je poljska vlada sprejela predvsem zaradi nevarnosti s slovaško-nemško strani.

Današnji položaj v ostalem ne kaže bistvene spremembe od včerajšnjega v pogledu stališč posameznih prizadetih činiteljev. Chamberlain je v svojem govoru v spodnji zbornici še enkrat jasno opredelil angleško stališče in prepustil Berlinu odgovornost za nadaljnji razvoj. Danes je Hitlerjev odgovor že v Londonu in je predmet novih podrobnih proučevanj angleške vlade.

Novo dejstvo v razvoju je prinesla med tem zasedba Slovaške z nemško vojsko, kar je takoj izzvalo protest poljske vlade. V rimskih krogih so danes že najavljali možnost, da bo Poljska smatrala vojaško zasedbo Slovaške kot posredno ogražanje svojih življenjskih interesov in bo zaradi tega pritisnila v Londonu na še večjo nepopustljivost.

Na drugi strani pa se je pojavilo novo posredovanje, za katero sta se to pot ponudila belgijski kralj in nizozemska kraljica. Predsednik poljske republike je tudi na to posredovanje, kakor že pred nekaj dnevi na Rooseveltovo, pristal s podobnim pritrdilnim odgovorom, a vesti iz Berlina govore o ugodnem sprejemu te pobude tudi v nemških krogih. Angleška vlada je danes obvestila nizozemsko, da bo spoštovala nizozemsko nevtralnost, Nemčija pa je dala podobna zagotovila Litvi. Nevtralne države se sploh skušajo kolikor bolj mogoče umakniti iz področij neposrednih konfliktov, pri vsem tem pa se obrambno pripraviti za vsak primer. Pozornost vzbujajo končno vesti iz Moskve, da pakt z Nemčijo še ni ratificiran in da je Rusija med tem sklenila ojačiti svoje posadke na zapadni meji, kar smatrajo kot dokaz splošnega poslabšanja položaja. Poljski listi, ki so že od vsega začetka slikali sklenitev nemško-ruske pogodbe kot nemški umik, z nobeno besedo ne kažejo svojega nezadovoljstva zaradi ruskega postopanja v zadnjem času. To so nekateri značilni utrinki iz razvoja današnjega dne. Po današnji sestavi nove japonske vlade bomo tudi o stališču Japonske kmalu izvedeli kaj več.

Ako pa hočemo ves trenutni razplet te največje povojne krize prav razumeti, ne smemo niti za hip izgubiti izpred oči najpomembnejšega dejstva: polne vojaške pripravljenosti vseh prizadetih, ki se z vedno novimi vojnimi ukrepi še stopnjujejo. Računajo, da je danes v Evropi že 12 milijonov vojakov pod orožjem. V tem je glavna razlika v pozicijah posameznih partnerjev v sedanjih diplomatski »vmesni igri« v primeri s krizo lanskega septembra. To zlasti taboru Anglije in Francije omogoča večjo odločnost in vztrajanje pri dosedanjih stališčih. Po današnjih glasovih iz Londona in Pariza smemo še vedno sklepati, da zapadni tabor ne stoji več na stališču »miru za vsako ceno«, saj se kot prvi pogoj morebitnih splošnih pogajanj za ureditev evropskih odnošajev znova postavlja zahteva po vzpostavitvi stanja izpred 15. marca letošnjega leta. Prav današnji angleški in francoski listi naglašajo, da bi sleherna slabost Anglije in Francije lahko postala usodna. Za presojo trenutnih pozicij obeh taborov ne smemo končno pozabiti, da je za izmenjavo misli, ki se trenutno vrši med Berlinom in Londonom, dal pobudo nemški kancelar Hitler, kakor to ugotavlja tudi

Varšava, 30. avg. c. Predsednik poljske republike Moscicki je danes popoldne s posebnim proglasom na poljski narod odredil splošno mobilizacijo. Vpo-klicani so vsi rezervisti od 18. do 40. leta starosti. Prijaviti se morajo svojim edinicam jutri.

Popoldne je bil izdan uradni komu-nike, ki pravi, da je Poljska prisiljena podvzeti nove obrambne ukrepe tudi ob slovaški meji. Nemčija je že pred več meseci začela z agresivno politiko proti Poljski. O tem pričajo časopisna kampanja, grožnje, sistematizirane provoka-cije ter koncentracije čet ob mejah.

Poljska se čuti od Nemčije ogrožena, Poljska je vedno pozdravila vsako po-sredovanje, toda na nemški strani ni bilo nobene reakcije. Poljska nima s svojimi obrambnimi ukrepi nobenih napadalnih namenov.

London, 30. avg. br. Po poročilih iz Varšave je bila danes popoldne ob 14.30 objavljena na Poljskem splošna mobi-lizacija. Do tega koraka je prišlo zaradi tega, ker je nemška vojska zasedla vso Slovaško in je Poljska sedaj ogrožena tudi s te strani. Neposredni povod za proglasitev splošne mobilizacije, s ka-tero so vpoklicani pod orožje vsi za vo-jasko službo sposobni moški do 40. leta starosti, pa je bilo sporočilo angleške vlade o Hitlerjevem odgovoru na zad-nja sporočila angleške vlade v zvezi z znano Hitlerjevo poslanico. Iz Hitler-jevega odgovora se vidi, da vztraja Nemčija pri svoji zahtevi, da se mora priključiti Nemčiji ne samo Gdansk, marveč vse poljsko ozemlje, ki je pred sklenitvijo versajske mirovne pogodbe pripadalo Nemčiji in Avstriji.

Ker je Poljska trdno odločena braniti vsako ped svoje zemlje, je odredila splošno mobilizacijo, da je tako pripravljena na vsako morebitnost. Po zadnjih vesteh iz Varšave je ljudstvo razglaslo o mobilizaciji sprejelo docela mirno in so se vpoklicani rezervisti takoj odzvali pozivu. Obenem z objavo mobilizacije je bil na železnih cestah ustavljen ves civilni promet in so vsi vlaki določeni izključno za transport vojaštva in prevoz prehrane. Zasedena so tudi vsa motorna pre-vozna sredstva. Ves promet med Polj-sko, Gdanskom in Nemčijo je ustavljen. Meja je bila od danes popoldne na vsej črti od madžarske meje do Severnega morja zaprta in vojaško zasedena.

Vsi ti ukrepi poljske vlade kažejo, da se Poljska ne misli ukloniti morebitne-mu novemu Monakovu, temveč je od-ločena častno braniti svoje pravice kot suverena in neodvisna država.

Varšava, 30. avgusta. AA. Danes zjutraj so v Varšavi nalepili na stotine lepakov s slikami maršala Rydz-Smiglyja, obkrože-nega z letali, tanki, topovi in korakajo-čimi četami. Na lepaku so napisane me-sede, ki jih je pred nedavnim izrekel maršal Rydz-Smigly sam: »Na silo se odgo-varja s silo!«

Varšava, 30. avg. br. Agencija Pat je danes objavila naslednji uradni komunike: Nemčija izvaja že nekaj mesecev agresivno politiko proti naši državi. Njena z gro-žnjami prenapolnjena kampanja, izjave njenih vodilnih odgovornih politikov, si-stematično provociranje obmejnih inciden-tov, naraščajoče zbiranje mobilizirane nem-

današnji »Hamburger Fremdenblatt«, ki ima dobre zveze z nemškim zuna-njim ministrstvom. Tudi v tem pogle-du je položaj precej drugačen od one-ga v lanskem letu.

Toda ocena trenutnih diplomatskih možnosti s tem še ni izčrpana. Opozori-ti moramo na značilnost ugodnega odmeva Chamberlainovih izjav v nem-škem tisku ter na nič manj značilno okolnost, da med angleško vlado in Hitlerjem izmenjane note še vedno ni-s bile objavljene, kar nakazuje mož-nost daljših pogajanj v odmevih nem-škega tiska na Chamberlainove izjave pa zasluži pozornost predvsem oni odstavki, ki ne izključujejo možnosti angleško-nemškega sporazuma. Nem-ški listi se vračajo s tem na staro te-žo »najprirodnejšega sodelovanja med Nemčijo kot kontinentalno in Veliko Britanijo kot pomorsko silo«, ki je zla-sti takoj po Monakovem tvorila pred-met stalnih zunanje-političnih razmiš-ljanj v nemških krogih in ki jo je tudi Hitler postavil za osnovo svojih zuna-nje-političnih smernic v knjigi »Moj boj«. Nemčija se je po zatrjevanju iz Berlina odločila za »moskovsko prese-

ške vojske na poljskih mejah, to so naj-vidnejši dokazi za to ugotovitev. Pa tudi dogodki, ki so se pripetili zadnje čase v svobodnem mestu Gdansk in ki so bili naperjeni proti najneoporenejšim pra-vicam in interesom naše države, kakor tudi javne teritorialne zahteve, ki jih je Nemčija postavila glede na Poljsko, ne do-puščajo nikakršnega dvoma več o tem, da je naša država dejansko že ogrožena. Vsa prizadevanja za sporazum, ki so jih poka-zale visoke v interesu miru delujoče oseb-nosti ter zastopniki zaveznikskih držav, so bila sprejeta na poljski strani s popolnim razumevanjem, nemška vlada pa ni rea-girala nanje.

Glede na te dogodke in še prav posebno glede na vkorakanje nemških čet na oze-mlje Slovaške, je bila poljska vlada prisil-jena, da po prejšnjih delnih ukrepih iz-popolni svojo pripravljenost za odgo-varja-jočimi novimi vojaškimi ukrepi. Politika, poljske vlade, ki ni naperjena proti no-beni državi in ki predvsem nima za svoj smoter napada, se glede na to nikakor ne bo spremenila. Poljska je slej ko prej pri-pravljena na lojalno sodelovanje z vsemi državami, povsem v smislu načel, ki jih je izrazil predsednik Moscicki v svojem od-govoru na poslanico predsednika Roosevelta. Ta odgovor kaže jasno smeri poljske poli-tike. Ugotoviti je treba še posebej, da so novi vojaški ukrepi po svojem obsegu znat-no manjši od prejšnjih.

V svojem ostrem komentarju, ki ga agencija dodaja temu uradnemu komuni-keju, pravi: Sedaj je ves poljski narod pod orožjem, da odbije napad, ki grozi z nem-ške strani. Poljska vlada in z njo ves polj-ski narod nista hotela in tudi še sedaj no-četa vojne. Toda pripravljena sta obvaro-vati svoj mir, svojo suverenost in svoj teri-torij z orožjem v rokah. Nemci bi morali

vedeti, da Poljaki vedo, kaj je vojna. Pre-ko tri četrtine poljskega ozemlja je bilo nekoč vojno področje in prav zato visi vsak poljski kmet in vsak delavec z vso svojo dušo na najmanjši pedi svoje zemlje. Prav zato sta vsako uro pripravljena z živ-ljenjem odbiti sleherni napad na svojo do-movino. Strahote vojne so Poljakom zna-ne, a jih ne plašijo. Poljska vojska jamči za neodvisnost naše države. Poljski narod pa jamči še bolj, da bo propadel vsak, kdor ga napade. Poznamo orožje, ki ga imamo. Poljski narod ima predvsem nekaj, kar se ne da preplačati ne s pogodbami ne z zlatom, in to je čast poljske nacije.

Važna konferenca v gradiču Moscickega

Varšava, 30. avgusta. AA. (Havas) Sno-či je zunanji minister Beck sprejel fran-coskega poslanika Noela in ga seznanil s sklepi včerajšnje popoldanske seje v gra-diču predsednika republike, ki so se je udeležil med drugimi tudi predsednik re-publike Moscicki, maršal Rydz-Smigly, predsednik vlade Skladkowski in zunanji minister Beck.

Izmenjava prebivalstva v spornem ozemlju

Varšava, 30. avg. c. Današnja »Gazeta Polska« se zavzema za predlog, ki je bil objavljen v inozemskih listih, da se izme-nja prebivalstvo med Nemčijo in Poljsko v spornih obmejnih ozemljih.

Zavrnitev očitkov o preganjanju Nemcev

Varšava, 30. avg. br. Poljski listi zavra-čajo nemška poročila o preganjanju Nem-

cev na Poljskem. »Polska Zbrojna« ugo-tavlja, da je bilo od meseca aprila pa do danes obsojenih pri rednih sodiščih vsega samo 650 Nemcev, vseh procesov proti Nemcem pa je bilo v istem razdobju 2.178, kar je dokaz za strogo objektivnost polj-skih sodišč. Pri obsojenih Nemcih gre iz-ključno za špijone in hujskače, ki so v službi inozemstva rovarili proti poljski državi in hujskali nemško prebivalstvo k nepremišljenim dejanjem. Vse ostalo nem-ško prebivalstvo obsoja tako početje in iz-raža neomajno lojalnost in zvestobo do Poljske. Vesti o mučenju, preganjanju in streljanju Nemcev pa so po uradnih ugo-tvitvah poljskih oblasti plod bujne fantazi-je in propagandni manevar, ki naj bi pred nepoučeno tujo javnostjo opravičil posto-panje Nemčije napram Poljski.

Evakuacija vseh večjih poljskih mest

Varšava, 30. avg. w. Oblasti z vso na-glico organizirajo evakuacijo vseh večjih mest. Izpraznjena bodo vsa mesta in vsi večji kraji v bližini nemške meje. Prebi-valstvo se mora preseliti v notranjost dr-žave, predvsem na deželo.

Papeževi nasveti Poljski

Rim, 30. avgusta. b. Današnji italijanski listi objavljajo naslednjo rimsko vest: V krogih tukajšnjih angleških opazovalcev sodijo, da so nekateri včerajšnji diplomatski obiski v Vatikanu v neposredni zvezi s papeževimi akcijami nasvetovanja zmernosti Poljski, ne da bi papež zahteval, da se Polj-ska zaradi tega odreče svojim življenjskim interesom.

Odgovor Hitlerju že odposlan

Angleška vlada je včeraj skrbno proučila Hitlerjevo noto in takoj odgovorila nanjo — Pogajanja se bodo nadaljevala

London, 30. avg. br. Odgovor nemške vlade, ki ga je snoči izročil kancelar Hitler angleškemu poslaniku Hendersonu v Berlinu, je bil sporočen v poznih večernih urah brzojavno zunanjemu ministru, pis-meni odgovor pa je bil danes poslan iz Berlina s posebnim kurirjem z letalom. Zunanji minister lord Halifax in minist-rski predsednik Chamberlain sta preko polnoči proučevala v ministrskem pre-sedstvu Hitlerjev odgovor, nakar je imel zunanji minister Halifax še do pol treh zjutraj trajajočo konferenco z državnim podtajnikom za srednjo Evropo Cudgah-nom in diplomatskim svetovalecem angle-

ške vlade Vansittartom. Novinarjem, ki so ga pričakovali pred zunanjim minist-rstvom, je odklonil vsako izjavo in je le povedal, da bo danes sklicana izredna se-ja vlade, da prouči Hitlerjev odgovor.

Po konferencah, ki sta jih imela mini-strski predsednik Chamberlain na eni in zunanji minister Halifax na drugi strani, se je vlada ob 11.30 sestala k seji, ki je trajala dve in pol ure. Na seji so podrobo-no proučevali Hitlerjev odgovor, o kate-rem pa čuvajo najstrožjo tajnost.

Reuter poroča, da je angleška vlada o vsebini odgovora po diplomatski poti že danes dopolnilno obvestila Francijo. Polj-sko in Zedinjene države, minister za do-minione Inskip pa je sprejel visoke ko-misarje dominionov in jih obvestil o vse-bini Hitlerjevega odgovora. Lord Halifax je popoldne sprejel tudi rumunskega in turškega poslanika in ju informiral o sta-lišču Nemčije.

Odgovor brzojavno sporočen v Berlin

London, 30. avg. br. Dopolnilno se je se-stala angleška vlada. Lord Halifax je na seji podrobno poročal o Hitlerjevih pre-dlogih, ki jih je tudi obeležil z vseh strani. Vlada je sklenila, pogajanja z Nemčijo na-daljevati. Zato sta se Chamberlain in Halif-ax v prvih popoldanskih urah znova se-stala, da sestavita besedilo nove angleške poslanice. Popoldne je bil ministrijski pre-sednik Chamberlain tudi pri vladarju in mu je referiral o zadnjih Hitlerjevih predlo-gih.

tudi druge države za take odnošaje z nami in ne bodo poskušale okrniti naših interesov. 2. Mi smo za mirne, pri-jateljske in dobre sosedske odnošaje z vsemi državami, ki imajo skupne me-je z nami, ako so tudi te za enake od-nošaje z Rusijo in ne poskušajo, bodi-si neposredno ali posredno, kršiti naših interesov neodvisnosti in nedotak-ljivosti naših mej. 3. Mi smo za podpir-anje narodov, ki so postali žrtve na-pada in se bore za svojo neodvisnost. 4. Mi se ne bojimo nobene grožnje ne napadalcev in smo pripravljeni na udar netilcev vojne, ki bi skušali kršiti ne-dotakljivost sovjetskih mej, odgovoriti z dvojnimi udarom.

Ob značenih znakih in neznan-kah sedanjega mednarodnega razvoja lahko tudi danes zaključimo svoj pre-gled z ugotovitvijo, da je splošni polo-žaj slej ko prej resen in da so navzlic tekočim diplomatskim razgovorom za rešitev miru vsi še vedno pripravljene-tudi na najhujše. Vendar pa pred sobo-to ali nedeljo sodeč po nekaterih zna-kih, ni še pričakovati končnih odloči-tev.

nečenje« šele tedaj, ko je spoznala, da je Velika Britanija prešla med njene odkrite nasprotnike; z Anglijo pa, ki bi ji bila naklonjena, je vedno pripravljena sodelovati. Seveda postavljajo se-daj Nemci kot pogoj takega sodelova-nja rešitev spora s Poljsko v smislu svojih zahtev, na kar Anglija očitvidno no-če in ne more pristati, ker je povsem določeno in pogodbeno vezana s Polj-sko.

Vtis je vsekakor, da diplomatska igra za končno grupiranje front še vedno ni dokončana dasi stoji armade že po-vsod v popolni pripravljenosti. Iz te igre seveda ne smemo izključiti Rusi-je, ki je po »moskovskem preseneče-nju« za večino partnerjev še večja nez-nanka kakor pred njim. Moskovski krogi se namreč tudi po sklenitvi po-godbe z Nemčijo omejujejo zgolj na opazovanje, pri tem pa neprestano na-glašajo osnovna načela ruske zunanje politike, ki jih je Stalin nakazal na le-tošnjem kongresu ruske komunistične stranke v naslednjih točkah: 1. Mi smo za mir in za utrditev stvarnih odnoša-jev z vsemi državami; tega stališča se bomo držali tako dolgo, dokler bodo

še vlade Vansittartom. Novinarjem, ki so ga pričakovali pred zunanjim minist-rstvom, je odklonil vsako izjavo in je le povedal, da bo danes sklicana izredna se-ja vlade, da prouči Hitlerjev odgovor.

Po konferencah, ki sta jih imela mini-strski predsednik Chamberlain na eni in zunanji minister Halifax na drugi strani, se je vlada ob 11.30 sestala k seji, ki je trajala dve in pol ure. Na seji so podrobo-no proučevali Hitlerjev odgovor, o kate-rem pa čuvajo najstrožjo tajnost.

Reuter poroča, da je angleška vlada o vsebini odgovora po diplomatski poti že danes dopolnilno obvestila Francijo. Polj-sko in Zedinjene države, minister za do-minione Inskip pa je sprejel visoke ko-misarje dominionov in jih obvestil o vse-bini Hitlerjevega odgovora. Lord Halifax je popoldne sprejel tudi rumunskega in turškega poslanika in ju informiral o sta-lišču Nemčije.

Odgovor brzojavno sporočen v Berlin

London, 30. avg. br. Dopolnilno se je se-stala angleška vlada. Lord Halifax je na seji podrobno poročal o Hitlerjevih pre-dlogih, ki jih je tudi obeležil z vseh strani. Vlada je sklenila, pogajanja z Nemčijo na-daljevati. Zato sta se Chamberlain in Halif-ax v prvih popoldanskih urah znova se-stala, da sestavita besedilo nove angleške poslanice. Popoldne je bil ministrijski pre-sednik Chamberlain tudi pri vladarju in mu je referiral o zadnjih Hitlerjevih predlo-gih.

tudi druge države za take odnošaje z nami in ne bodo poskušale okrniti naših interesov. 2. Mi smo za mirne, pri-jateljske in dobre sosedske odnošaje z vsemi državami, ki imajo skupne me-je z nami, ako so tudi te za enake od-nošaje z Rusijo in ne poskušajo, bodi-si neposredno ali posredno, kršiti naših interesov neodvisnosti in nedotak-ljivosti naših mej. 3. Mi smo za podpir-anje narodov, ki so postali žrtve na-pada in se bore za svojo neodvisnost. 4. Mi se ne bojimo nobene grožnje ne napadalcev in smo pripravljeni na udar netilcev vojne, ki bi skušali kršiti ne-dotakljivost sovjetskih mej, odgovoriti z dvojnimi udarom.

Ob značenih znakih in neznan-kah sedanjega mednarodnega razvoja lahko tudi danes zaključimo svoj pre-gled z ugotovitvijo, da je splošni polo-žaj slej ko prej resen in da so navzlic tekočim diplomatskim razgovorom za rešitev miru vsi še vedno pripravljene-tudi na najhujše. Vendar pa pred sobo-to ali nedeljo sodeč po nekaterih zna-kih, ni še pričakovati končnih odloči-tev.

tudi druge države za take odnošaje z nami in ne bodo poskušale okrniti naših interesov. 2. Mi smo za mirne, pri-jateljske in dobre sosedske odnošaje z vsemi državami, ki imajo skupne me-je z nami, ako so tudi te za enake od-nošaje z Rusijo in ne poskušajo, bodi-si neposredno ali posredno, kršiti naših interesov neodvisnosti in nedotak-ljivosti naših mej. 3. Mi smo za podpir-anje narodov, ki so postali žrtve na-pada in se bore za svojo neodvisnost. 4. Mi se ne bojimo nobene grožnje ne napadalcev in smo pripravljeni na udar netilcev vojne, ki bi skušali kršiti ne-dotakljivost sovjetskih mej, odgovoriti z dvojnimi udarom.

Ob značenih znakih in neznan-kah sedanjega mednarodnega razvoja lahko tudi danes zaključimo svoj pre-gled z ugotovitvijo, da je splošni polo-žaj slej ko prej resen in da so navzlic tekočim diplomatskim razgovorom za rešitev miru vsi še vedno pripravljene-tudi na najhujše. Vendar pa pred sobo-to ali nedeljo sodeč po nekaterih zna-kih, ni še pričakovati končnih odloči-tev.

London, 30. avg. c. Odgovor angleške vlade na včerajšnji Hitlerjev sporočilo je bil nocoj brzojavno sporočen v Berlin. O vsebini odgovora je bila obveščena fran-coska vlada, kateri je bil izročen točen prepis odgovora.

Francoski parlament še ne bo sklican

Pariz, 30. avg. c. (DNB). Francoska vlada je bila vso noč v stikih z angleško vlado glede Hitlerjevega včerajšnjega sporočila. Ni znano, bi bile podvzete priprave, da se skliče francoski parlament. Izredna po-blastila vlade trajajo do novembra in bi moral Daladier sklicati parlament samo, če hoče vlada napovedati vojno ali izvesti rekonstrukcijo kabineta.

Tajinstveni nemški gosti v Londonu

London, 30. avg. br. Danes okrog 18. je prispelo na londonsko letališče posebno nemško letalo. Ker so pred prihodom le-tala odstranili z letališča vse ljudi razen neobhodno potrebnega osebja za sprejem letala, ni znano, kdo je prispel in se širijo o tem senzacionalne vesti, ki pa jih do trenutka ni mogoče kontrolirati. Potniki letala so se v zaprtem avtomobilu z leta-lišča odpeljali naravnost v zunanje mini-strstvo.

Nemški poslanik pri Ciano in Mussoliniju

Rim, 30. avg. br. Zunanji minister grof Ciano je imel danes popoldne poldrugo uro trajajoč razgovor z nemškim poslanikom Mackensonom, nato pa sta oba skupaj obiskala ministrskega predsednika Mussolinija in ostala pri njem nad eno uro.

★

Poljski protesti v Gdanku

Varšava, 30. avg. br. Agencija Pat po-roča: Zaradi sabotažnih dejanj proti polj-skemu železniškemu prometu in parku, je poljski komisar v Gdanku Chodacki v zadnjih treh dneh dnevno ostro protesta-l pri gđanskem senatu. Ker pa se sabotaža ni opustila in se celo gđanske železniške oblasti niso ravnale po priznanem poljskem železniškem voznom redu ter so povzroča-le težave tudi pri tranzitnem prometu pre-ko gđanskega področja v Gdinko, je polj-ska železnica uprava sklenila omejiti že-lezniški promet z Gdanskom. Nadaljuje se le še mednarodni tranzitni promet.

V pretekli noči in danes dopoldne so gđanski policijski organi prišli družine poljskih železničarjev, ki so bivali na gđan-skem področju, da so se v vsej naglici iz-selile iz svojih stanovanj in zapustile gđan-sko področje. V pretekli noči je bilo v Gdanku aretiranih okrog 20 Poljakov.

Nadaljevanje na 2. strani

Danes so gdanskim državljanom poljske narodnosti v več primerih odrekli celo živilske karte, ki so bile uvedene tudi na gdanskem področju.

Izredno resen incident se je pripetil danes dopoldne. Gdanski senat je prošil poljski generalni konzulat v Gdansk, naj pristane na pogajanja glede obnove dovoza živil iz Poljske v Gdansk. Konzulat je na to pristal. Odpisal je dva svoja zastopnika v predsedstvo senata. Pogajanja so se takoj pričela in razgovori so v prvem sestanku potekali v zelo prijateljskem duhu. Ko pa sta poljska diplomatska zastopnika zapustila senat, so ju gdanski politički organi ustavili in aretirali. Ta incident je izzval silno vznemirjenje. Poljska vlada je po svojem zastopniku v Gdansk, že v prvih polgodinskih urah najostreje protestirala. Zaenkrat še ni znano, kje se oba poljska zastopnika nahajata.

Vlaki ne vozijo več v Gdansk

Gdansk, 30. avgusta. AA. V torek popoldne niso več prispeli redni vlaki v Gdansk, tudi ne ekspresni, ki vozijo med Gdansk in vzhodno Prusijo. Vlake so zadržali na Poljskem.

Rečna plovba na Visli za Gdansk in Gdino je ustavljena. Ladje, ki so krenile iz Varšave, so prispele do Toruna.

Manjšine na Poljskem in mobilizacija

Varšava, 30. avgusta. b. Poljske vojaške oblasti izvajajo mobilizacijo z največjo spretnostjo, da ne bi podžigale narodnih naspotij, kjer bi se ta utegnili pojaviti. V splošnem se drže načela, da mobilizirajo v narodnostno mešanih krajih predvsem poljski nacionalni element, vendar je treba ugotoviti, da jim nepokraj pri izvajanju mobilizacijskih ukrepov ne delajo nobenih težav. Le glede Nemcev je bilo opaziti, da se mnogi vojaškim pozivom niso odzvali, medtem ko se javljajo Ukrajinci skoraj brez izjeme, brez ugovora pa zlasti Belorusi, Litovci in poljski Židje. Ukrajinski rezervi-

sti so v nekaterih krajih priredili manifestacije za svoje nacionalne zahteve, vendar niso te manifestacije nikjer zavzele protidržavnega značaja. V prebivalstvu prevladuje na splošno prepričanje, da zapadni vojske ne bosta več mogli rešiti miru na poljski račun in da se je treba zato z vso resnostjo pripraviti na vojaški obračun.

Gandhi poslal Poljski svoj blagoslov

Varšava, 30. avg. c. Gandhi je poslal poljskemu narodu telegram, v katerem pravi: Vsem, ki mislijo, da smejo samo nemci in ljubezen vladati na svetu in ki hočejo z žrtvovanjem svojega življenja služiti tem idealom, pošiljam svoje najboljše želje in blagoslov.

Zarota v Tarnovu

Varšava, 30. avg. o. Službeno objavlja, da so v zvezi z večerajšnjim atentatom v Tarnovu odkrili zaroto, v katero so bili zapleteni nemški državljani. Trije aretiranci so priznali, da so bili udeleženi pri atentatu, pri katerem je bilo ubitih 19 ljudi, 38 pa ranjenih.

Nov rumunski poslanik v Varšavi

Bukarešta, 30. avg. AA. (Pat) Službeni list objavlja ukaz o imenovanju Georgija Grigorcea za rumunskega veleposlanika v Varšavi namestu Franašovicija, ki je bil v istem svojstvu premeščen v Pariz. Grigorcea je eden izmed prominentnih rumunskih diplomatov. Zavzemal je razna mesta v več prestolnicah. Bil je šef protokola, a od decembra lani je bil generalni tajnik ministrstva za zunanje zadeve.

Litva in Poljska

Varšava, 30. avgusta. AA. (Havas) Uradno zavračajo glasove, da bi bila Litva zavzela protipoljske stališče, češ da se ba je kupčijo poljske čete ob litovski meji in da koplejo jarke in postavljajo boječe žice.

Kriza traja dalje

Odmevi Chamberlainovega govora o pogojih za sporazum med Anglijo in Nemčijo

Berlin, 30. avgusta. AA. Berlinski dopisnik lista »Hamburger Fremdenblatt« komentira večerajšnji Chamberlainov govor v spodnji zbornici in pravi med drugim: Anglija upa, da še zmerom obstoje tehnike možnosti pogajanj za ureditev sedanjih problemov. To je v imenu Velike Britanije izjavil njen ministrski predsednik. Nemčija je to politiko naglašala in izvajala pet mesecev, od oktobra 1938. do marca 1939, in pokazala pri tem kar največjo potrpežljivost in ustrežljivost. Toda Poljska ni pristala na ono veliko šanso, ki ji jo je Nemčija ponudila, temveč je v ostri obliki odklonila Hitlerjev predlog z dne 25. marca. Poljska se je drznila zavzeti takšno negativno stališče zato, ker ji je Velika Britanija iznenada priskočila na pomoč. Nadaljnja zgodovina je znana. Če dalje Chamberlain govori, da je vprašanje poljske države pereče in nujno, in če zdaj poudarja, da obstoje možnosti za miroljubno ureditev teh sporov, izjavljamo, da ga držimo za besedo. Varšava je pokopala upanje v mir, ko je odklonila nemški predlog. Varšava je slej ko prej pravi primer nepopravljivosti ter barikada proti velikim ciljem, za katerimi stremijo po besedah britanskega ministrskega predsednika v enake meri nemška in britanska vlada. Ravno zato je Nemčija zmerom obžalovala, da vodi Velika Britanija takšno okoljevalno politiko. Na žalost ni v govoru britanskega ministrskega predsednika nobenega migljaja o tem, kakšne so konkretne možnosti za popustitev napetosti. Kriza traja dalje.

London, 30. avg. AA. (Reuter). »Times« razpravljajo v uvodniku o mednarodnem položaju in o večerajšnjem Chamberlainovem govoru ter pravijo med drugim, da bo zboljšanje odnosov med Nemčijo in Veliko Britanijo odvisno od tega, če se bodo opustile metode z grožnjami. Pri sporazumu za likvidiranje vseh spornih vprašanj v Evropi se ne da Evropa razdeliti v dva dela, na zapadni, kjer bodo veljala, in v vzhodni del, kjer ne bodo veljala nekatera načela. »Daily Telegraph« pravi med drugim, da nobena država ne bi tako toplo pozdravila sporazuma, ki bi odstranil stalne spore, ki mučijo Evropo, kakor Velika Britanija, toda glavni pogoj za tak sporazum je, da se nemško-poljsko vprašanje ne rešuje z grožnjami. Vsa sporna vprašanja se lahko rešujejo na konferenci, na katero bi bilo treba priti brez prejšnjih alternativ in na katerih bi se vsa vprašanja objektivno proučila. Glavni del delavske stranke pravi med drugim: Pripravljeni smo pomagati se z Nemčijo o vprašanjih, ki jih sama smatra za težka. Pripravljeni smo delati za sporazum, ki bi naredil pristopne izdatke gospodarske dele vsega sveta za vse nasode na svetu, vendar pa je prej treba pri-

praviti sporazum med Poljsko in Nemčijo. Skleniti je treba sporazum, ki bo dosežen s svobodno pogodbo in ki bo sprejemljiv ne samo za nemško vlado, temveč tudi za Poljsko. Opozicijski liberalni list »News Chronicle« pravi med drugim, da mora Nemčija zbirati med dvema možnostima: ali hoče iti po dosednji poti v odnosih s Poljsko, ali pa skleniti sporazum z Veliko Britanijo. Nemški voditelji so čisto izjavljali, da žele živeti v miru z angleškim imperijem. Če je tako, potem se jim ni treba držati nekaterih temeljnih načel, katerim se Velika Britanija ne more podvržiti, ne da bi oskrnila svojo čast.

Optimizem v severnih državah

Oslo, 30. avg. c. Danes dopoldne so se sestali k seji zunanji ministri Norveške, Švedske, Finske in Danske. Po seji je izjavil finski zunanji minister Erko: Cutim, da velike sile odlašajo v svoji odločitvi. To govori proti izbruhu vojne. Ne bo neposredne nevarnosti, če se bodo pogajanja zavlekla za več tednov. Vojna pride vedno spotano.

Ruske ladje iz Sredozemlja poklicane domov

Rim, 30. avg. AA. (Stefani): Sovjetske trgovske ladje, ki se zdaj mude na Sredozemskem morju, so dobile ukaz, da takoj odplovejo v Rusijo.

Naggyar poroča Bonnetu

Pariz, 30. avgusta. br. Zunanji minister Bonnet je sprejel danes francoskega veleposlanika v Moskvi Naggyara, ki je sročil s posebnim letalom prispel iz Moskve, da poroča o zadnjih dogodkih v zvezi s sklenitvijo nemško-ruskega nenapadnega pakta.

Komunistična stranka bo v Franciji prepovedana

Pariz, 30. avg. AA. V dobro poučenih krogih se širijo glasovi, da bo vlada prepovedala francosko komunistično stranko.

Zaupnica francoskih socialistov vladi

Pariz, 30. avg. AA. Parlamentarna socialistična skupina je imela sejo pod predsedstvom Leona Bluma in izglasovala zaupnico vladi. Solidarizira se z vlado in z njeno pobudo za sklicanje mednarodne konference, kjer naj se uredi vsa evropska vprašanja. Te konference bi se morala udeležiti tudi Nemčija in s svojimi močmi prispevati v splošno korist.

Okrog posredovanja

Belgijski kralj in nizozemska kraljica hočeta postaviti le temelje, na katerih bi se mogla pogajati oba tabora

Bruselj, 30. avg. AA. (DNB) »Independence Belge« se bavi z belgijsko-nizozemsko ponudbo za posredovanje in pravi med drugim: Niti kralj Leopold niti kraljica Vilijemina nista mislila nastopiti kot razsodilca v sedanjih krizi, da bi obema strankama vsilila kako rešitev. O tem sploh ne more biti govora. Ob suverena gojita le upanje, da bi mogla postaviti temelje, na katerih bi se mogli pogajati obe sprti stranki.

Berlin, 30. avg. c. Za zunanji tisk je bila danes izdana sledeča izjava: Nemška vlada je z največjimi simpatijami sprejela predlog nizozemske kraljice Vilijemine in belgijskega kralja Leopolda za posredovanje. Njihova prizadevanja, da se reši mir, so deležna največjega priznanja nemške vlade. Nemčija sama je podvzela iniciativo za pogajanja, v Londonu pa je ključna situacija.

Pariz, 30. avgusta. AA. (Havas) Franco-

ska in britanska vlada sta večeraj popoldne ugodno odgovorili belgijski vladi glede na uslugo, ki jo je ponudila za miroljubno ureditev sedanje krize. Francoska vlada v svojem odgovoru posebno poudarja, da je slej ko prej zvesta miru in z najboljšo voljo pripravljena pomagati pri vsakem poskusu za razplet krize.

Varšava, 30. avgusta. AA. Agencija Pat objavlja naslednje sporočilo: Po nalogu svojih vladarjev sta se belgijska in nizozemska vlada obrnili do poljske, francoske, nemške, britanske in italijanske vlade s predlogom, v katerem ponujata posredovanje kralja Leopolda in kraljice Vilijemine za miroljubno ureditev spora med temi državami. V svojem odgovoru se poljska vlada sklicuje na Rooseveltovo brzojavko, katere načelo je Poljska sprejela. Ko pristaja na takšno pobudo, pripominja suverena poljska vlada, da se ne misli spuščati v proučevanje podrobnosti tega

vprašanja, ker še ni nobena izmed teh pobud doživela doslej pristanka nemškega rajha.

„Corriere della Sera“ o Mussolinijevi akciji

Milan, 30. avgusta. b. »Corriere della Sera« takole razlaga italijansko stališče v gdanskem vprašanju: »Mi popolnoma razumemo nemško stališče. Ne gleda na dolžno solidarnost osi je jasno, da usoda Gdanska ne more biti drugačna kakor jo žele Gdanci sami; jasno je nadalje, da je ločitev Vzhodne Prusije od ostalega rajha absurd; povsem jasno je, da more samo trmoglavost nasvetovati Franciji in Angliji, da vztrajata pri svojem vetu proti aneksiji. Logično je zato, ako je Hitler odločen, da odtrga to poslednjo suho vejo z ovenele versajške rastline; človeško je, ako je nestrpen in hoče takoj reagirati na trmoglavost nasprotovanje demokracij, in ni menda treba mnogo razlagati, da bi žele reagiral, ako ne bi Rim pomirujoče vplival. Pogosta izmenjava sporočil med Hitlerjem in Mussolinijem je značilna. Toda od italijanske diplomacije, na katero se obračajo iskrene nade narodov in one manj iskrene poraženih okroževalcev, se ne sme zahtevati nemogoče. Položaj je zato slej ko prej resen in moramo biti pripravljeni tako na vse napore za mir kakor na vse žrtve v primeru vojne.«

„Osservatore Romano“ o italijanskem stališču

Rim, 30. avg. b. Vatikanski organ »Osservatore Romano« navaja, da bi mogla Italija zelo uspešno posredovati v sedanjem konfliktu, ker ni v njem neposredno zainteresirana. Vendar, pripominja list, ne sme se prezreti, da veže Italijo z Nemčijo vojaška pogodba, česar nihče ne sme podcenjevati. Zato so vzbudili pozornost posveti, ki jih je imel Mussolini z državnimi podtajniki v vojnem, mornariškem in letalskem ministriju ter s prometnim ministrom Boninijem in generalom Favagrosso, ki je znan kot strokovnjak za vojno gospodarstvo.

Revizija nevtralnostnega zakona v Ameriki

Washington, 30. avgusta. AA. (Reuter) Zastopnik senatnega zunanjepolitičnega odbora je izjavil, da je upati, da pride na dnevni red izrednega zasedanja kongresa predlog za revizijo nevtralnostnega zakona.

Amerika preiskuje tuje ladje

Washington, 30. avg. c. Ameriška vlada je odredila, da morajo vse ladje, ki plovejo skozi Panamski prekop, vzeti na krov vojaške straže.

New York, 30. avg. AA. Upravnik pristanišča carinarnice v New Yorku je odredil, da mora več tujih oceanjskih parnikov, med njimi tudi »Bremen«, »Normandie«, »Aquitania« in »Transilvania« ostati v pristanišču, da jih bodo mogli cariniki preiskati. Filadelfijska carinarnica je naročila stražnem obrežnim ladjam, naj izsledijo nemški tovorni parnik »Wieland«, ki je v soboto odplul iz Filadelfije v Norfolk, a se odletel še ni javil. Roosevelt je izjavil poročevalcem listov, da je namen preiskave ugotovitev, ali niso morda potniške ladje oborožene.

Izredna pooblastila švicarske vlade

Bern, 30. avg. br. Švicarski parlament je danes soglasno sprejel pooblastila za vlado, na podlagi katerih more za dobo sedanjih mednarodnih napetosti izdati vse potrebne ukrepe za varnost Švice in ohranitev njene stroge nevtralnosti. Na tej seji je bil izvoljen vrhovni poveljnik švicarske vojske.

Švedski kronski svet

Stockholm, 29. avg. br. Tu se je danes dopoldne sestel kronski svet pod vodstvom kralja Gustava. O seji je bil izdan kratek komunik, ki pravi, da so razpravljali o mednarodnem političnem položaju, kakor se je razvil v zadnjih dneh in nadaljnjih vojaških ukrepih švedske nevtralnosti.

Obvezna zgraditev zaklonišč v Nemčiji

Berlin, 30. avg. c. Večera popoldne so bili nalepljeni po vsej državi lepaki, v katerih se prebivalstvo poziva, da zgradi začasna zaklonišča proti napadom iz zraka. Tako zaklonišča je treba zgraditi v vseh hišah, kjer dosega še nimajo posebnih zaklonišč. Nabava materiala je prepovedana posameznikom, toda pomanjkanje materiala ne more biti izgovor, če zaklonišča ne bodo pravočasno zgrajena. Skice je treba predložiti policiji, ki se bo 1. septembra preprčala kako ta dela napredujejo.

Zadržani konzuli zopet izpušeni

Varšava, 30. avg. c. Nemške oblasti so izročile poljskega konzula v Kwizinu, ki so ga večeraj zadržale v trrtutku ko je hotel odpotovati na Poljsko, poljskemu generalnemu konzulatu v Kraljevcu. Nato so tudi poljske oblasti izročile nemškega konzula v Tešinu nemškemu poslanstvu v Varšavi.

Železniški promet v Nemčiji ukinjen

Berlin, 30. avg. c. V nagovoru preko radia je sporočil večeraj nemski prometni minister, da bo promet na železnih cestah za civilno prebivalstvo še bolj omejen in prihodnje dni popolnoma ukinjen. To je potrebno, ker so se pokazale pri oskrbovanju velikih mest z živili večje težave.

Corbin pri Chamberlainu

London, 29. avg. V Ministrski predsednik Chamberlain je po seji poslanske zbornice sprejel francoskega poslanika Corbina, ki se je dopoldne mudil v Parizu, ter je imel z njim dalj pol ure trajajoč razgovor.

Omejitev potrošnje bencina v Varšavi

Varšava, 29. avg. c. Potrošnja bencina je bila omejena na 5 litrov dnevno za avtomobil. Nakup živil ni omejen.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Jugoslavija — nevtralna

„Piccolo“: „Jadransko morje je jezero italijansko-jugoslovenskega miru“ — „Völkischer Beobachter“: „Jugoslavija hoče ostati izven sporov med velesilami“

Trst, 30. avg. o. »Piccolo« je objavil članek pod naslovom »Jadranski mir«, v katerem pravi, da je Jadransko morje jezero italijansko-jugoslovenskega miru, ker vanj nimajo več pristopa skozi Otrantski preliv ženevski intriganti. Na Jonskem morju je na straži mlada italijanska vojna mornarica. Nobena sila ne more več spremeniti tega položaja, ki je bil s pridobitvijo Albanije še ojačen. Oni, ki danes skušajo omajati sedanje stanje ter predstavljati Italijo kot sovražnico Jugoslavije, ne bodo nikdar uspeli s to staro igro. Taki manevri morajo propasti, ker se je videlo, da italijansko-jugoslovenskem prijateljstvu niso škodovali niti priključitev Avstrije k Nemčiji, niti dogodki v septembru lanskega leta, niti italijanska okupacija Albanije. To so uvideli oni, ki so hoteli te dogodke predstavljati kot nevarnost za integralnost in edinstvo jugoslovenske države. Jadranski mir je postavljen na čvrste temelje, pa se bo mogel neglede na to, kako se bodo te dni razvijali evropski dogodki, ohraniti pred vsakim presenečenjem. Podlaga za jadranski mir sta teritorialna stabilnost in politična varnost mej Jugoslavije napram Albaniji. Ta varnost je potrjena z dejstvom, da spoštuje Italija notranji položaj Jugoslavije bolj kakor nekatere druge evropske sile. Te dni je bila rešena v Jugoslaviji težka hrvaška kriza in s prihodom hrvaških zastopnikov z dr. Mačkom na čelu v vlado se je položaj Jugoslavije učvrstil. Fašistična Italija se veseli te notranje zmage Jugoslavije, ker bo s tem ojačen tudi jugoslovenski delež v obstoječem prijateljstvu z Italijo.

Monakovo, 30. avg. br. »Völkischer Beobachter« poroča iz Beograda, da hoče ostati Jugoslavija izven vseh sporov med evropskimi velesilami, v kolikor s tem ne bi prizadeli življenjskih interesov Jugoslavije. Do Nemčije in Italije hoče Jugoslavija ohraniti dobrohotno nevtralnost. V ta namen bo Jugoslavija še bolj poglobila svoje sodelovanje s Bolgarijo. Rumunija in Grčija sta bili o tem stališču Jugoslavije obveščeni. Jugoslovenska vlada je obe za-

veznici tudi obvestila, da po njenem naziranjem nekaj važnih izjav o naši politiki. Na vprašanje, kakšno stališče zavzema Jugoslavija glede na obči politični položaj, je dejal: »V miru je treba počakati na razvoj evropskega položaja. Zavedati se je treba, da je krmilo države v rokah ljudi, ki so odločni poborniki miru in ki se ne bodo spuščali v nikake avanture. Storili bomo vse, da ostanemo nevtralni, in živeli bomo v upanju, da bo Bog vendar razsvetlil um odgovornih evropskih državnikov, da bo mir v Evropi rešen.

Dr. Maček: Ne bomo se spuščali v nobene avanture

Zagreb, 30. avg. p. Podpredsednik vlade dr. Vladko Maček je danes dal novinarjem nekaj važnih izjav o naši politiki. Na vprašanje, kakšno stališče zavzema Jugoslavija glede na obči politični položaj, je dejal: »V miru je treba počakati na razvoj evropskega položaja. Zavedati se je treba, da je krmilo države v rokah ljudi, ki so odločni poborniki miru in ki se ne bodo spuščali v nikake avanture. Storili bomo vse, da ostanemo nevtralni, in živeli bomo v upanju, da bo Bog vendar razsvetlil um odgovornih evropskih državnikov, da bo mir v Evropi rešen.

Rumunija čaka pripravljena na vse

Bukarešta, 30. avg. e. Zaradi mednarodnih dogodkov so nastale v Rumuniji v prometu zelo važne spremembe. Čeprav Rumunija ni ukrenila ničesar za omejitev železniškega, letalskega in telefonskega prometa, je zaradi sprememb v Nemčiji, Poljski in Franciji promet s temi državami prekinjen. Letalski promet s Francijo in Nemčijo in zveze z Anglijo in Belgijo so tudi ustavljene. Telefonski promet, dasi ni ukinjen, se vrši pod zelo težkimi pogoji zaradi velikih zahtev občinstva. Rešitev krize se pričakuje z veliko napetostjo. Rumunija se trudi, da na najbolj jasn način poudari svoje stališče v sedanjih prilikah. Rumunija je pripravljena na vse.

Grčija je vpoklicala vse rezerviste

Čete so zasedle vse meje, vojna mornarica pa je v strogi pripravljenosti

Atene, 30. avg. e. Težka mednarodna situacija se v Grški spremlja z največjo pozornostjo. Vlada je izdala vse potrebne ukrepe, ki jih zahteva sedanjí položaj. Mobilizacija posameznih letnikov in kategorij rezervistov se nadaljuje v pospešenem tempu in vojaštvo pošilja na kraje, določene po vojnem razporedu. Poleg vseh državnih sredstev za transport so pripravljena tudi druga prevozna sredstva. Ob lasti so pozvale zasebne lastnike avtomobilov, motociklov in drugih prevoznih sredstev, da jih do večerajšnjega dne dajo na razpolago policijskim oblastem v svojih krajih. Železniški, potniški in trgovski promet je omejen na najmanjše mere, da so tako vozni park in proge na razpolago za vojne potrebe. Vse utrube na severni meji države od Kukuša do Aleksandropo-

lisa so zasedene z močnimi oddelki vojske. Na severozapadni meji od Lerine do morja so koncentrirane močne čete. Grška vlada je pozvala tudi vse Grke v tujini, zlasti v Srednji Evropi, da se nemudoma vrnejo v domovino. Tre dni dni se vračajo Grki v velikih skupinah domov. Opažati je, da Nemci in Italijani v množicah zapuščajo Grčijo in da se, sledeč pozivu svojih vlad, vračajo v domovino. Vojno brodovje je v strogi pripravljenosti in je stalno pod polno paro. Trgovske ladje so prejele ukaz, da ne zapuščajo luk, kjer se nahajajo. Večera j bil izdan nov poziv za vezbe vseh rezervistov poleg specialistov. Ukinjeni so vsi dopusti uradnikov. Dasi še ni proglašena splošna mobilizacija, vendar prevladuje vtis, da je država že v mobiliziranem stanju.

Znaki nevarnosti

47 vlakov je večeraj odpeljalo 47.000 otrok iz Pariza. Radijske postaje v Franciji pod vojaško kontrolo. Varnostni ukrepi po vseh državah

Pariz, 30. avg. c. Odrejene so priprave za evakuacijo otrok iz Pariza. 47 posebnih vlakov bo še danes odpeljalo po 1000 otrok na določena mesta.

Od danes naprej so vse francoske radijske postaje pod vojaško kontrolo. Vse postaje dajejo samo enotna uradna poročila.

London, 30. avg. c. Veliki splošni manevri angleške vojske so odpovedani.

London, 30. avg. c. Deputacija delavske stranke se je sinoči oglasila pri ministrskem predsedniku Chamberlainu in izrazila zahtevo, da se odredi takojšnja evakuacija žen in otrok in pohajlencev iz Londona. Chamberlain je odgovoril, da za tako odločitev še ni povoda.

Bruselj, 30. avg. AA. Predsednik vlade Pierlot je sporočil zastopnikom belgijskega tiska, da je vlada uvedla na podlagi zakonov iz leta 1916. cenzuro tiska in tiskovnih sploh.

Stockholm, 30. avg. AA. Švedska vlada je izdala uredbu, po kateri tuja civilna letala ne bodo smela v primeru vojne leteti nad švedskim ozemljem in tudi ne pristajati na švedskih tleh.

Amsterdam, 30. avg. AA. Letalski promet na progi Amsterdam—Milan, ki so ga začasno ukinili, bo v kratkem spet obnovljen. Lufthansa sporoča, da bo promet na letalski progi Amsterdam—Berlin funkcionalni tudi v primeru vojne.

London, 30. avg. AA. Iz Berlina poročajo, da so vse avtomobilske in motociklistične dirke v Nemčiji odložile za nedoločen čas, da prihranijo gorivo in ker je mnogo dirkačev mobiliziranih.

Rim, 30. avg. AA. Od danes zvečer bodo v Rimu ugasnjeni vsi svetlobni napisi, in sicer zaradi nevarnosti zračnih napadov. Izdani so že vsi ukrepi, da bi se prestolnica za primer dejanske nevarnosti zavila v popolno temo.

Rim, 30. avg. w. Z veljavnostjo od 3. septembra je za vso Italijo določena policijska ura za 23. uro. Ob tej uri morajo prenehati obratovati vsi javni lokali, kinematografi in gledališča.

Pariz, 30. avg. c. Jutri bo objavljen dekret, ki dovoljuje, da vlada rekvirira železnice ter omeji po potrebi blagovni in osebni promet na železnih cestah.

London, 30. avg. c. Vsi člani protivlonske zaščite do 32. leta so bili pozvani, da se javijo na odrejena mesta. Danes so v Londonu zopet pričeli kopati na mnogih mestih jarke kot zatočišča za zračne na-

paše. 110 strojev za kopanje je v okolici Londona začelo z vso naglico dvigati pesek, ki ga bodo rabili za zaščito proti zračnim napadom. Borza je izdala navodila za slučaj izbruha vojne. Prve dni po vojni napovedi bo ostala zaprta, čim pa bo izvršena evakuacija Londona, bo zopet normalno poslovala. Če to ne bo mogoče, se bo preselila izven Londona.

Nova turška podmornica

Carigrad, 28. avgusta. AA. (DNB). V navzočnosti turških pomorskih oblasti in zastopnikov nemškega poslanstva so danes popoldne spustili v morje četrto in poslednjo podmornico, zgrajeno za Turčijo. Krupova ladjeladica »Germania« je bila okrašena z nemskimi in turškimi zastavami.

Rooseveltova poslanica kongresu „Pax Romana“

Washington, 29. avgusta. AA. Predsednik Roosevelt je poslal udeležencem kongresa »Pax Romana« poslanico, v kateri pravi med drugim: Moliti moramo za mir. V duhu moramo stalno misliti na mir. Potrebno je, da gojimo vero, da bodo kljub vsemu, kar doživljamo in kar nam jemlje pogum, zmagali nasveti razuma, tako da se bo upor uredil z razumno arbitražo ne pa z orožjem.

Policija razganja madžarske fašiste

Budimpešta, 28. avg. AA. (MTI). V zvezi z večerajšnjimi manifestacijami pristavev stranke pušičastih križev je policija izdala uradno poročilo, ki pravi, da se je zbralo kakih 200 do 300 manifestantov pred italijanskim poslanstvom, kjer so vzvikali Mussoliniju in Hitlerju, zatem pa organizirali politično manifestacijo. Podobne manifestacije so bile tudi po drugih delih mesta. Policija je razgnala manifestante in prišla 66 oseb, proti katerim je uvedena preiskava.

Vremenska napoved

Zemunska: Pretežno vedro in toplejše. Dunajska: Dopoldne še jasno, popoldne poboščanje, ponekod krajevne nevihte, vetrovno, sicer pa soparno.

Zakaj odlaša Rusija z ratifikacijo?

Ugotovitev nemškega poročevalskega urada — Angleška poročila o rusko-nemškem tajnem dogovoru

London, 30. avg. d. »Daily Express« zadržuje, da ima nemško-ruska pogodba naslednje tajne točke:

1) Rusija ima proste roke na Daljnem vzhodu, da obramba z Japonsko.

2) Balcan se razdeli v nemško in rusko interesno področje.

3) Baltičke države spadajo v rusko interesno področje.

4) Poljska se razdeli med Nemčijo in Rusijo, pri čemer dobi Rusija Ukrajino zopet nazaj.

5) Rusija dobi rumunsko provinco Besarabijo.

Berlin, 30. avgusta. a. (DNB) Nemška diplomatska in politična korespondenca zavrača vesti angleških listov, da obstoji sum glede nemško-ruskega nenapadnega pakta, ker se zmerom ni ratificiran. Korespondenca ugotavlja, da je v smislu besedila stopil ta pakt v veljavo že na dan podpisa. Razen tega kaže vsa vsebina pakta odločno voljo obeh držav, da uredita svoje razmerje trajno na podlagi medsebojnega zaupanja. Že danes, komaj teden dni po uveljavljanju pakta, se izvajajo že vse posledice iz njega in so zastopniki obeh držav v smislu klavzule o konzultiranju stalno v stikih glede vprašanj, ki so v zvezi z nemško-poljskim problemom.

(Nemška ugotovitev je točna. Rusko-nemški pakt velja od dneva podpisa. Raz-

lika pa je v tem, da je njegova veljava do ratifikacije le provizorična. Ruski vrhovni sovjet, ki mu pripada pravo ratifikacije, bi mogel ratifikacijo odkloniti. V tem slučaju bi pogodba seveda izgubila svojo veljavo. Deklaracija torej ratifikacija ni izvršena, pakt še ni definitivno. Angleške domneve, ki smo jih sporočili v včerajšnjem »Jutru« in ki se jim danes pridružujejo informacije francoske agencije Havas, so očitno zasnovane na dejstvu, da je ratifikacija le formalno pravo sovjetov, dejansko o njej odloča Stalin. Če torej še ni izvršena, potem jo odlašajo Stalin in zato se postavljajo vprašanja, iz katerih razlogov se to godi — Op. ur.)

Moskva, 31. avg. AA. Na včerajšnji seji vrhovnega sovjeta je bil sprejet sklep, da bo prišel zakonski načrt o splošni obvezni službi na dnevni red skupne seje vrhovnega sovjeta in sovjeta narodov SSSR, ki bo 31. t. m. popoldne

Rumuni utrjujejo mejo ob Dnjestru

Bukarešta, 30. avgusta. Nemške in italijanske ladje so zapustile rumunsko pristanišča ter odplule v ruske luke v Črnem morju.

Rumunska vlada je odredila, da se začne nujna utrjevalna dela ob ruski meji na Dnjestru.

Od Litvinova do Molotova

Nemški prikaz razvoja nemško-ruskih pogajanj za sklenitev pakta o nenapadanju

Berlin, 30. avgusta. V Moskviški poročevalski »Frankfurter Zeitung« takole prikazuje razvoj dogodkov, ki so dovedli do podpisa nemško-ruske pogodbe:

Nemško-rusko zблиžanje se je izvršilo v več mesecev trajajočem razvoju. V sovjetskem življenju so v zadnjem času nastopile številne strukturne in osebnostne spremembe, ki jih lahko smatramo za neizbežne pogoje zgodovinskega dogodka. Izločitev iz sovjetskega življenja vseh onih elementov, ki so se prelinili v ospredje pod geslom protitrotskiške borbe, je tvorila prvi element ruske pripravljenosti za sporazum z Nemčijo. Ta notranji proces je dosegel svojo dovršitev s padcem bivšega komisarja za zunanje zadeve Litvinova, katerega doktrinarne »antifašizme« je do tedaj prevladoval v vsem ruskem mišljenju.

Z odhodom Litvinova je bila uglasjena pot za povsem nove možnosti. Z njemu lastno odločitvijo se je Stalin odpovedal politiki, ki je bila škodljiva za ruski prestiž. Vedno moramo imeti pred očmi Stalinovo svarilo tovarišem na kongresu komunistične stranke v marcu letošnjega leta: »Previdno opazujte in ne dajte netičnem voju, ki se navajeni, da ni puste od drugih jemati kostanj iz žerjavice, možnosti, da bi našo državo zapletli v konflikte!« Mimogrede je Stalin že tedaj podal zelo ugodno izjavo o nemških industrijskih proizvodih, obenem pa poudaril, da ni za konflikt med Nemčijo in Rusijo nobenih razlogov, da v Nemčiji na to ni hče ne misli in da so tudi dozdnevni nemški načrti proti Ukrajini predvsem maslo onih, ki bi tak konflikt želeli. Šele danes se nam te izjave prikazujejo v svoji pravi luči.

Največjo pobudo za sklenitev pakta z Nemčijo pa so dala Rusiji pogajanja z zapadnima demokracijama, ki so Kremlju

pokazala, kako malo razumevanja je na zapadu za ruske interese. Kako naivno je bilo v tem pogledu postopanje zapada, je razvidno med drugim iz izjave, ki jo je dal o teh pogajanjih vojni komisar Voršilov poročevalcu »Izvestije«. (»Jutro« je to izjavo prineslo dobesedno 28. avgusta. Op. ur.). Rusija pa je nemške zahteve temeljito proučila in ni v nobeni izmed njih opazila, da bi posegala v ruski življenjski prostor. Dodelitev Podkarpatske Rusije Madžarski ter sklenitev nenapadnih paktov z baltičskimi državami sta moral Molotovu prepričati da Nemčija ne goji nobenih napadnih namenov proti Rusiji. Nemške zahteve nasproti Poljski pa tudi niso pomenile nobene grožnje za Rusijo, tako da za Rusijo ni bilo nobenega interesa, postaviti se v obrambo Poljske.

Imenovanje Molotova za zunanjega ministra je Berlin sprejel z zadovoljstvom na znanje. Kot začetek diplomatskih pogajanj moramo smatrati prav to imenovanje, nekako v začetku maja. Čim bolj se je položaj zaostreval, tem večji je bil nemški interes za sklenitev pogodbe z Rusijo. V onih tednih, ko so po govoru Molotova pred vrhovnim sovjetom svetom doživeli na zapadu pravi razočaranja, so se torej nemška pogajanja z Rusijo že začela. Gospodarskim so se takoj pridružila politična pogajanja, ki so se od angleško-ruskih razlikovala predvsem po tem, da so bila tajna in da je bila že po prvi izmenjavi misli dosežena atmosfera medsebojnega zaupanja. Sprememba pa se je pokazala tudi na zunanjo o prikladi otvoritve nemške umetnostne razstave v Monakovu, kjer se je po dolgih letih odsotnosti spet pojavil ruski zastopnik. Dne 18. avgusta je bila podpisana trgovinska pogodba v Berlinu in moskovska »Pravda« je takoj poudarila njen veliki politični pomen.

Nov režim na Japonskem

Vlada generala Abeja je bila sprejeta v javnosti z mešanimi občutki

Tokio, 30. avgusta. AA. Današnji jutranji pišejo rezervirano o novi vladi. »Tokio Asahi Šimbun« pravi, da je razmerje med novim ministrskim predsednikom generalom Abejem in vojsko ter političnimi gospodarskimi krogi nevtralen. »Niči Šimbun« piše, da dober vojak ni treba, da bi bil tudi dober državnik. Po Hiranomovem odstopu potrebuje Japonska čvrsto vlado. »Miho Šimbun« misli, da bo nova vlada deležna podpore vsega naroda sprito težavnega mednarodnega položaja. »Koku-min Šimbun« pa pravi, da mora Japonska usmeriti vse svoje sile za uvedbo novega reda na Daljnem vzhodu, to se pravi, da mora stresti britanski vpliv. Ta politični cilj se nikakor ne more spremeniti. »Tokio Niči« zahteva tudi v bodoče dobro razmerje do Nemčije in Italije, ker se te tri države bore proti sedanjemu mednarodnemu statusu quo. »Japan Times«, ki je blizu zunanjemu ministrstvu, pa me-

ni, da so tisti dvorni krogi, ki so se zavzeli za imenovanje novega ministrskega predsednika, očitno mislili, da je general Abe osebnost, ki bo zadel na najmanjše težkoče pri vojski. To imenovanje pomeni obenem tudi priznanje velikega vpliva japonske vojske v sedanjih razmerah.

Angleži izročili zahtevane štiri Kitajce

Tienčin 30. avg. o. Angleške oblasti uradno javljajo, da bodo jutri izročili Japoncem štiri Kitajce, radi katerih je prišlo svojčas do spora med Anglijo in Japonsko.

Sydney, 30. avgusta. AA. Reuter: List »Telegraph« piše, da vse kaže, da se želi Japonska pobotati z Veliko Britanijo. V zvezi s tem poziva list predsednika avstralske vlade, naj zavstavi svoj vpliv, da se zagotovi mir na Pacifiku in pravičen mir na Kitajskem.

modernejših načelih ter opremljene s poslednjimi ameriškim stroji. Leta 1930 je bilo zaposlenih v angleški letalski industriji 17.600 delavcev, danes presega njihovo število že 200.000. Poleg tega pripravlja angleška vlada preobrazbo cele vrste tovarn za avtomobile v tovarne letal. Kakor znano proizvaja v tovarne letal. Kakor znano proizvaja v tovarne letal. Kakor znano proizvaja v tovarne letal.

Beležke

Glasilo dr. Mačka o političnih svoboščinah

Beograjska »Politika« izraža v svojem uvodniku o pomenu sporazuma trdno mnenje, da bodo po sklenitvi sporazuma uvedene sedaj tudi politične svoboščine (svoboda tiska, zborovanja, glasanja itd.). Dr. Mačkov organ »Hrvatski dnevnik« pravi da je »Politika« s tem najbolj označila razpoloženje srbskega ljudstva. »V Banovici Hrvatski, ki ima svoj poseben položaj, se politične svoboščine zajamčene že s tem da ji je na čelu ban iz vrst Hrvatske s hlačke stranke. Sedaj je stvar tako, da se zajamčijo politične svoboščine tudi drugim krajem. Dr. Maček se tega prav dobro zaveda in je zato tudi poudaril v svoji izjavi beograjskim novinarjem, da srbski narod pričakuje od sporazuma uvedbo političnih svoboščin. Naglasil je, da bo zastavil vse svoje sile, da srbski narod v tem pričakovanju ne bo razočaran. Tudi predsednik vlada g. Cvetković je pri svojem sprejemu v Nišu svečano izjavil, da bo sporazum prinesel politične svoboščine.

„Slovenec“ o sporazumu

Končno se je oglašil tudi »Slovenec« k sporazumu v članku, ki je predvsem defenzivnega značaja. Glavno glasilo JRZ v Sloveniji dokazuje, da slovenski del JRZ ni brez zasluga za sporazum. Še več, da je prav za prav baš slovenska JRZ spravila stvar šele v pravi tir.

Kar se tiče zasluga za pripravo sporazuma, ki jih ima slovenska JRZ, se »Slovenec« sklicuje na dobo sodelovanja z dr. Stojadinovićem. »Slovenec« zatrjuje, da je slovenska JRZ tudi v času, ko je dr. Stojadinović režim izvajal dosledno zasnovano kruto centralizacijo vsega našega državnega stroja in so se sleherni dan kopčili novi osrednji fond ter se mesec za mesecem uveljavljali ukrepi za popolno demontažo našega gospodarstva v prid beograjski čaršiji, stala »ramo ob rami« s hrvatskim narodom. V dokaz temu se sklicuje na neki članek iz l. 1936. proti unifikaciji šolskih knjig. Iz »Slovenčevega« razlaganja izhaja tudi, da se je slovenska JRZ pri volitvah 11. decembra, ko je bilo postavljeno vprašanje, kdo je za sporazum in kdo je proti, prav za prav borila tudi za sporazum.

Nadalje slika »Slovenec«, koliko se je slovenska JRZ borila proti diktaturi, v katerem boju je morala pretrpeti pravo Golgota, dokler se ni uprla celo proti lastnemu voditelju dr. Stojadinoviću, ko je izgubil oblast. Končno izven »Slovenčev« uvodnik v staro tožbo, da so napredni in nacionalni ljudje iz JNS delali slovenski JRZ pri vseh njenih naporih v dobi dr. Stojadinovičevega režima in tudi po njem največje težkoče in bili njen »najhujši in brezobzirni nasprotnik« vse do njene »predzadnje ure«.

To je torej vsebina »Slovenčevih« razmišljanj o pričetku nove dobe notranjega razvoja našega državnega vprašanja. Gospoda bi najrajše otvorila zopet borbo liberal-ciklerikalci, da bi se vprašanje odgovornosti potisnilo v kot. Toda mi mislimo, da stvari niso več tako enostavne in da se s takimi razlaganji ne bo dala več dolgo zdrževati razprava, ki je neobhodno potrebna, da se tudi pri nas razčisti položaj.

Opomin „Samouprave“ duhovnikom

»Samouprava« posveča poseben članek nalogam duhovnikov po naših kmetskih občinah. Opominja jih, naj bodo predvsem čuvarji vere in duhovno moralni voditelji naroda. »Naloga naših duhovnikov bi bila, da sodelujejo z našim učitelstvom, brez katerega se ne more izvesti v vsi nobene vrste akcije. Pri nas je le preveč slučajev, da učitelj in duhovnik ne živita med seboj v dobrih in prijateljskih odnosih. Najbolj običajni so spori med učiteljem in svečnikom na političnem polju. Zaradi strankarskih gledanj se hudo razhajata. Trpi pa vas. Temu stanju bo treba napraviti konec in ga zamenjati s širokogrudnim gledanjem v političnih zadevah. Danes je čas, ko se bo cenilo delo učitelstva i svečništva po njihovi zaslugah za narodno dobro, ne pa po političnih kapricah in strankarski zagrizenosti.«

Pristanišče na Savi

V Beogradu že nekaj let sem grade moderno rečno pristanišče na Savi. Za to izvršena dela je bilo potrošenih 37 milijonov dinarjev državnega denarja. Sedaj pa javljajo beograjski listi, da so bila dela na gradnji savskega pristanišča ustavljena na podlagi dogovora med beograjsko občino in ministrstvom prometov. Obe institucije sta se namreč odločili, naj bo novo beograjsko pristanišče ne na Savi, nego na Dunavu. V zvezi s tem je bila sestavljena komisija, ki bo določila zemljišče za novo pristanišče ob Dunavu in sestavila načrte za njegovo izgradnjo. Kako dolgo bo poslovala, ni gotovo. V beograjskih krogih trdijo, da končno ni izključeno, da se bodo merodajni čimprej začeli z delom, ne pa po političnih kapricah in strankarski zagrizenosti.

„Angliji in Franciji gre sedaj za čast“

Znani francoski publicist Pertinax razpravlja v zadnji številki svoje revije »L'Europe Nouvelle« o položaju Anglije in Francije po sklenitvi rusko-nemške pogodbe in piše med drugim: Medtem, ko se sedaj gdansko vprašanje bliža svoji rešitvi, se nahajamo pred novim ravnotežjem sil.

Naj bo s tem kakorkoli, prednosti in prilike, ki bodo izhajale za nas iz sklenitve nemško-ruske pogodbe, ne bodo izravnavale naše izgube. Francoski in britanski generali štab sta računala, da se bo Poljska naslonila na Rusijo, da bo vzhodna fronta sklenjena, ter da bo Rumunija, ki bi ji stale ob boku Rusija in Turčija, opustila svojo nevtralnost in svojo dvojno igro. Položaj je postavljen na glavo. Na vzhodu Evrope bosta na borbeni liniji samo Poljska in Turčija. Nemčija računala, da se ji že čez nekaj mesecev ne bo treba boriti na dveh mestih. Iz predvidnosti ne smemo končno izključiti iz računa možnosti, da ji bodo na razpolago gospodarske sile Rusije. Vlada in generalni štab naj sedaj proučita novo razmerje sil. Njih odločitev je ta hip jasna. Oba smatrat, da je odpor bolj na mestu kakor Mon-

Prihod novega turškega poslanika v Beograd

Beograd, 30. avg. p. Snoči je prispel iz Beograda v Beograd novi turški veleposlanik na našem dvoru Tefik Kamil Koper. Na postaji so novega turškega veleposlanika sprejeli zunanji minister dr. Cincar-Marković, odpravnik poslov turškega veleposlanstva Kuruzan Selčuk, vojaški vojni ataše Via Unal in višji uradniki našega zunanjega ministrstva.

Koper je eden izmed najuglednejših turških diplomatov in pravnikov. Svojo kariero je pričel kot profesor mednarodnega prava na šoli političnih ved v Carigradu. Kot strokovnjak za mednarodno pravo uživa ugled ne le v Turčiji temveč po vsem kulturnem svetu. S profesorske stolice je bil pred leti pozvan v zunanje ministrstvo, kjer je nekaj časa služboval kot državni podtajnik. Izkazal se je tudi kot praktičnega diplomata. Bil je zastopnik Turčije v Sofiji in nato, baš za časa španske državljanske vojne, v Madridu. Zdanje čase je bil spet dodeljen turškemu zunanjemu ministrstvu.

„SERIRAJTE V „JUTRU“!

»Hrvatski dnevnik« o komunikeju demokratske stranke

»Hrvatski dnevnik« piše v uvodniku:

Strinjamo se z demokratsko stranko, da bi bilo mnogo bolje, če bi se rešil ves kompleks vprašanj. To je bila v ostalem tudi želja dr. Mačka že od početka, toda demokraciji morajo prav tako priznati, da je bolje nekaj, nego ničesar, da je bolje jamčiti za rešitev problema nego pa vzdrževati nevzdržljivo stanje. Prav tako se morejo sprejeti načelni pridržki demokratske napravnice, kako je došlo do izpremembe, ali vendar bo DS morala priznati, da v sedanjem času ni bilo druge tehnične možnosti. Sporazum med dr. Mačkom in Cvetkovićem ni kakor trdijo demokraciji, proti duhu onega sporazuma, ki je bil sklenjen z njimi. Ne verujemo, da bi demokratska stranka mogla izreči kak očitek proti vsebini in kompetenci banovine Hrvatske, ker ve sama, da se Hrvati v nobenem primeru ne bi zadovoljili z manjšim. V ostalem demokraciji tega ne očita, kar je treba lojalno priznati, temveč sprejemajo sporazum kot gotovo dejstvo in si le žele živeti v

svobodi, ki jim ne bo prikrajšana. Verujemo, da je demokracijo težko, ker niso sodelovali pri formuliranju tega sporazuma in ker v poslednjem času niso bili informirani o poteku pogajanj, toda drugače ni moglo biti, ker so se sami izločili. Bili so že v početku v aprilu pozvani k sodelovanju, vendar pa niso hoteli dati dr. Mačku niti v omejenem obsegu specificiranega pooblastila za pogajanja. S tem so mu dejansko izrazili nezaupanje, onim, ki goje nezaupanje, pa se ne dajejo poročila o poteku kakor težavne in kočljive zadeve. Sedaj, ko je dr. Mačku uspelo zajamčiti politične svoboščine, bi morala imeti demokratska stranka nekoliko več zaupanja v hrvatsko narodno vodstvo, kakor ga imajo demokratski pristaši na terenu. Položaj demokratske stranke bo lažji že zato, ker ni več homogene vlade JRZ. V sedanji vladi so samo trije Srbi, pristaši JRZ, eden musliman in eden Slovenec. Demokracijo se bo — kakor vsem drugim — nudila sedaj možnost svobodnega strankarskega dela in kritike.

Švicarska primerjava letošnje in lanske krize

Švicarski list »National Zeitung« podaja naslednjo primerjavo lanske in letošnje krize: »Primerjava z lanskimi septembrskimi dogodki se vsiljuje sama po sebi. Trenutno se nahajamo nekako v vmesni fazi med Godesbergom in Monakovem, vendar s to veliko razliko, da je nemška taktika ostala v glavnem ista, na nasprotni strani pa se kaže moralno in v pogledu oborožitve neprimerno močnejša froca, in ki jo pozabila dogodkov okoli 15. marca in ki jo je moskovsko presenečenje opozorilo k odločnosti. Na obeh straneh se mobilizacijski ukrepi nemoteno nadaljujejo, a radijska in časopis-

na kampanja prav nič ne zaostajata za lansko. Ako bi Angleži glede nemških zahtev v najmanjši meri popustili, bi se kmalu znašli pred novo evropsko krizo in vedno težja bi bila v nadaljnjih fazah mirna ureditev. Prestiž obeh zapadnih velisil pa bi zdrknul na stopnjo, ki jo v Berlinu in Rimu že dolgo napovedujejo. Mirovna ureditev v smislu pravega mira pa je na drugi strani mogoča le, ako obe zapadni velisili še nadalje ohranita dosedanje odločnosti in zvestobo zaveznikom. Napetost namreč še vedno ni odstranjena in pričakovati smemo še zelo hude živčne preizkušnje.«

Varnostni ukrepi Norveške

Oslo, 28. avg. AA. Norveška vlada je sklenila pripraviti obrežne obrambne naprave. Prva divizija torpednih rušilcev, četna in peta divizija torpedov in prva in druga eskadra letalstva so že na določenih jim mestih.

Obramba Panamskega prekopa

Washington, 29. avgusta. AA. Ameriško vojno ministrstvo je sporočilo svojo namero, da bo armado, ki bo branila Panamski prekop, povečalo za 24.000 mož.

kovo štev. 2. Zapadne demokracije so še vedno močnejše. Čast in dostojanstvo Anglije in Francije bi ne preživel druge kapitulacije....

Ustavev nemške ukrajinske propagande

Nemški listi so te dni po sklenitvi nemško-ruske pogodbe objavili kratko obvestilo, da so ukrajinske oddaje radijskih postaj na Dunaju, v Gradcu in Leipzigu uklinjene. To obvestilo so sporočile tudi navedene postaje, ki so ukrajinske oddaje uvedle po 15. marcu, odnosno Dunaj že v zvezi z lanskim oktobrsko krizo.

Istočasno čitamo v poljskih listih, da je osrednja ukrajinska organizacija UNDO na Poljskem v posebni resoluciji, ki jo je te dni sprejela, proglasila popolno vdanost vseh poljskih Ukrajincev do poljske države, napram kateri hočejo izvršiti vse domovinske dolžnosti v zvezi, da jim je samo v okviru poljske države omogočen nemoten narodni razvoj.

Sargov
KALODONT
proti zobnemu kamnu

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Gospodarstvo

Ustanovitev Privilegirane delniške družbe državnih tvornic svile

Ministrski svet je na predlog kmetijskega ministra in v sporazumu s trgovskim in finančnim ministrom predpisal uredbo o svilarstvu.

Na tej podlagi uredbe se ustanavlja v Beogradu Privilegirana delniška družba državnih tvornic svile z naslednjim delokrogom: da odkupuje svilene kokone od domačih pridelovalcev po ceni, ki so enake cenam na svetovnih tržiščih in katere bo vsako leto določil kmetijski minister v sporazumu s trgovskim ministrom ter po zaslišanju in s pristankom upravnega odbora; da predeluje svilene kokone in proizvode vnovčuje; da po potrebi izdaja obveznice in najema posojila z državno garancijo ali brez nje od najvišjega zneska stvarno vplačane glavnice. Izdajanje obveznic in sklepanje posojil z državnim jamstvom mora dobiti odobritev finančnega ministra. Nadalje odredbe o organizaciji in delu kakor tudi o družbenem osebiu bo predpisal upravni odbor s svojimi statuti.

Osnovna glavnica družbe bo znašala 30 milijonov din; država vpiše 15 milijonov, Državna hipotekarna banka pa tudi 15 milijonov. Delnice morajo biti vplačane najkasneje do 1. septembra t. l. Država bo plačala svoje delnice na ta način, da bo izročila družbi v last in izkoriščanje nepremičnine, stroje in inventar državnih tvornic svile v Novem Sadu. Kneževu in Pančevu. Zemljišča in zgradbe državnih nadzorništev za svilarstvo v Novem Sadu, Pančevu, Beli Crkvi, Bački Palanki, Somborju, Subotici, Starem Bečuju, Starem Vrbasu, Titelju, Zablju, Zagrebu in Osijeku, ostanjejo še naprej last kmetijskega ministarstva.

Upravni odbor družbe sestavljajo: po en predstavnik finančnega, trgovskega, kmetijskega in vojnega ministarstva in Državne hipotekarne banke, Poštne hranilnice ter Privilegirane agrarne banke. Predsednik upravnega odbora je predstavnik finančnega ministarstva, njegov namestnik pa je predstavnik trgovskega ministarstva.

Ves čisti dobiček družbe se bo vnašal v rezervni sklad vse dotlej, dokler ne doseže višine 60 milijonov din. Ko bo rezervni sklad dosegel to višino, bo minister za trgovino in industrijo na predlog upravnega odbora odobril povečanje osnovne glavnice z vplačilom iz rezervnega sklada. Ko bo povečana osnovna glavnica v breme rezervnega sklada, se bo od nadaljnje čistega dobička dotiralo 20% rezervnemu skladu, dokler ta ne bo dosegel višine 45 milijonov. Ostanek pa se bo sorazmerno razdelil delničarjem.

Davčna oprostitve za 10 let

Za čas 10 let se oproščajo vseh taks, državnih in samoupravnih, kakor tudi drugih davkov vsi posli, ki izvirajo iz uredbe, z izjemo sodnega postopka pred rednimi civilnimi sodišči. Imovina in dohodki družbe, kakor tudi kuponi družbenih delnic se oproščajo vseh državnih in samoupravnih davkov in davkov kakor tudi davkov katerekoli vrste, izvenših skupnega in luksuznega davka kakor tudi trošarine na predmete, ki jih bo družba

uporabljala v svojih obratih. Stroji, ki jih bo družba uvažala, se oproščajo carine ter državnih in samoupravnih davkov in skupnega davka na poslovni promet, kolikor se ti stroji ne izdelujejo v državi, kar bo določilo ministrstvo za trgovino in industrijo.

Družba ne spada pod določbe 1. in 4. zakona o obrtih. Imovina direktorja za svilarstvo in državnih tvornic svile v Novem Sadu bo družba prejela takoj, čim bo registrirana pri sodišču. Z izročitvijo imovine družbi se ukinja direktorja, državni uradniki in uslužbenci pa pridejo v breme proračuna kmetijskega ministarstva.

Pobiranje kontrolne pristojbine pri uvozu

Za povečanje odkupnih cen svilnih zapredkov od pridelovalcev se odreja posebna kontrolna pristojbina 2 din za vsak kg uvoženega blaga iz car. tar. št. 326 do vključno št. 340 in št. 356 kakor tudi na kokone in odpadke od nepredne svile iz št. 74 uvozne carinske tarife. Kontrolno pristojbino bodo pobirale carinarnice in jo vlagale v fond za pospeševanje svilarstva, ki se nahaja pri Državni hipotekarni banki v Beogradu. Iz tega sklada se bodo izplačevale pridelovalcem zapredkov vsako leto zaradi povečanja cen svilnih kokonov premije, ki jih bo določil kmetijski minister v sporazumu s finančnim in trgovskim ministrom. Poleg tega bo 10% sredstev sklada služilo tudi za splošni napredek svilarstva zlasti pa za gojenje murv in murvinih mladik, kakor tudi za proizvodnjo jajčec od sviloprejk. Posli za pospeševanje svilarstva, ki so spadali v pristojnost direktorja svilarstva preidejo v pristojnost kmetijskega ministarstva.

Dosedanje ogromne izgube

O priliki ustanovitve Privilegirane d. d. državnih tvornic svile je treba na kratko omeniti tudi historijat dosedanjega 20letnega gospodarstva v teh državnih podjetjih, o katerem je nedavno razpravljalo beograjsko »Narodno blagostanje«. Prenos podjetij na novo delniško družbo ne sme biti sredstvo za prikrivanje odgovornosti onih činiteljev, ki so gospodarili v teh podjetjih zadnjih 20 let. Naša država je po vojni prejela od Madžarske mrežo svilarških podjetij, skupaj s številnimi skladišči, in sicer vse to brez dinarja dolga. Ta podjetja so v dveh desetletjih skoraj uničila. Državna tvornica svile v Novem Sadu je morala celo zaradi predaženosti ustavi obratovanje. Pretvoritev v delniško družbo pomeni torej neke vrste sanacijo, ker bodo tvornice z vpisom delnic od Državne hipotekarne banke sprejela nova sredstva. Pred leti je poslovanje teh tvornic pregledala posebna komisija, ki je ugotovila, da je vodstvo odgovorno za deficitno poslovanje. Zato bo treba še poklicati na odgovornost one, ki so zakrivila izgubo, saj cenijo, da je znašala v zadnjih dveh desetletjih ta izguba nekaj sto milijonov din, čeprav predstavljajo podjetja le vrednost 30 milijonov, država pa jih sedaj izroči novi delniški družbi v zamenjavo za delnice z nominalno vrednostjo 15 milijonov din.

Kam smo izvažali v juliju

K že znanim podatkom o gibanju naše zunanje trgovine v juliju objavlja sedaj carinski oddelek finančnega ministarstva še podatke o trgovini s posameznimi državami.

Izvoz v Nemčijo se je držal na višini prejšnjega meseca in je znašal 112,7 milijona din (lani 115,8), uvoz pa je bil še enkrat tako velik ter je dosegel vrednost 201,6 milijona din (lani 127,2). Naša trgovinska bilanca z Nemčijo je bila v juliju visoko pasivna, kar je povzročilo, da se je saldo naših klirinških terjatev v Nemčiji zmanjšal do konca julija na 10,2 milijona mark, (od tedaj pa se je do 23. t. m. zopet dvignil od 12,4 milijona mark).

V juliju je bil zopet izredno velik izvoz v Češko-Moravsko, saj je dosegel 62,1 milijona din (lani 14,2), medtem ko je znašal uvoz le 28,4 milijona din (lani 45,6). Ta visoka aktivnost naše trgovine s Češko-Moravsko v mesecu juliju je imela za posledico, da smo postali v kliringu zopet aktivni in imamo sedaj po stanju od 23. t. m. zopet saldo terjatev v višini 8,7 milijona K, medtem ko smo imeli sredi julija še klirinški dolg v višini 17 milijonov K.

Izvoz v Italijo, ki je v aprilu dosegel

vrednost 55 milijonov din, je v naslednjih mesecih popustel in je znašal v juniju le 34,6 milijona din; v juliju pa se je zopet nekoliko dvignil na 44,4 milijona din (lani 21,1). Povečal pa se je tudi uvoz iz Italije na 51,0 milijona din (lani 130,0). Pasivnost trgovinske bilance je povzročila, da se je saldo našega klirinškega dolga v zadnjem času nadalje dvignil in je 23. t. m. dosegel že 122 milijonov din.

Naš izvoz v Anglijo, ki se je meseca junija povzpela na 44 milijonov, je v juliju zopet nazadoval na 29,6 milijona din (lani 15,5), uvoz iz Anglije pa je znašal 23,9 milijona din (30,9). Izvoz v Madžarsko je nekoliko popustil na 23,0 milijona din (lani 15,0), prav tako pa tudi uvoz iz Madžarske, ki je znašal le 14,0 milijona din (19,6). V Belgijo, izvažamo predvsem rde in kovine in se giblje izvoz od 40 do 50 milijonov din mesečno; v preteklem mesecu pa smo izvozili v Belgijo le za 19,4 milijona din (lani 13,5).

Izvoz v Francijo, ki je znašal v maju le 6 milijonov, se je v juniju dvignil na 24 milijonov, v juliju pa je znašal 21,6 milijona din (lani 1,4); povečal pa se je tudi uvoz iz Francije na 12,0 milijona din (7,4).

Devizni odbor je končno postavil načelo, da mora ostati dinar stabilen na dosedanj višini ne glede na eventualno novo devalvacijo angleškega funta in francoskega franka. Zato smatra, da dinarja ne smemo nadalje vezati na valuto, ki ni stabilna. V bodoče se bo za obračunanje deviz vzela za osnovo tečaj 55 din za dolar.

Gibanje zaposlenosti v posameznih strokah

Poročali smo že, da je bil sezonski dvig zaposlenosti v Sloveniji v juliju razmeroma znaten in smo v tem mesecu v glavnem nadoknadili zaostanek iz prejšnjega meseca. Od junija do julija se je število za varovancev povečalo za 1932 na 106.452. Od tega povečanja odpade pretežni del na gradbeno stroko. Tako je od junija do julija narasla zaposlenost pri gradnjah nad zemljo za 634, pri gradnji cest in vodnih zgradb za 714 in v industriji gradbenega materiala za 314. Sezonski razlogi so bili tudi merodajni za povečanje zaposlenosti v gostinskih stroki za 427, enako pa tudi za nazadovanje v gozdno-žagarski industriji za 327 (lani v juliju je znašalo nazadovanje celo 597).

V primeri z lanskim julijem smo imeli letos v juliju za 2548 zavarovancev več. Največji del tega enoletnega prirastka od pada na gradnjo železnice, cest in vodnih zgradb, torej na javna dela, kjer je v primeri z lanskim julijem število zavarovancev naraslo za 1625 na 5213. Zasebna gradbena delavnost se je sicer v juliju nekoliko zboljšala, vendar je še vedno slabša nego lani, kajti število v tej stroki zaposlenih

delavcev se je od lanskega julija zmanjšalo za 658 na 8085, medtem ko se je v industriji gradbenega materiala povečalo za 184 na 6967.

V tekstilni industriji je bilo v juliju 17.006 zavarovancev, to je le še za 272 več nego lani (v juniju je bilo število tekstilnih delavcev še za 612 večje nego v lanskem juniju). Nasprotno lanskemu juliju se je povečala zaposlenost v oblačilni industriji za 202 na 5385, v papirni za 134 na 2090, v kovinski za 224 na 8058 in v kemični za 65 na 2462. Nazadovale pa je v primeri z lanskim julijem zaposlenost v čevlarski industriji za 311 na 1968, v čevlarski industriji za 45 na 3095, v živilski industriji za 115 na 3757 in v tobačni industriji za 140 na 664.

Gospodarske vesti

== Spotazum o izvozu živine v Italijo. Iz Beograda poročajo, da je bil v ponedeljek na Reki podpisan sporazum med našimi in italijanskimi izvoznimi ustanovami glede izvoza naše goveje živine v Italijo. Na osnovi tega sporazuma bomo v bodoče izvažali v Italijo po 450 glav goveje živine na teden (400 volov in 50 krav). Dosežen je tudi sporazum v cenah. Vole bodo italijanski uvozniki plačali po 7 din za kilogram franko Reka (doslej 6,50 din), krave pa po 6,80 din (doslej 6,30). Izvoz na podlagi tega sporazuma se bo pričel še ta teden.

== K znižanju trošarine na sladkor objavlja finančno ministarstvo: Na podlagi uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o sladkorni pesi ter zakona o državnih trošarinah se s 1. septembrom t. l. zniža državna trošarina na sladkor za 50 par pri kg. Prav tako je v uredbi predpisano, da se mora od 1. septembra znižati tudi cena sladkorja v prodaji za znesek znižane državne trošarine. V zvezi s tem se opozarjajo potrošniki sladkorja, naj vsak primer prekrska zgornjih odredb prijavijo pristojnim oblastem, da uvedejo postopanje proti trgovcem, ki bi prodajali sladkor po sedanji ceni. — Sporočilo žal ne pove, ali bo država trgovcem povrnila razliko v trošarini od zalog na dan 1. septembra.

== Dve vrsti dvodinarskih kovancev. V zvezi z izdajo novih kovancev sporoča Narodna banka, da so bili kovanci iz aluminijevega bronza za 2 din skovani deloma s kalupi, izdelani v dunajski kovnici, po večini pa s kalupi, izdelanimi v državni kovnici v Beogradu. Zaradi tega so neznatne razlike na lico novih dvodinarskih kovancev. Krona novih dvodinarskih kovancev, skovanih po kalupih dunajske kovnice, je za 1 mm manjša od krone iste gnovca, ki je bil izdelan po kalupih iz naše kovnice. Obe vrsti dvodinarskih novcev pa sta popolnoma pravilni.

== Okrepitev funta in franka. Tečaj devize London, ki je do ponedeljka popustil v Curihu od 20,76 na 18,75, se je v torko zopet dvignil na 19,10, večerj pa se je nadalje popravil na 19,30. Sedaj je torej še za 7%, pod prejšnjo stabilizacijsko višino. Vzponedno se je francoski frank, ki pa je popustil od 11,76 na 10,70, že v torko zopet popravil na 10,90, večerj pa na 11. Nasprotno pa kaže v Curihu malenkostno oslabevanje ameriški dolar, kar pa je le izraz čvrste tendence za švicarski frank.

== Gradbena dela. Banška uprava je razpisala naslednje licitacije: za gradnjo požarne postojanje v Kranju (proračun 1.546.000 din), za gradnjo pretekusvališča državnega mlečarskega zavoda v Kranju (proračun 233.000 din), za oddajo gradbenih del pri prizidavi carinskega skladišča v Prevaljah (proračun 148.000 din), za gradnjo carinskih objektov na VI. ču pri Dravogradu (proračun 485.000 din) in za gradnjo carinskega oddelka v Libliah pri Dravogradu (proračun 268.000 din).

== Str je eno izmed najrednejših in najlažje prebavljivih živil. Na mlečarski razstavi, ki bo na jesenskem velesejmu v Ljubljani od 2. do 11. septembra, se boste lahko prepričali, da je mogoče s sirom pripraviti najrazličnejša jedila, ki se vsa odlikujejo po finem okusu, lahki prebavljivosti in veliki redilnosti. Za majhen denar vam bodo postregli z raznimi poskusnjami. Kar vam bo najbolj ugašlo, si boste lahko pozneje doma sami pripravili. Na razstavi vam bodo namreč dali brezplačno tudi potrebne recepte.

== Reforme pri poljski banki. Upravni odbor Poljske banke je sprejel načrt začasnih odredb, ki se tičejo statuta banke. Ta načrt bo predložen izredni glavni skupščini banke 1. septembra. Glede na današnji položaj smatra poljska vlada, da so določbe glede bančnega poslovanja premo elastične, da bi mogla banka svoje kreditno poslovanje prilagoditi v vsakem trenutku potrebam finančnega tržišča in gospodarskega življenja. Začasne odredbe določajo, naj ima banka odnošno njen upravni odbor do konca leta 1941 naslednje pravice, ki so bile doslej pridržane glavni skupščini: odobritev letnih poročil, bilance, računa izgube in dobička ter izmenjava statuta, izvenših povečanje družbene glavnice in likvidacije banke.

Borze

30. avgusta

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14,30. Grški boni so se v Zagrebu trgovali po 32, v Beogradu pa po 32,25. Tečaj na svobodnem trgu se odsej ravna po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektivnem tržišču Volja škoda ni notirala (v Beogradu je bil promet po 455 — 456). Do zaključka je prišlo le v 8% Blazrovem posojilu po 101 in v delnicah Šečerane Osijek po 180.

DEVIZE

Ljubljana. Oficielni tečaj: London 192,40 — 195,60, Pariz 109,60 — 111,90, New York 437,3 — 443,3, Curih 995 — 1005, Milan 228,45 — 231,55, Amsterdam 2351 — 2389, Bruselj 741,50 — 753,50. Tečaj na svobodnem trgu: London 239,52 — 242,72, Pariz 136,50 — 138,80, New York 5470 — 5530, Curih 1237,93 — 1247,93, Amsterdam 2926,74 — 2964,74, Bruselj 923,09 — 935,09. Curih. Pariz 11,00, London 19,30, New York 442,50, Bruselj 74,75, Amsterdam 235,50.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: 6% begluške 85 den., 7% invest. 99,50 den., 8% Blair 100 — 101 (101); delnice: PAB 200 bl., Trboveljka 175 bl., Gutman 51 bl., Šečerane Osijek 80 — 81 (80). Beograd. Volja škoda 454,50 — 455,50 (455 — 456), 8% agrarna — (58), 6% be-

gluške 85 — 85,50 (85,05), 6% dalm. agrar. ne 81 — 81,25, (81,50), 6% žumake 81 — 81,50 (80,75 — 81,75), 7% Blair 93 den., (93,50), PAB 203 den.

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago, 30. avg. Začetni tečaj: pšenica: za dec. 67,375, za maj 67,75; koruza: za sept. 43,375, za dec. 43,675, za maj 46,375.

+ Winnipeg, 30. avg. Začetni tečaj: pšenica: za okt. 55,25, za dec. 56,50, za maj 59,75.

Dr. Maček o novi Hrvatski

Govor na svečani seji hrvatskega narodnega zastopstva

V večeršnjem Jutru smo objavili poročilo Avale o svečani seji hrvatskega narodnega zastopstva v Zagrebu iz tega poročila je izostal najvažnejši del, govor podpredsednika kr. vlade, predsednika HSS in KDK dr. Vladimira Mačka.

Dr. Maček, burno pozdravljen in ponovno prekinjen z oduševljenim odobravanjem je uvodoma omenil sporazum od 27. aprila, ki ni bil odobren. »Kasneje so se priklile vendar spremembe, je nadaljeval dr. Maček. Sestavljena je bila posebna anketa strokovnjakov, ki so se trudili najti za sporazum formulo, sprejemljivo i za nas i za Srbe. Spočetka smo hoteli ustvariti definitivni sporazum. Ali je bilo toliko nesoglasja, da smo uvideli nemogućnost, kar bi zopet lahko privedlo do prekinitve. Smatral sem za pametno in koristno, da napravimo za enkrat vsaj delni sporazum, to se pravi, da takoj izvedemo ono, v čemer smo se zedinili, a drugo pustimo za kasneje. Dve stvari sta važni. Prva je hrvatsko narodno ozemlje. Bila je moja prva skrb, da osiguram hrvatsko narodno ozemlje, ki naj nosi svoje pravo ime, Hrvatska. Glede obsega se nismo mogli popolnoma zediniti. Zankrat smo združili vsako in primorsko banovino ter jima priključili mesto in srez Dubrovnik, hrvatske srece iz Bosne: Travnik, Fojnice, Brčko, Gradacac in Dervento, iz Slavonije pa Ilok in Sid. Vprašanje hrvatskega teritorija s tem ni končno rešeno, ker smo v sporazumu zapisali najbistvenejšo klavzulo, da se bo definitivni obseg banovine Hrvatske določil, kadar se bo preurejevala cela državna zajednica. To je naravno. Ozemlje banovine Hrvatske bo drugače izgledalo, ako bo v preurejeni državni zajednici avtonomna Vojvodina, avtonomna Bosna itd., ali pa ne. To vprašanje smo torej pustili odprto.

Druga važna stvar je, da mora imeti narod na svojem področju oblast v svoji roki. Kar se tiče te oblasti, lahko rečem, da smo mi Hrvati skoraj popolni gospodarji v svoji domovini, ki se zove Hrvatska. V kompetenco banovine Hrvatske se bodo sedaj z naglim tempom prenesli vsi posli razven zunanjih, vojske, železnice in pošte ter nekih drugih manjših malenkosti. Pa tudi ta kompetenca se ni končnoveljavna in se bo šele ob preureditvi države popolnoma uredila. Posebno se ni definitivna z ozirom na finance, kjer še ni točno odredena. Odrejena je samo toliko, da se Hrvatski jamči finančna samostojnost. Samo se nismo na jasnem, kateri dohodki naj služijo Hrvatski in kateri državni zajedni-

ci. Uverjen sem, da tu ne bo velikih težav. Kar je važno je, da smo sedaj zopet prvi po 20 letih postavili svojo bodočnost na temelju hrvatskega državnega prava. To državno pravo je označeno v tem, da kralj imenuje bana brez predloga ministrskega predsednika, temveč po zaslišanju hrvatskih politikov in kadar bo izvoljen hrvatski sabor po zaslišanju njegovega predsednika. Imenovanje protipodpisuje sam ban, znak, da ni odvisen od nikogar drugega, nego od kralja in hrvatskega naroda. Cim pre se bo izpolnila želja vsega hrvatskega naroda in sklican bo hrvatski sabor. Prvi ukaz o volilnem redu za hrvatski sabor bo izdal kralj s protipodpisom bana potom uredbe, pozneje pa bo sabor sam pristojen za odrejanje svojega volilnega reda.

Teško mi je bilo se odločiti in vstopiti v vlado. Stori sem to, da zaščitim hrvatske interese. Prinesli bomo svobodne politične zakone.

Končno je dr. Maček predstavil narodnim poslancem novega hrvatskega bana dr. Ivana Šubašića, poudarjajoč, da je bil imenovan za hrvatskega bana na način, kakor niso bili imenovani hrvatski bani sto let nazaj, ker je imenovan samo po zaupanju hrvatskega naroda in kralja ter nikogar drugega.

Po govoru dr. Mačka je spregovoril ban dr. Šubašić, ki je na koncu izrazil zvestobo Nj. Vel. kralju Petru II. ter zahvalo in pozdrav celega hrvatskega naroda Nj. kraljevskemu Visočanstvu knezu namestniku Pavlu. Svečano je objubil, da bo z vsemi svojimi silami služil hrvatskemu narodu in je zaključil svoj govor z besedami: »Živio zavedni hrvatski narod! Živela slobodna Hrvatska!«

Po povratku z Radičevega groba se je vršila debata. Obširen referat je podal podpredsednik HSS inž. Košutić na katerega predlog je bilo izrečeno dr. Mačku soglasno polno zaupanje. Na njegov predlog so bili izvoljeni sledeči odbori: finančni, odbor za narodno gospodarstvo, zakonodajni, prosvetni odbor, odbor za narodno zdravje, za promet, za socialno politiko in za zaščito naroda. V vse odbore so bili izvoljeni poleg odborov HSS tudi predstavniki Samostojne demokratske stranke.

Na kraju je v imenu SDS govoril njen glavni tajnik Sava Kosanović o tesnem sodelovanju Hrvatov in Srbov v novi banovini v duhu polne solidarnosti in iskrenega bratstva. Tudi njegov govor je bil toplo pozdravljen.

Bolniško skrbstvo v Arktidi

Križi in težave z zdravniško pomočjo

Od Severnega rta do svojega južnega konca meri Norveška v dolžino 1800 km. To in pa njena hribovita zgradba sta vzrok, da nje severni del še ni priključen na njeno železniško in cestno omrežje. Tamkajšnje prebivalstvo je še danes samo z majhnimi obalnimi parniki zvezano s svetom. Posebno neprijetne so te razmere, kadar gre za težka obolenja, ki zahtevajo takojšnjo zdravniško pomoč. Zato je norveški Rdeči križ že mnogo let vršil propagandno akcijo za uvedbo bolniških letal. Sedaj se bo ta načrt uresničil.

GLAVNA KOLEKTURA DEJAVNE RAZREDNE LOTERIE

A. REIN IN DRUG
Zagreb, ILICA 15.

GAJEVA 7. obvešča neobvezno:

Pri današnjem žrebanju V. razreda 58. kola državne razredne loterie so bili izrečani sledeči dobitki:

DIN 50.000.— št. 13793
DIN 20.000.— št. 1386
DIN 16.000.— št. 27635 70494 96198
DIN 12.000.— št. 3259 5636 11834
PO DIN 10.000.—
5385 9666 16339 51481 59119 75611 85815 89106

PO DIN 8.000.—
11296 17736 20814 45891 47515 64206 75370 75900 77424 89272

PO DIN 6.000.—
25806 29983 37700 40467 43719 45700 49167 62164 71255 75537 85447

PO DIN 5.000.—
5377 10542 17434 18907 23583 24431 39763 43082 55268 70794 74793 94756

PO DIN 4.000.—
3703 6340 7916 9635 12435 16620 19553 19749 20149 21832 25365 32409 41652 41723 47122 48601 49165 51483 51533 65811 70791 71167 71653 72850 73979 84303 83046 95646

Poleg tega je bilo izrečanih 1.300 števil po Din 1.000.—

Razen tega je bilo izrečanih še 1300 števil dobitkov po din 1.000.—

Prihodnje žrebanje bo št. 1. t. m. Popolno uradno listo dobitkov, izdano in kontrolirano od same državne razredne loterie, torej brez vsakih pogreškov, pošljemo vsakomur na zahtevo.

Za pravilnost števil, zaradi telefonskega prenosa tvrdka A. Rein in drug ne nosi odgovornosti.

Zadnja pot ponesrečenega Zupana

Jesenice, 30. avgusta
Truplo akademika Albina Zupana, ki se je bil smrtno ponesrečil na Spiku, so v ponedeljek zvečer prepeljali na pokopniškov dom na Jesenice, kjer je bila zbrana vsa bridko prizadeta Zupanova družina. Oba dneva se je od pokopnika na mrtvaškem odru poslovilo na stotine prijateljev in znancev, Sokolov, sportnikov in planincev, ki so prinesli mnogo cvetja in zasuli krsto z njim.

Danes ob 16. je mladi planinec nastopil svojo poslednjo pot. Pred hišo žalosti na Prešernovi cesti se je zbrala velika množica ljudi. Pevec »Sloge« so zapeli ganljivo žalostno. Nato je krenil dol sprevod v lepem poletnem dnevu tja proti poslednjemu domovanju mrtvih. Za vrsto nosilcev krasnih vencov je korakal pevski zbor »Sloge«, za njimi pa so se uvrstili Sokoli, planinci, sportniki in akademiki. Krsto so nesli Sokoli in Skalaši. V sprevodu je bilo tudi mnogo železničarjev, stanovskih tovaršev pokopniškovega odbora. Pri kapelici na pokopališču in ob grobu so pevci znova zapeli žalostinko. V imenu akademikov se je z ganljivimi besedami poslovil akademik Karol Hrovatin, na kar je domača zemlja sprejela poslednje ostanke idealnega mladeniča v svoj objem.

Švica dobi generala

Kadar prikipi vojna nevarnost do vrhunca, izvoli švicarski zvezni svet generala z vsem polnomočji vojaškega poveljnika Švice. Tako se bo zgodilo tudi te dni. Edini kandidat za generala je topot polkovnik Guisan.

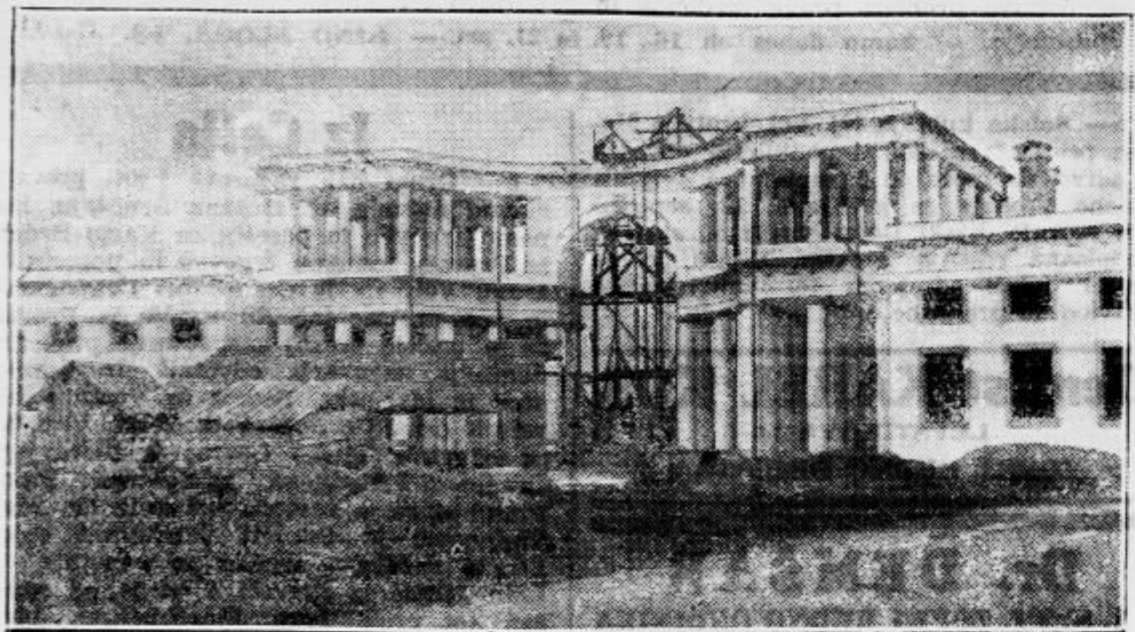
Ogenj v Tarnopolu

V poljskem vojudstvu Tarnopol je nastal v mestecu Zloty Potok požar, ki je upepelil 250 hiš. Ogenj je nastal v neki pekarni. Nad 250 družin je zaradi požara brez strehe in sredstev.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Žale — bodoče svetišče mrtvih Ljubljancev

bodo do Vseh svetih v celoti zgrajene

Čelno poslopje bo kmalu dozidano

Ljubljana, 30. avgusta.

Če te zdaj povede pot na pokopališče k svetemu Križu, ugledaš že od daleč pomno stavbo, polno stebrov bleščeče bele barve. Se bolj pa boš presenečen, ko se stavi približa: opazil boš poleg te še mnogo manjših hiš, kakor da si prišel na razstavo arhitektonike. Vitki, stebri, okoli vseh mogočih vrst, leseni stropovi z bogatimi zaključki, kupole, vse to pozivlja bodoče svetišče mrtvih. Pri tem lahko opaziš vse mogoče sloge od starogrškega dalje. Kljub raznolikosti stebrov se človeku zdi ob pogledu na množico poslopj, da je vse lepo povezano v celoto in da slogovna nasprotja le še pozivljajo pestro zgrajene stavbe. Ljubljana bo pridobila z Žalami res lepo zanimivost, menda edinstveno v naši državi.

Vse svetišče obstoji iz 17 stavb. V veliki večini so mrtvaške veže, ki jih je 14, poleg teh pa so še pročelna stavba, molilnica in gospodarsko poslopje z garažami. Pročelna stavba je grajena v obliki podkve. Sprednji del je dvonadstropen in je zgrajen iz samih stebrov. To bo vhod. V obeh krilih so prostori za upravo, skladišče za krste, sečirnica in sobe za duhovnike. Ometana je z apnom, v katerem je zdobljen kamniti apnec, kar daje poslopju lepo in precej trajno belo barvo. To poslopje je pričelo graditi že lansko leto gradbeno podjetje Čurk in je že skoraj dograjeno. Vse ostale stavbe pa gradi stavbeno podjetje Tomažič.

Srednje poslopje v osi portala je molilnica. Ta zgradba spominja po svojem slogu na starogrška svetišča. Pročelje krasijo ogromni stebri, ki deloma zakrivajo vhod v molilnico, ki je po dimenzijah dokaj obširna. Dvorana je široka 6 metrov, dolga 10 metrov in 8 metrov visoka. Na vsaki strani ima po 35 oken podprtih s stebričkom. Strop bo lesen iz hrastovine in bo bogato okrašen. Stavba bo pokrita z bakreno ploščo.

Za molilnico je pritično gospodarsko poslopje z odprtim podstrešjem ter velikim strešnim napuščem. Tu bo stanovanje za šoferja in za mizarske, plesarske in tapetne delavnice. Streha bo pokrita s pocinkano ploščino.

To so tri glavna poslopja, ki stoje približno v isti osi. Na obeh straneh za čelnim poslopjem pa stoji enajst kapelic. To so pritične hišice, grajene vsaka v drugem slogu. V njih se veže klasična arhitektura z ljubko narodno ornamentiko. Preden bodo odprli mrtveca na njegovo poslednjo pot, ga bodo dali na mrtvaški oder v eno teh kapelic. Seveda bodo tudi te celice urejene po razredih in se bo razna velikost in razkošje kapelice po denarnem stanju pokojnikov. Sorodniki, znanci in prijatelji ga bodo hodili semkaj krog in bodo lahko v molilnici pomolili za njegovo dušo. Vseh mrtvaških vež bo štirinajst in bo torej lahko ležalo 14 mrtvecev naenkrat na mrtvaškem odru. Celice so imenovane po številkah od 1 do 10. Ker pa so kapelice številke 4, 7 in 10 dvojčki — to se pravi, da sestojijo iz dveh mrtvaških vež — je prav za prav število kapelic 13, k temu pa je treba še prističiti najbolj zanimivo kapelico, ki je brez številke in se imenuje umulosa. Po svoji obliki je podobna stožcu, ki je stal nekoč na Mirju poleg piramide in se je sedaj moral umakniti kemičnemu inštitutu. V notranjosti je zidana z opeko, ki bo brez ometa. Na opeko so dali plast betona, v katerega so vžidali koničaste kamne, ki bodo držali rušo in bo celica videti od zunaj kakor majhen travnat griček. Slogovno je podobna prvotnim primitivnim svetiščem, ki jih je zgradil človek. Poleg te kapelice, ki leži na levi strani molilnice, ako gledamo nanjo s čelne stavbe, so na tej strani še celice številke 2, 4 in 3. Vse tri stoje v isti osi. Kapelica številke 2 je kupolasta stavba, ki jo krasijo osem kaneliranih stebrov in je v tlorisu osmerokotna. Notranja stran bo prav tako surovo zidana. Tik za njo je celica številka 4, ki je dvojček. Sprednja niša je

kvadratasta, zadnja pa osmerokotna ter se ob vrhu podaljša v kupolo in je višinsko osvetljena. V isti vrsti stoji še kapelica številka 3, ki je od vseh najbolj enostavno grajena. Ob vhodu je lep korintski stebel, ima majhen predprostor in je kvadrataste premera.

Na desni strani molilnice pa stoje ostale celice. Te so po večini večje od omenjenih in bodo tudi bolj razkošno opremljene. Največja izmed vseh je kapelica številka 1. Notranji prostor bo širok 4 metre, dolg 8 metrov in visok 5 metrov. Imela bo poseben predprostor in ker ima štiri velika okna, je zelo osvetljena. Na sprednji in zadnji strani sta dve okrogli okni podobni strojnemu kolesom, ob straneh je na vsaki strani štiriokroglo okno podprto s tremi stebri. V notranjosti je spodnji del do oken surovo zidan, zgornji del pa ometan. Strop je lesen iz hrastovih tramov. Njegov nasproti stoji celica številka 6, ki je četverkotne oblike, dolga in široka pa po štiri metre. Njena posebnost so obokana okna in je zaradi tega strop oblike križnega oboka. Kapelica številka 8, ki leži vzporedno

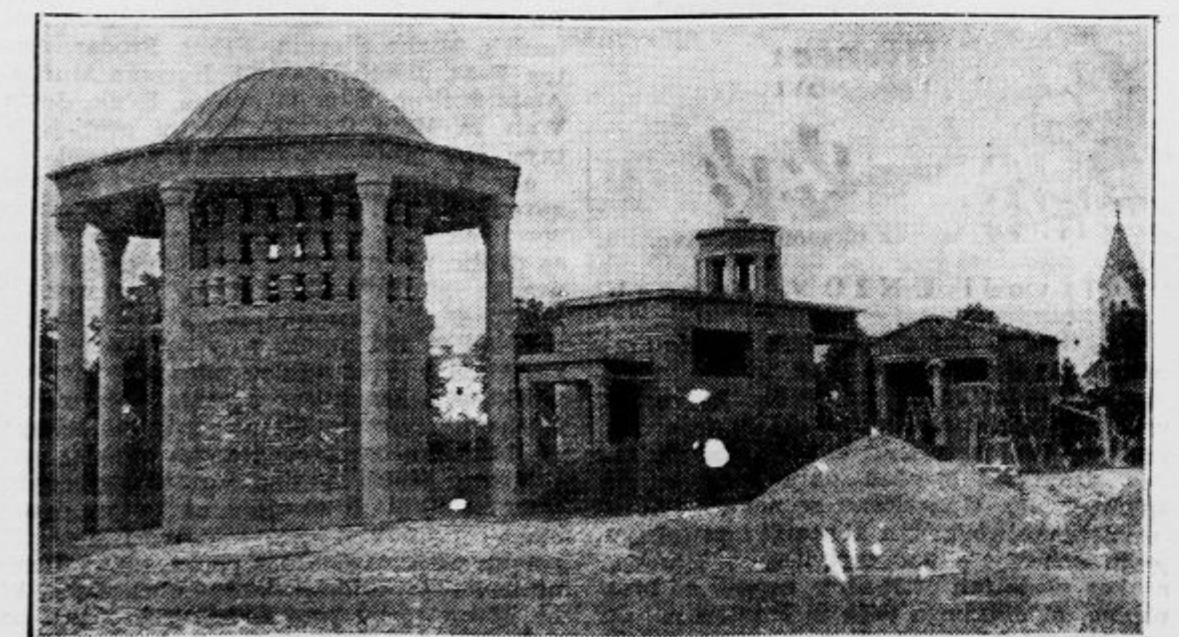

Mrtvašnica št. 1

s celico 1, je speč enostavnejša. Strop je naveden polkrožni obok, na obeh straneh pa so vdolbina po tri polkrožna okna. Oblike je pravokotne 3 metre široka in 5 metrov dolga. Takoj poleg nje je celica številka 9 s polkrožnimi okni in lesenim stropom. V notranjosti bo vsa ometana.

Bogatejša po izvršitvi je zopet kapelica številka 7. Značilno za njo je, da bo imela dva stropa, kajti celica sama bo stala pod široko lopo. Lopa sestoji iz osmih četverkotnih stebrov, na katere se naslanja streha križne oblike. Kapelica sama bo imela dve mrtvaški veži. Okna bodo zamrežena v starem domačem narodnem slogu. Njena sosedja, celica številka 5 ima speč polkrožna okna, in ljubko okrašen nadstrešek. Zadnja kapelica je dvojček in je to celica številka 10, ki ima v sredini širok hodnik, iz katerega je vhod v obe veži, ki ležita simetrično. Ima okrogla okna, strop pa je naveden obok, podprt s hrastovimi piloti. Značilno bo za njo, da bo pokrita z žlebakci. To je streha, ki jo vidiš običajno pri kraških hišah.

Pri vseh kapelicah kakor tudi pri molilnici in čelni zgradbi bo krov bakren. Vsaka celica bo obdana z živo mejo, da bo čim bolj samotna in da ne bo prihajal zunanji hrup v svetišče mrtvih. V vsako bo napeljan vodovod in bo električno razsvetljena. Vse stavbišče bo urejeno kot park in je obdano okoli in okoli z živo mejo, ki so jo zasadili že lansko leto. Ponoči bo razsvetljeno s svetilkami, podobnimi onim, ki svetijo na Tivolski promenadi. Žale bodo zgrajene in urejene predvidoma do Vseh svetih, ko bodo imeli Ljubljanci priložnost obudovati novo umotvor univ. prof. Plečnika. Z dograditvijo tega svetišča mrtvih bodo tudi odpadli tujbni mrtvaški sprevedi skozi mesto, kajti zdaj bo šel ves prepoved le od celice, kjer bo ležal blagopojnik, do pokopališča, ki je oddaljeno le nekaj sto metrov.

Kapelice št. 2, 4 in 3. — vsaka drugačna

Sokoli-kolesarji so se zbrali ob grobu radgonskih žrtev in Maistrovih borcev

Gornja Radgona, dne 30. avg. V nedeljo so pohodniki kolesarji Mariborske sokolske župe na našo severno mejo. Izbrali so si kotrat Gornjo Radgono, kjer so se poklonili spominu radgonskih žrtev in Maistrovih borcev. Sokolsko društvo Gornja Radgona je pripravilo izletnikom udobno skupno prenočišče. Že v soboto zvečer so tako prispeli prvi Sokoli — kolesarji. Le žal, da je slabo obetajoče vreme skrčilo število prijavljenih, čeravno to na discipliniranost naših sokolskih vrst ter njihovo pripravljenost ne bi smelo niti najmanj vplivati. Tu se opaža še vedno ona stara vrzel, ki bi morala iz naših vrst že davno izginiti. Med tem ko so se prireditelji z župnim referentom in vodnikom br. Falkom na čelu močno prizadevali ter položili svoj trud v to, da uspe te vrste prva prireditelj kar najlepše, so bile žal ravno najboljše edince, izzemaši Mursko Soboto, zastopane z nezadostnim številom.

Ob svitu se je na grajskem griču pričelo zbirati članstvo. Dopolne si je nato ogledalo gradnjo doma gornjeradgonskega društva in vse obmejni trg, ob pol 13. pa je bil zbor. Zbrano članstvo, ki se je v teku dopoldneva znatno pomnožilo, je pozdravil društveni starosta br. Mavrič ob dvigu državne trobojke. Govor je končal z vzklikom prvemu starešini Nj. Vel. Kralju Petru, nakar je trojiška godba zaigrala državno himno. Sledil je govor župnega načelnika br. Komaca. Zanosno je obrazložil pomen in potrebo slinčnih izletov na mejo več, kakor smo storili doslej. To narvste iz notranjosti nujne potrebe zaradi utrjevanja narodne zavesti, zlasti na tako

izpostavljenih krajih, kakor je Gornja Radgona. Marsikaj se je doslej za mejo opustilo in odladalo, toda dogodki, ki jih preživljamo, nam narekujejo, da je nujno potrebno, da podvojimo medsebojne stike s sokolskimi delavci na meji, ki zaslužijo vso podporo ter v splošnem storimo za mejo več, kakor smo storili doslej. Ta nalogo ima ravno naša sokolska organizacija in le žal, da se ravno ob tem prvem posetu naše sokolske mladine na mejo številna društva tega niso v dovoljni meri zavedala. Tudi v tem pogledu bo treba v bodoče skrbeti za dvig borbenosti našega pripadništva ter jo po njem prenesti na ves naš narod ob meji, da bo mirno, samozavestno in odločno stal strnjeno z našimi vrstami budno na straži. Njegovemu govoru, katerega je končal z vzklikom »Naši meji: zdravo!« je članstvo pritrjevalo in vzklikalo, čemur so nato sledile pesmi sokolskih legij.

Po smetju državne zastave in petju sokolske »Hej Slovani« se je razvila dolga povorka z državno zastavo na čelu skozi trg mimo obmejnega državnega mesta na pokopališče, kjer je ob grobu radgonskih žrtev in Maistrovih borcev orisal kratko zgodovino radgonske vstaje društveni starosta br. Mavrič. Na to je v imenu Sokolske župe Maribor položil župni načelnik br. Komac lipov venec z državno trobojko na grob, godba pa je zaigrala žalostinko. Otožno je navzoče članstvo obudilo spomin na one prevratne dni, ko so padle žrtve za našo veliko in lepo Jugoslavijo, katero smo tokrat ob njihovem grobu ponovno objubili čuvati po oporoki Viteškega kralja.

Kdo je obupanec iz gozda pri Mednem? Pogrešajo bivšega dijaka in grafologa Beltrama

Ljubljana, 30. avgusta

Zagonetka mrtveca, ki so ga našli v gozdu pri Mednem, se pojasnjuje. Pred dnevi smo poročali, da je neka ženska v gozdu ob stari cesti, ki drži iz Mednega proti Seničici, našla truplo neznanega moškega, ki je bilo že precej razpadlo. Črvi so bili tako razjedli obraz, da ga ni bilo mogoče prepoznati, pač pa je bila obleka — temnomodro progasta, modra ovratnica, nov kloboč — še dobro ohranjen. Na kraj najdbe je prispela sodna komisija z dvema zdravnikoma, ki pa ni mogla ugotoviti ničesar drugega, kakor da se je pokojnik najbrž sam zastrupil. Za ugotovitve njegove identitete pa ni bilo nikakega znaka.

Danes se je po mestu raznesla govorica, da je mrtvec iz Mednega bržkone identičen z bivšim dijakom J. Beltramom, ki je bil po rodu iz Sevnice, a je zadnja leta po večini bival v Ljubljani. Preživljal se je z raznimi priložnostnimi opravki — na enem zadnjih vselejmov je imel svojo stojnico, na kateri je spravljal v denar grafološke analize. Še nedavno se je mudil v Ljubljani, nato pa je prijateljem in znancem spet izginil izpred oči. Beltram je bil miren, priazen, a v sebi razjeden fant, kakršnih je mnogo v današnji mladi generaciji. Komaj nekaj mesecev je tega, ko je privratar poizkušal obračunati z življenjem, a so ga o pravem času prepeljali v bolnišnico. Drugič, kakor vse kaže, mu je uspel obupni korak.

Glavo ji je odsekal, razmesaril in zažgal Zločinec je s požigom hotel zakriti sledove

Beograd, 30. avgusta.

Na gospodarskem poslopju Stanimira Miškovića, nedaleč od vasi Krupaje pri Zagubici, je Svetolik Stanković zaklal in razmesaril svojo bivšo ženo Miljo Miškovićevo iz Krupaje, nato pa je zažgal gospodarsko poslopje, da bi tako zakril zločin. Svetolik je do lani živel v dvjem zakonu z Miljo, nato pa je izbral novo izvoljenko, neko Merimo. Milja, ki se je preselila na omenjeno gospodarsko poslopje, je venomer pretirala novi izvoljenki, da jo bo ubila in ji zažgala hišo. Slednje je res tudi skušala izvršiti. Zanimala je požar in zgorelo je precej sena.

Zdaj je Svetolikova nova izvoljenka Merima nagovorila Svetolika, da jo mora maščevati. Svetolik se je odpravil na delo. Ko je našel Miljo v njenem skromnem bi-

vališču, jo je prisilil, da je položila glavo na kladlo, nakar ji je glavo s sekuro odsekal. Brezumnemu zločincu pa to še ni zadostovalo. Razmesaril je svojo žrtev, potem je dele njenega trupla odnesel v sobo, jih zložil na posteljo, potem pa zažgal poslopje, da bi zakril zločin. Ker pa so stene poslopja bile lesene in strop zelo slab, se je vse skupaj kmalu zrušilo na razmesarjeno ženo in so sledovi zločina ostali neumučeni.

Še v teku noči so Miljini sinovi pogrešili mater. Zjutraj so se podali na pogorišče, ter so s krampi in motikami razkopavali, dokler niso našli razmesarjene matere. Zločinec Svetolik Stanković je bil kmalu nato prijet. Nekaj časa se je obotavljal, naposled je pa do podrobnosti priznal svoj grozovit zločin.

Avto ga je pregazil pred gostilno Podrobnosti o nesreči Matevža Benedičiča iz Železnikov

Škofja Loka, 30. avgusta

Na Praprotnem so v nedeljo praznovali domači sejem. Posebno mnogo mladega sveta se je zbralo v Golobovi gostilni na Ludi. Zabava je trajala tja do večernih ur, ko je splošno razpoloženje skakalo novica, da je prišlo pred gostilno na bano vinski cesti Škofja Loka — Železniki do hude nesreče, ki je terjala dvoje žrtev. Do nesreče, katere podrobnosti bodo ugotovili orožniki v Železniki je prišlo po pripovedovanju priče takole:

Po 22. uri je pripeljal pred Golobovo gostilno tovorni avto Jožka Košmelja iz Železnikov družbo mladih ljudi. Medtem ko so ljudje skakali z avta, je hotel z voza 30letni delavec Matevž Benedičič, po domače Cvekov Matevž, takisto iz Železnikov. Neki mladenič iz Dražgoš je hotel Benedičiču pomagati pri izstopanju. Vstopil se je zadaj za avto in dvignil roke, da bi se Benedičič nanje uprl. Iz nepojasnjene razloga pa je prav tedaj šofer hmelj z avtom nazaj. Težko vozilo se je premaknilo in pokopalo oba mladeniča pod seboj. Onega iz Dražgoš, ki je do-

bil poleg drugih poškodb po telesu hudo rano na glavi, in Benedičiča, ki ga je pregazilo avtomobilsko kolo.

Hudo ponesrečenega Benedičiča, so potem, ko so spoznali, da so njegove poškodbe resnega značaja, prenesli v gostilno. Benedičič je dobil hud udarec na glavi in je zgrbil na enem očesu vid, hkrati pa je postal blede kakor zid. Ponesrečenca so naložili naposled na Košmeljev avto, ki ga je odpeljal v ljubljansko bolnico, kjer pa je nesrečen, kakor poročajo iz Ljubljane, zadobljenim poškodbam podlel.

Šofer Vrhunec Miha, ki je imel v razmeroma kratkem času že tretjo nezgodo, sprva sploh ni mogel verjeti, da je prišlo do tako hude nesreče. Venomer je bil mnenja, da aon ni nikogar povozil. O pokonjenem Benedičiču vedo povedati, da se je na avto naravnost vsilil, ker ga pri odhodu iz Železnikov ni bil povabil nihče. Iz tega vzroka bi se morda dala opravičiti sicer neodpustljiva malomarnost, ki jo je pokazala družba do Benedičiča potem, ko je že prišlo do nesreče.

Pekel v belekranjski družini Oče po krivem obtožen nagovarjanja k bratomoru

Novo mesto, 30. avgusta.

Na Otovcu pri Črnomlju živi 60-letni preužitkar Janez Smonič, ki je sinu Jožetu izročil posestvo pred božičem 1938. Pridirjal je zase nekaj parcel in si iz govoril hrano pri skupni mizi, če bi pa to ne bilo možno, pa mora sin Jože dajati užitek v naturi. Od žene Katarine je Smonič sodno ločen, ker se že dalj časa nista razumela. Katarina je zadnji čas stanovala pri svoji hčerki, ki je omožena na Selih pri Otovcu. Ko je sin Jože lani okrog božiča pripeljal na dom mlado ženo in postal gospodar na domu, je vzel k sebi tudi mater, kar pa Smoniču ni bilo všeč in se je odselil od doma in stanoval v svoji zidnici v Rodinah. Obenem je zahteval, da se mu daje užitek v naravi, ker se je sin Jože potegoval za mater. Vse te neprijetne okoliščine, kakršne so tolikokrat vzrok žalostnih dogodkov in nešteti tožbe v naših kmečkih družinah, so do temelja zrahljale družinske vezi. Drug drugemu so grenili življenje.

Mrznja obeh sinov do očeta je imela za posledico, da je sin Anton ovdil očeta orožnikom, češ da je hotel dati usmrtiti starejšega sina Jožeta. V ovadbi je Anton

navedel, da ga je oče Janez v nedeljo, 14. maja letos, povabil v gostilno na Otovcu. Tu da mu je plačal liter vina, ki sta ga skupaj spila, nakar ga je oče še povabil k sebi v zidnico, kjer sta še naprej pila in kjer mu je oče prigovarjal, naj le pije, kolikor more. V takem razpoloženju ga je oče pričel nagovarjati, naj ustrelj brata, za kar mu bo dal tisočak, poleg tega pa mu bo kupil še harmoniko. Za orožje da bo že oče sam poskrbel. Oče je baje sinu Antonu tudi zatrjeval, da se mu bo potem bolje godilo, ker se mu ne bo treba truditi z delom pri železnici, kamor hodi redno na delo. Za napad naj bi najel kakega »vandrovca... Ko je sin očetu ponudbo odločno odklonil, mu je oče zabilil, da mora o vsem strogo molčati. Kake tri dni nato se je sin Anton ponovno sestal z očetom v zidnici. In spet ga je baje oče nagovarjal, če že brata Jožeta neče ustreliti, naj ga zvali naslednje nedeljo na košenico pod prevežo, da gresta pogledat, če so sosedje kaj popostli. Na tem kraju bo oče počakal oba in ustrelj sina Jožeta. Anton pa naj nato pričuje, da je brata ustrelil neki tujec, ki je po zločinu pobegnil.

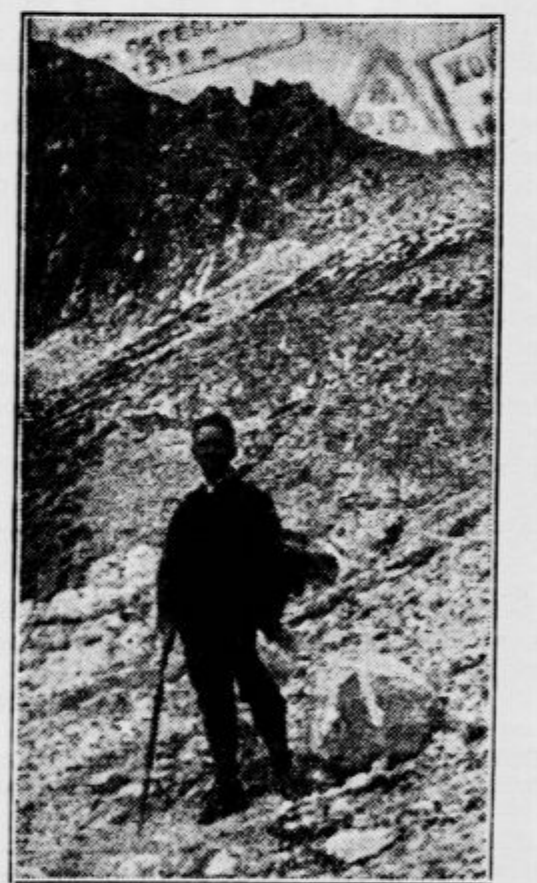

Že v preiskavi je oče Smonič vsako krivdo odločno zavrnil. Resnično je bilo le to, da sta skupaj pila, nista se pa o napadu razgovarjala. Ni res, da bi bil oče povabil sina v gostilno, temveč ga je sam sin Anton prosil, če sme z njim. Ovadba je le plod sovražstva domačih, ki očeta mrze, drže pa vsi skupaj in bi se ga radi na vsak način iznebili. Res je sicer, da se s sinom Jožetom ne razumeta, vendar pa ni bil niti malo zmožen, da bi ga usmrtil. Oče Smonič je tudi odločno zavrnil, da bi kdaj komu od domačih grozil s puško ali revolverjem. Resnica je le nasprotna, da mu groze domači in da ga je sin Jože že večkrat napadel. Oče je samo govoril, da se bo branil, če bo napaden in je ob takih prilikah pokazal tudi revolver. Zaslišan v preiskavi je trdil sin Anton, da očetu ni sovražen, da pa ga smatra za zmožnega tekega dejanja in da je sprito tega vso zadevo naznanil orožnikom, ker se resno boji, da se bo kaj takega zgodilo.

Mučna zadeva je bila javljena tudi državnemu tožilstvu v Novem mestu, ki je očeta Janeza obtožilo po §-u 167 in §-u 247 in 248 k. z. V ponedeljek dopoldne je bila po že enkratni preložitvi druga razprava, ki jo je vodil veliki senat pod predsedstvom s. o. s. Viktorja Durinija. Na razpravi, ki je bila zelo dramatična, sta se odpravljala pričevanju sin Anton in njegova žena. Priči Jakša Peter in Suhopec pa sta izpovedala, da sinovoma Jožetu in Antonu ni dala dosti vere. Oče Smonič, ki je takoj po aretaciji moral v zapor, se je to pot pred sodiščem branil preprosto in naravno in je prepričevalno dokazoval, da sinovoma Antonu in Jožetu kakor tudi sinu Mariji ne kaže verjeti. Veliki senat je zatorej opustil starega Smoniča po §-u 280 k. p. in se je lahko takoj spet vrnil v svojo zidnico v Rodinah. Ali bo poslej prejenjal pekel v njegovi družini, je pa seveda drugo vprašanje.

Devetdesetletnik še vedno unet obiskovalec Triglava

Kdo je ta korenjak? Stari, vneti planinec gosp. Josip Vidmar, poštni ravnatelj v poklju. Po svojem vsakoletnem turističnem načrtu se vzpne navadno avgusta meseca na Triglav. Prejšnji teden, v četrtek je bil zopet na Triglavu, na Kredarici. Zaradi velike in goste megle se ni povzpelo do Aljaževega stolpa, kakor je nameraval. In ta neutrudni in vztrajni turist že tiči globoko v 90. letu starosti. Težko, da bi

imel Triglav kdaj starejšega obiskovalca. V novejšem času ga ni od njega in še veliko manj v preteklosti. Navadno napravi Vidmar daljšo turo čez nižje in višje gore preko raznih dolin in hodi po več dni. Letos je to opustil iz previdnosti zaradi rokomahtov, ki se klajajo po gorovju južno od Triglava ter se je poslužil železnice do Bohinjske Bistrice, odkoder je ubral z mladinskega gibčinstvo pa čim in vedrim duhom kvitku proti vrhu našega gorskega očaka. Hodil je, kakor navadno prejšnja leta sam ter si je spotoma v razvedrilo zapel še kako fantovsko.

Kakor je odšel zdrav na pot, tak se je tudi vrnil, poln humorja in zadovoljnosti v trdnem prepričanju, da to ni bil zadnji obisk. Trdno upa, da bo prihodnje leto ob svojem visokem jubileju 90-letnice užival znova razgled našega najvišjega orjaka. To mu od srca želimo.

Posebna serija pošttnih znamk, pripravljenih nalašč za letošnje velike mednarodne avtomobilske in motociklistične dirke v Beogradu, je že gotova in bo dana v promet v nedeljo 3. septembra. Dolej bodo razposlane vsem poštam v državi, posetniki velikih mednarodnih avtomobilskih dirk pa bodo lahko dobili te znamke pri specialni pošti na Kalemegdanu v paviljonu Cvijete Zuzoričeve. Pošta na Kalemegdanu bo tudi imela poseben žig in posebno zlato tekočino, ki bo še povečala vrednost teh specialnih znamk. Dobile se bodo lahko cele serije. Znamke, o katerih smo že poročali, so vzbudile pozornost med filatelisti in nekateri izmed njih so že rezervirali več tisoč serij naravnost pri ministrstvu za pošto in brzojav.

Obiščite Beograjski jesenski sejem

OD 7. DO 17. SEPTEMBRA 1939.

NAJVEČJA GOSPODARSKA MANIFESTACIJA V JUGOSLAVIJI.
NAJPOPOLNEJŠI PRIKAZ DOMACE IN TUJE PROIZVODNJE.
RADIO RAZSTAVA KNJIŽNI SEJEM

Informacije: Uprava Beograjskega sejma, Beograd
Poštni predal 538. — Tel. 28-526, 28-802

Polovična vožnja na vseh železnicah in parnikih

Domače vesti

Kaj pravite?

V večeršnjem »Slovenec« beremo sledeči srčni izliv:

»Včeraj se je primerilo za te dni nekaj neverjetnega. V Knafljevi ulici niso izdajali nobenih posebnih izdaj. Samo »Toti list« so prodajali tam okrog pošte. Ta izostanek »Jutrovi« in »Narodovih« posebnih izdaj je napotil neke brihtnejše Ljubljancane, da so proti večeru pričeli izpraševati v našem uredništvu: Morda se je pa sedaj res kaj pomembnega zgodilo, ko »Jutro« in »Narode« ne delata posebnih izdaj? Na to nismo mogli odgovoriti drugače, kakor da so morda v Knafljevi ulici prišli do spoznanja, da je javnost mogoče samo parkrat potegniti s praznimi senzacijami. Kaj pravite?«

Kaj pravimo? Predvsem domnevamo, da so sedaj v Kopitarjevi ulici pogoste nevihte, ki so gotovim gospodom vzele dobro voljo, pa se jezijo — na nas. Nadalje pravimo, da so naši listi v teh dneh izdali samo dve posebni izdaji. V prvi smo objavili celo besedilo rusko-nemške nenapadalne pogodbe. 24 ur pred »Slovenecem«; v drugi smo, ravno tako 24 ur pred »Slovencem«, sporočili javnosti besedilo Daladirova pisma in Hitlerjeve odgovore, v katerem je bil prvič postavljen zadnji nemški program: Gdansk in koridor ali pa vojna!

Ker pokriva »Slovenec« poročevalsko služba svoje nedostatke vsak dan le z raznimi senzacionalnimi naslovi, proglasa sedaj Kopitarjeva ulica oba dogodka, rusko-nemško pogodbo in Hitlerjevo pismo za »prazne senzacije«! Ko pa je »Slovenec« (24 ur za nami) objavil besedilo rusko-nemške pogodbe, je ta dogodek označil za »najvažnejši preobrat v zgodovini modernih evropskih držav.« Hitlerjevo pismo, ki ga je priobčil zopet samo 24 ur za nami, pa je natiskal z največjimi debelimi črkami pod ogromnimi naslovi: »Izmenjava usodnih pism.« To sta torej obe »prazni senzaciji« naših posebnih izdaj.

Mi se že dolgo nismo toliko od srca nasmejali... Da govorimo čisto in samo le z novinarskega stališča, pravimo predvsem, da upamo, da bo »Slovenec« napisal še nekaj takih. »Kaj pravite«, ki jih bomo potem vse skupaj izročili novinarskemu muzeju, ki se baje pravi. Kaj pravite?

Državno priznana Trgovsko učilišče Robida

s pravico javnosti Ljubljana, Trnovska ul. 15.

vpisuje v enoletni trgovski tečaj vsak dan.

Dijaki zavoda imajo ugodnosti rodbinskih doklad, žel. voznih kart itd. kakor dijaki državnih šol.

* Ordinacijske ure protituberkuloznih dispanzerjev v dravski banovini so: v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 20, vsak dan od 16. do 19. ure (razen sobot); za otroke od 16. do pol 17. ure, dijaki od pol 17. do 17. ure, moški in ženske od 17. do pol 18. ure. V Kranju, Stara cesta št. 21, Zdravstveni dom kralja Aleksandra Zednilitelja, vsak ponedeljek in četrtek od 16. ure dalje do 19. ure. Na Jesenicah, bolnica Kraljeve bratovske skladišne, vsako sredo od 9.30 do 16. ure. V Kamniku, Prešernova ulica št. 90, vsak torek in petek od 15. do 18. ure. V Trbovljah, bolnišnica Bratovske skladišne, Loke št. 495, vsak četrtek od 8. do 12. in od 14. do 18. ure. V Cerklji št. 37/II vsak ponedeljek in četrtek od 14. do 16. ure. (Serijski pregledi za otroke izven ordinacijskih ur). V Novem mestu, banovinska ženska bolnišnica, Cesta dr. Dežančiča, vsako soboto od 14. do 20. ure. V Brežicah št. 121 vsako sredo in petek od 14.30 do 16.30 ure. V Celju, Gregorčičeva ulica 4. Zdravstveni dom vsak dan od 8. do 10. ure. V Ptuj, Ljutomerska cesta, št. 26, v torek in četrtek od 13. ure dalje, ob sobotah od 9. do 11. ure dopoldne za preiskavo otrok in šolske mladine. V Murski Soboti, Kolo-dvorska ulica št. 7. Banovinska bolnišnica, vsak četrtek od 10. do 14. ure (po potrebi tudi izven uradnih ur). V Pesjem pri Velenju, št. 28. Lilijski grič, vsako sredo od 14. do 17. ure. V Rogatcu, št. 169, Zdravstveni dom, vsako sredo od 11. do 14. ure. V Mariboru, Marijina ulica št. 13, vsak dan od 8. do 12. in od 16. do 18. ure (popoldne serijski pregledi). V Črni pri Prevaljah enkrat tedensko. V Slove-njem Gradu, Kraljeviča Andreja ulica št. 17, vsak ponedeljek in petek od 14.30 do 17.30 ure.

Pri zaprtju in motnjah v prebavi vze-mite jutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc Jožefove grenčice.

* Smrt zastojnega borca za »svobodo«. V Beogradu je umrl v glavni vojni bolnišnici upokojeni artiljerijski polkovnik Svetislav Stajević. Zastojnemu borcu v spomin je v »Politiki« napisal posmrtni go-general Milutinović, poudarjajoč: »S polkovnikom Stajevićem je odšel v večnost spet eden izmed zaslužnih borcev, čestitih mož in starih vojni veterani, ki so vidno so-delovali v veliki borbi našega naroda za svobodo in ujedinije. Polkovnik Stajević je bil vojak v polnem pomenu besede. So-deloval je v srbsko-bolgarski vojni 1885—1886, potem je bil nekaj časa v Rusiji. Ko se je vrnil, je poveljeval raznim topničar-skim polkom. Od 1910 do 1912 je bil v Franciji. Zmagovito se je boril v prvi in drugi balkanski vojni pri Kumanovem in na Bregalnici. Naposled je bil na raznih odgovornih mestih pri vojnem minist-rstvu. Odlikovan je bil s številnimi našimi in tujnimi redi. Pokopali so ga včeraj do-poldne.

pazi Lutz peč!

* Še vedno veliko število malaricoh bol-nih v Beogradu. V »Vremenu« piše dr. Mi-hajlo Andrejevič, da je Beograd postal pravo kotešče malarije. Ljudje so se pre-jšnje čase ball v Južno Srbijo, Dalmacijo, Bosno, Hercegovino ali Liku, da ne bi obo-leti za malarijo. Danes zadostuje, da živijo v prestolnici in že lahko dobijo. Poletje mineva, ni se pa ničesar storilo, da bi se malarija v prestolnici kolikor toliko omeji-la. Močvirnati kraji niso bili izsušeni, ko-marjev niso preganjali in delavstvo ni do-bivalo dovolj klnina. Storjeno je bilo edino to, da so zdravili že obolele. Po takem se ni čuditi, da je Beograd postal veliko sre-dišče malarije v naši državi. Zgodnje čase so se pojavila tudi nekatera obolenja za trebušnim legarjem. Nujno je potrebno, da se s skupnimi napori zboljša splošno zdrav-stvo v Beogradu in okolici.

* Rajši sluga kakor župan. V občini Sivicu v Banatu je župan Pavle Schuma-cher podal ostavko na župansko mesto. Obenem je prosil, naj ga rajši postavi za občinskega slugo, ki bo obenem vršil službo policajca. Sreski načelnik je vpošte-val njegovo prošnjo in tako bo bivši župan poslej lahko učinkoviteje služil blaginji občanov.

* Na došmrtno ječo sta obsojena zlo-glasna razbojnika Cedimir Vidanović in Radovan Paunović, ki sta stala zadnje dni pred velikim senatom okrožnega sodišča v Požarevcu. S svojimi pajdasi sta v noči med 31. marcem in 1. aprilom napadla hi-šo Alekse Novakovića, najbogatejšega po-sestnika v vasi Manastirici v »Mlavskem srezu ter sta strahovito pretepla vse do-mačine, gospodarja pa mučila, dokler ni izidihnil. Poleg obeh kolovodij so bili ob-sojeni še Pavle Milosavljevič in Dragotin Janković na 16 let ječe, Stojadin Cvetko-vič in života Janković pa vsak na 15 let ječe.

* Od doma je odšel dijak V. razreda III. drž. realne gimnazije v Ljubljani Stanko Marinič, star 16 let, srednje postave, oble-čen v temno sivo obleko brez klobuka. Ima goste črne lase in obrvi. Kdor kaj ve o njem se vljudno naproša, da sporoči to na naslov: Marinič, Ljubljana, Tyrševa 38. Stroški se vrnejo.

Kompletna garnitura preparatov ZA NEGO KOŽE din 22.—

Parfumerija »Venus«, Tyrševa 9.

* Razpis zdravniškega mesta v Selnici ob Dravi. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje zdravniško mesto v Selnici ob Dravi v svojstvu po-godbenega zdravnika. Rok za vlaganje prošnji je do 22. septembra 1939.

ne pozabi! Lutz

* Trgovski učni zavod v Ljubljani Kon-gresni trg 2. vpisuje v svoj enoletni tr-govski tečaj s pravico javnosti redno vsak delavnik od 9. do 12. in od 3. do pol 7. ure popoldne. Tečaj je organiziran kot redna Enoletna trgovska šola in nudi svojim učencem vse ugodnosti, kakor jih imajo učenci državnih trgovskih šol. Zavod se nahaja na Kongresnem trgu v bivših pro-storih državne dvorazredne trgovske šole in ima prostorne najmodernejše učilnice. Zavod si je zavaljo svoje solidnosti in svojih učnih uspehov pridobil izvrsten slo-ves in je po svojih pedagoških metodah in prvotnih učnih močeh najmodernejši in najuglednejši zavod te vrste. — Vsa po-drobna pojasnila daje vodstvo zavoda ustno ali pismeno. Telefon Dopsne trgovske šole 29-86. (—)

— Pri motnjah v prebavi, pri napeto-sti, vžigovanju, zgači, povzročenih po težki zapeki, je zelo primerno vzeti na večer pol kozarca naravne »Franz-Josefove« grenke vode, jutraj na tešče pa isto množino. Prava »Franz-Josefova« voda se izkazuje vedno kot popolno za-nesljivo sredstvo za čiščenje črev.

Org. reg. S. 1. 30474/35

* Šabac zgradi svoj Panteon. Prijazno mesto Šabac ki ga po njegovem junš-kem zadržanju v svetovni vojni imenuje-jemo srbski Verdun, je sklenil, da zgradi svoj Dom kulture s Panteonom, v kate-rem bodo shranjene kosti znamenitih mož iz Šabca in vsega Podrinja. Pobudo za ta plemeniti načrt je dalo Društvo za kul-turni napredek Šabca, ki je preteklo ne-deljo imelo svojo glavno skupščino. Raze-ne narodne organizacije so izjavile pri-pravnost, da prispevajo večje »sote in to ne samo enkrat, temveč ponovno. Društvo za kulturni napredek Šabca bo iz-da-lo posebne narodne kolke za skupno vred-nost milijon dinarjev in jih bo razpredalo med Podrinjci, kakor tudi med vsemi pri-jatelji Šabca in Podrinja.

* Nova grobova. V Hrastniku je umrla g. Antonija Erženova. Pogreb bo danes g. 16. na pokopališču v Dolu. — Na Glin-cah je preminil posestnik g. Jakob Debe-vec. Pogreb bo iz hiše žalosni. Tržaška ce-sta na viško pokopališče. — Rajnkima blag spomin, žalujomči naše sožalje!

* Predavanje g. L. Mrzela v ljubljanskem radiju. Za torek je bilo pod okriljem nacionalne ure v ljubljanskem radiju najav-ljeno predavanje urednika »Jutra« L. Mrzela »Ob devetdesetletnici južne železni-ce«. Na predavateljevo željo je bilo pre-davanje že pred kakšnimi dvema tedno-ma preloženo na poznejši čas.

* Dekliški pensionat »Nadja«, konver-zacija v tujih jezikih, Ljubljana, Cesta v Rožno dolino 14, obvešča, da ima še nekaj prostih mest na razpolago za dijakinje. Zahtevajte prospekte! (—)

KINO UNION, HUMORESKA Glasbena komedija veselega humorja tel. 22-21. Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

HERMAN THIMIG v dvojni vlogi kot dober kompozit in slab ljubavnik!

Ogledalo življenja

Pavla Wessely, Atila Hörbiger, Peter Pe-tersen in drugi. Film prelepe vsebine, ki obravnava problem prave medicine in padarstvo ter dilemo med dolžnostjo in ljubeznijo. — Samo danes ob 16., 19. in 21. uri — KINO SLOGA, tel. 27-80.

Dentist KAREL KOS

LEVSTIKOVA 14
ZOPET REDNO ORDINIRA

Dr. DEMŠAR

S 1. SEPT. ZOPET REDNO ORDINIRA

Zobozdravnik-specialist dr. Mirko Kambič

1. septembra zopet redno ordinira

Dr. PRODAN

ZOPET REDNO ORDINIRA

Dr. Zdenka Tomineš

NE ORDINIRA DO 24. SEPTEMBRA.

Dr. Zdenka Tomineš

NE ORDINIRA DO 24. SEPTEMBRA.

u— Dvajsetletnice mature bodo slavili abiturienti bivše realke v Ljubljani dne 9. septembra v gostilni »Mrak« (Cesta 29. oktobra). Zbero se ob 20. uri. Vsi, ki ste leta 1919 maturirali — tudi takratni vo-jaki — javite z dopisnico na gornji naslov svoj prihod. (Važno zaradi skupne večer-je!)

izberi Lutz peč!

u— Velikodušen dar Društva slepih! Gdč. Iva Šinkovičeva, odvetniška uradnica v Kamniku, je darovala bednim slepim, na-mesto venca na grob blagopok. Miljutine Trampuževe iz Kamnika 100 din, za kar se ji društvo za njeno gesto najpriščneje zahvaljuje. V imenu bednih slepih prosimo usmiljena srca in vso javnost, da pomaga ubogim slepim in sledi gornjemu zgledu. Slepi vam bodo srčno hvaležni!

JESEN JE TU!

Dospelo je modno, lepo in trpežno angleško, češko in domače blago za dame in gospode. Prosim, oglejte si ga!

ČEŠNIK JANKO

LJUBLJANA LINGARJEVA

u— Za mestne reveže je daroval g. F. Čuden, trgovec v Prešernovi ulici št. 1, 200 din v počastitev pok. g. Ludvika Čer-neta, ga. Schreiner Ljudmila in Stanka iz št. Jurija ob južni železnici sta pa poslali 100 din namesto venca na krsto pokojne g. Line Hinterlechnerjeve. Mestno pogla-varstvo izreka darovalcem najlepšo zahva-lo tudi v imenu podpiranih. Počastite raj-ne z dobrimi deli!

Izplača se Vam naročiti filme iz Ljubljane

in poslati iste v razvi-
janje, ker Vam izgotovljene slike, se isti dan ko prejmemo — odpošljemo. Polzkusite enkrat — postanete prav gotovo naš stalni odjemalec.

Imamo na zalogi
filme
najnovejše
emulzije g. 1941.

Razvijamo in kopiramo priznana prvo-vrstno! Naš ček račun št. 13-285 Naša tel. št. 25-66 in 25-67. — Se priporoča

Foto Tourist — Lojze Šmuc

LJUBLJANA — ALEKSANDROVA C. 8.

u— Jubilej dela vojnega invalida. Po vojni dne 1. septembra 1919 je stopil pri znani ljubljanski tvrdki I. I. Naglas v službo kot strojnič Ivan Porenta, vojni invalid. Vseh 20 let dela pri isti tvrdki ter je med svojimi znanci in tovariši zelo spoštovan in splošno priljubljen. Ker bo v kratkem času praznoval še drugi jubilej in sicer 20letnico poroke s svojo življenjsko družico Lejzko, mu vsi njegovi znanci in tovariši prav iskreno čestitajo ter mu želijo, da bi zdrav in srečen še mnogo let delal v čast in zadovoljstvo sebi in tvrdki.

Učitelj:
Kaj je človeku dnevno
neobhodno potrebno?

Učenec:
Vem, NOVI

Ki-Ki
z okusom breskve.

Proizvodi UNION, Zagreb

u— Glas iz občinstva. Naše tujsko-pro-metno društvo prireja, kar je vse hvale vredno, promenade koncerte, ki se pa vrše zelo neredno. Enkrat sta napovečana kar po dva promenade koncerta na ta-den, drugičkrat le eden, dalje časa pa jih sploh ni bilo. Upravičeno se nekateri tuji in vneti poslušalci teh koncertov pritožuje-jo in zabavljajo nad mrtvilo v Ljublja-ni, ker gladije prireditev, čeprav so braj-plačne, ni nikakega reda in smotnosti. Če so promenade koncerti namenjeni tujski propagandi, jih je treba pravilno usmeriti in prilagoditi svoji vrsti.

Iz Celja

u— Drugi dan razprave proti prevaj-skemu notarju dr. Dušan Senčarju, les-nemu trgovcu in posestniku Karlu Sedežu iz Prevalj, lesnemu trgovcu in posestniku Ivanu Veržanu iz Čerče pri Dravogradu in posestniku Matevžu Kralju iz Prevalj se je pričelo včeraj zaslivanje prič. Dr. Senčarja zagovarja odvetnik dr. Stanko Štor iz Maribora. Sedež in Veržuna od-vetnik dr. Jože Juhart iz Celja. Veržuna pa odvetnik Mirko Lovrec iz Slovenje Gradca. Privatnega udeleženca Ivana Flaschbergerja zastopa odvetnik dr. Emil Stefanovič iz Prevalj, konkurzni sklad Flaschbergerja zastopa odvetnik dr. Ivan Jančič iz Prevalj. Prvi je bil zasli-šan kot priča Ivan Flaschberger, bivši ravnatelj Ilirske rudarske družbe v Pre-valjah. Izjavil je, da dr. Senčar s svojim postopanjem ni oškodoval samo Flasch-bergerja, marveč tudi Ilirskorudarsko družbo, delavce in Konzumno društvo. Dr. Senčar je s svojimi jurističnimi sposo-bnostmi pripravil Flaschbergerja do tega, da je dal v dobri veri razne izjave, ki so bile za podjetje in za Flaschbergerja škodljive. Dr. Senčar je bil likvidator pod-jetja in se je sam postavil za prisilnega upravitelja ter je odstavil ravnatelja Iva-na Flaschbergerja. Priča dr. Avgust Ha-bermuth, sodnik v Mariboru, je izpovedal, da je obtoženi Kralj poštenjak o Brundu-lu in Kuncu, ki sta ocenjevala les Ilirske rudarske družbe, pa se ni izrazil povoljno. Odvetnik dr. Fran Pihler iz Maribora je izpovedal, da mu je obtoženi Kralj v nje-govi pisarni izjavil, da mu je bil dr. Senčar dejal, naj ceni nepremičnine Ilirske rudarske družbe tako, da bosta kriti Pr-va hrvatska štedionica in davkarija, in da bodo cenili gozdove, kadar ravnatelj ne bo navzoč.

HELENA LAPAJNE

prilne 1. septembra s poukom SOLOPETJA na Matici in privatno Mariborska cesta 13. Sprejema od 11. — 12. ure.

u— Sokolska akademija na predvečer kraljevega rojstnega dne. Sokolsko društvo Celje I bo priredilo v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. v to-rek 5. septembra ob 20.30 slavnostno aka-demijo v Mestnem gledališču. Akademija bo po pestrosti in načinu prireditve zelo zanimiva in bo obsegala 13 točk. Sodelo-vala bo godba 39. pp. Vstopnice v pre-d-prodaji v knjigarni K. Goričarja vdova. Vabimo Sokolu naklonjeno občinstvo, da se v čim večjem številu udeleži slavno-stne akademije.

u— Opozorilo rezernim oficirjem. Me-stno poglavarstvo v Celju objavlja: Vsi rezervni oficirji, ki se želijo udeležiti po-tovanja na proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja in na Oplenac, naj se obrnejo z nekolikovan vlogo na poveljstvo celjskega vojaškega okrožja zaradi objave za brezplačno vožnjo. V vlogi morajo poleg osebnih podatkov navesti tudi čin in po-stajo, s katere bodo potovali.

u— Umrla je v torek na Dečkovem tru-gu 3 v starosti 60 let žena mizararskega mojstra ga. Marija Bajčeva. V Tovarni-ski ulici 9 v Gaberju je umrl v ponedel-jek dveletni sinček krojaške pomočnice Stanko Čuden.

u— Mesto referenta za obvezno vzgojo razpisuje mestna občina celjska. Prošnje je treba vložiti do vseheta 12. septembra pri predsedništvu mestnega poglavarstva v Celju.

u— Učitelji, upokojenci iz Celja in okoli-ce imajo svoj sestanek v soboto ob 16.50 v št. Petru v Savinjski dolini, in sicer pri g. Alojzu Šriharju. Vlakove zveze so naj-ugodnejše. Pridite vsi! Šentpavlan.

Iz Maribora

u— Gledališke novice. Otvoritvene pred-stave nove gledališke sezone bodo »Hla-pec Jernej«, »Veriga« in Kreftovi »Celjski grofje«. Med drugim bosta na novem re-pertoarju tudi »Hamlet« oziroma »Othello«. Dramatska šola pod vodstvom glavnega režiserja J. Koviča se začne 3. septembra. Interesanti naj se javijo pri dnevnih gleda-liški blagajni od 9. do 13. ali pa direktno pri režiserju g. Koviču, Gregorčičeva 25 od 13. do 15. in od 18. do 19.

u— Stražarji ob meji so našli vrli šentilj-ski Sokoli, ki hočejo v nedeljo, 3. septem-bra, pokazati uspehe vztrajnega, poztvo-valnega dela preko zimske dobe. Po priho-du popoldanskega mariborskega vlaka se razvije povorka do letnega telovadišča, kjer bo potem javni telovadni nastop. Po-hitimo v št. IIj in obiščimo v čim večjem številu prireditev poztvovovalnih šentiljskih Sokolov.

u— Naval v mariborsko občanstvo. V zadnjem času se spet množijo prošnje za sprejem v mariborsko občanstvo. Med dru-gim so prosili sedaj za mariborsko občan-stvo mestni svetnik Mirko Geratič, Hu-ber Angleitner, Oton Berger, dr. Viljem Kristen, dr. Steiner Robert, Jožef Engler, Roman Swiecioki, Ignac Anžel, Viktor Av-beršek, Mirko Blaznik, Franc Brodar, An-ton Fras, Jakob Hrstaleč, Herman Murko, Alojz Stelcer, Ema in Jelena Tičak, Josip Wels in Meta Cafnik. Mestni svet je v tajni seji prosilec pretežno ustregel.

a— Na glasbeni šoli mariborske Glasbene Matice bosta tudi v letošnjem šolskem letu poučevala gosli priznana mariborska pedagoginja skladateljica gg. profesorja Karol Pahor in Ubald Vrabec.

a— Srečna roka. Policija je zajela na Grajskem trgu nekoga 18-letnega Rudolfa Klemenčiča, ki je stikal okoli avtomobilov. Pri njem so našli uro za merjenje zračnega pritiska, avtomobilski zemljevid in naočnike. Vse to je trenutek pred tem ukradel iz avtomobila zagrebškega poročnika Franca Lukeža. Pri zaslišanju pa se je izkazalo, da ima aretiranec na vesti še druge zadeve. Policija je imela pri aretaciji srečno roko, saj gre za roparja,

ki je te dni izropal pri Sv. Lovrencu na Pohorju raznašalca kruha Vinka Pečovnika. Klemenčič je tudi osumljen vloma v šolo v Negovi. Preiskava se nadaljuje, da se ugotovi, v koliko je aretiranec morebiti soudeležen še pri drugih tatinskih ali aličnih podvigih.

a— Strela je zanesla požar, ki je zajel domačijo posestnice Terezije Ciferjeve v Bokračih. Zgorela je vsa domačija, škoda je okoli 20.000 din. — Pri posestniku Miroslavu Rendiju v Račah je nastal ogenj v svinjaku. K sreči pa so domačini pravčasno opazili požarno nevarnost ter jo preprečili.

Sličica iz Nemčije

Ob pol sedmih me je zbudil radio, ki je donel iz odprtih oken; zdelo se mi je, da na stanovanju, iz katerega ga ne slišim. Sledila mu je sobarica, ki mi je poročala, kaj vse je danes že izvedela iz »Volksempfängerja«.

V tecažu, ki ga obiskujem kot edina inozemka, moram poslušati tarna-je mojih koleginj.

Ze nekaj dni nam ni bilo do resnega dela. Pa ne samo pri nas; v trgovinah in pisarnah je z dne v dan manj moških. Pošto mi prinaša brhka pismo-nošinja.

»Do vojna? Kdaj?« To vse sprašuje. Pripravljeni so vse: vsak ve za svoje zračno zalonišče, prvega vojnega dne se bo jedlo samo še v javnih kuhinjah, nihče ne bo kuhal doma, otroke pošiljajo v otroške vrte, ženam se bodo določili njihovi poklici. Že pred mesecem je morala vsaka nemška žena službeno javiti svojo izobrazbo in svoje sposobnosti. Sepeče se mnogo —

V mestu kjer bivam, ni našega konzulata; vsi Francozi in Angličani so zapustili Nemčijo v četrtek ponoči — v naši dosedaj narodno zelo pisani družbi čujem le še nemško govorico. Postaja tesno pri srcu. Ponoči poskušam dobiti telefonsko zvezo z Ljubljano. Na interurbani razgovor, ki ga dobiš

v Nemčiji sicer v nekaj minutah, je treba danes čakati do šest ur. Pred menoj čaka gospod na zvezo z Bukarešto že dvanajst ur. Čakam tri ure in obupujem, ko mi telefonistinja pove, da je zveza z inozemstvom nedosegljiva. Noč je soparna, mesto je tiho. Ko grem mimo kolodvora, pripročejo kamijoni, iz katerih poskačejo moški raznih let v civilu in izginjajo v kolodvoru... »Rezervisti, mi pravi železničar. Tiho sedajo v pripravljeni vlak. Tako bo sedaj noč za nočjo — in nekaj noči je že tako...

Odlotim se, da potujem. Ko kupujem ovoznicno me začudeno gledajo kot zadnjjo inozemko. Vlak je nabito poln mož, ki so bili brzojavno poklicani z dopusta in ki hitijo k svojim edincam, o katerih pravijo, da so že odšli iz svojih garnizij. Vsi razgovori se sučejo o vojni. Moji govorici se ne pozna, da sem inozemka — tako zvem marsikaj.

Vnet pristaš stranke nam v vagonu razlaga, kako bo vojna proti Poljski končana v dveh dneh, dokler ga ne zavrne sopotnik-častnik, češ, naj ne govori neumnosti. Ko smo omenili balkanske države, ni nihče dvomil o njihovi nevtralnosti.

Čim bolj smo se približevali naši meji, tem bolj se je praznil vlak. Vsa srečna sem bila, ko sem zasilila v hodnik slovensko govorico.

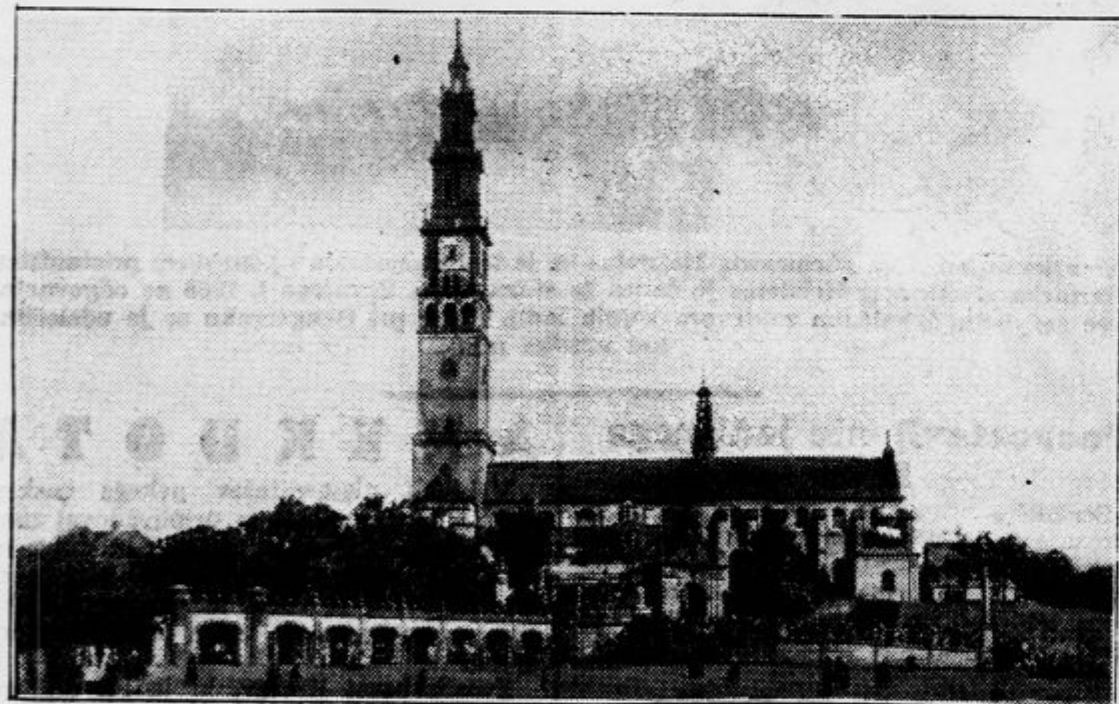
Nemške devizne kontrole, ki je sicer tako stroga, ni bilo — še potnega lista mi skoraj niso pogledali.

Predor — Jesenice — tu smo — zopet v naši dragi, mirni domovini.

Spomini na Poljsko

Za nami je ostala Varšava. V zgodnjem oktobrskem jutru smo brželi po širnih, neskončnih, brezrežnih poljskih ravninah proti jugu. Enolične poljane so nas spominjale na naše pokrajine, na Srem, Banat in Bačko. Bele breze, bori, pa spet breze, vmes svetle jase, v ozadju se zasveti tu in tam tiho jezero. Glej, tam smo splašili ob progi brzonožnega, da nas je spremljala nekaj časa kakor za stavo, nato pa je zavila v stran med breze. Pevskemu tovarišu, profesorju Jožetu z Mirja je kar vzkripela njegova neugnana lovška kri. Enajsto leto poteka, odkar smo bili ljubljanski Matičarji na pevski turneji po republiki Poljski. Bil je to zadnji zmagoslavni pohod, katerega je vodil nepozabni mojster Hubad, nato pa mu je neizprosna usoda izvila taktirko iz njegovih utrujenih rok za vedno. Že so bili za nami kraljevski Krakow, obmejne Kattovice, velikopoljsko

so nam po večurni vožnji izvrstno dišali. Takoj po obedu pa smo se odpeljali v avtomobilih ob reki Varti na Jasno goro, kjer kraljuje v velikanski, prekrasni katedrali čudodelna Matka Božja Czenstochowska. Bajno bogastvo v katedrali in zakladnici pod njo čuvajo očetje pavlinci. Tu je zbrano neprecenljivo bogastvo, zlate palice, žezla in ornat, brokat, dragoceni kamni in biseri. Med dragocenostmi najlepša in najbogatejša je zlata monštranca v obliki vinskega grozda, ki ga sestavlja okrog 2500 dragih kamnov, biserov in rubinov, da ti ob pogledu nanje slepi oko. Očetje pavlinci nas vodijo v cerkev, tja v Jablanovsko kapelo in h glavnemu oltarju z bogatim nakitom in srebrom, tja k podobi Boga Rodzicy Mariji, ki predstavlja M. B. z otrokom, slikano na cipresnem lesu. Kadarkoli čuje Poljak ime M. B. C. vselej mu vzplamti srce ob spominu na Jasno

Slovača božjepotna cerkev v Czenstohovu

vojvodstvo Poznan, pa vsednevna vožnja v Varšavo. Kraljevski sprejemi, veličastni koncerti, zmaga za zmago. V varšavski cerkvi Odršenika slovenska maša Nedvedova z Gallusovo »Ave Marijo« in Schwabovo »Zdravo Marijo« s prekrasnim altovim samospevom g. Počivalnikove. V cerkvi pa na tisoče ljudi, in je bila polovica vernikov obrnjena na kor. Nato poklon pred čudovitim spomenikom kralja največjih in najbolj genialnih svetovnih komponistov, Chopina. In umerbeno ploskanje ob govoru našega poljskega mentorja in cicerona, posestevatelja poljsko-jugoslovanske vzajemnosti, velikega polnofila, prof. dr. Ilesiča. Vse to je bilo za nami, ostal je le prijetni občutek dovršene pevске dolžnosti, občutek zmagoslavja s tako lepo oeno nekega varšavskega lista: »Glasbena Matica ljubljanska je v naskoku zavzela Varšavo.«

V onem oktobrskem jutru pred enajstimi leti smo se vozili proti zadnji postaji naše poljske pevске turneje, v Czenstochowo. Že prej v raznih krajih in mestih smo postali pozorni na sliko Matke božje Czenstohovske. Vseposvodi si jo mogel videti: v trgovinah, pisarnah, gostlinah in kavarnah, v izložbah in takšnih, povsod M. B. Czenstohowska. Zadeva s tem češčenjem je zares splošna in občanarodna. Tu se na čudovit način družijo verski čut z narodnim čutom.

Bilo je že mnogo čez pol dne, ko smo dospeli na czenstohovsko postajo. Odtod so nas takoj odvedli k egiptskemu loncem, ki

prestrašeni popustili sveti obraz in jadrno pobegnili. Nato so podobo umili in popravili ter jo v slavnostnem sprevedu poneli iz Krakova nazaj na Jasno goro. Cerkev in samostan so pozneje obdali in utrdili z obrambnim obzidjem in stolpi. Odslej je samostan procvatil, obiskovali so ga poljski kralji z narodom in se klanjali znameniti podobi.

Mnogo je pretrpela nesrečna Poljska v minulih stoletjih: od Rusov na vzhodu, od Švedov s severa in od Nemcev na zahodu. Leta 1655. poljske države ni bilo več. Vzhodne pokrajine je zasedel Rus, ostalo je opustošil Šved. Poljski kralj je pobegnil čez morje... Le en kraj je ostal zvest poljski krni, le peščica vdanih se je še borila pod poljsko zastavo in ni še podlegla sovražniku. Švedi so besno naskakovali čenstohovsko trdnjavo. Navdušeno obrambno posadko je vodil prior očetov pavlincev Avguštin Kordecki. Hrabro so se borili za zidovi in nasipi ter pošiljali smrtonosne topovske krogle iz trdnjave. V stolpih pa so prepevali cerkveni pevci staroslavne nabožne pesmi. Praznovni švedski luterani so mislili, da prepeva zbor angelov vrh Jasne gore ter časti in hvali Boga, obenem pa meče strele na sovražnika Gospodovega. Megla je pokrila Jasno goro, a še iz oblakov je donela pesem s spremljevanjem godbe. Poljski topovi pa so sipali smrt v švedske vrste. Švedi so gledali proti Jasni gori, trepetali in obstali. Topničarjem so padale zapalke iz rok, ležali so in se skrivali v jarkih pod obzidjem. Prišel je sv. večer. Trdnjava je zablščala v nešteti lučkah. Posadka je v brezskrbnosti obhajala sv. noč. Ko pa je zasinflo jutro sv. dneva, Švedov ni bilo več pod Jasno goro. Po bliskovito se je raznesla vesela vest po Poljskem. Kmetje so zagrabil kose, prihiteli so Gorali z Visoke Tatire s sekirami. Kralj poljski se je vrnil, zbral raztresene čete v Podlesju, udaril za Švedi in jih premagal. Še so navalili Švedi 1704 pod Karlom VII. nad Poljsko, a so bili spet odbiti. Leta 1717. je gledala Czenstohova veličastno kronanje Matke Božje in je bilo takrat obhajanih v enem tednu nad 150.000 vernikov.

Velikansko bogastvo so znosili v teku stoletij na Jasno goro poljski kralji, med njimi Kazimir in Ivan Sobieski, dragocene darove knezi, slabičji in graščaki. Narod pa je romal v deset tisočij tja k Matki božji čenstohovski, prenočeval pod milim nebom, zaupno molil in prepeval. Poljski narod je ostal v bojih za svobodo vztrajen in neupogiben na polju slave pod Lignico, Grunwaldnom, pod Varno, Jasno goro in pri Dunaju. Hrabro se je boril na širnih ravninah lombardskih, na brezbrežnih preirah ameriških, v peščenih planjavah pod piramidami in v ogrskih pustah, v napoleonskih vojnah, zdaj pod Prusi in Francozi, nato pa pod Rusi, vse do konca svetovne vojne.

R. D.-I.

Zadovoljiva sezona na Dolenjskem

Dolenjske Toplice, 30. avgusta
Zdravilišča sezaja je bila v tekočem letu ena najboljših saj je bilo toliko gostov, kakor že dolgo ne. Dasi se že bliža novo šolsko leto, je v dolenjskem zdravilišču še vedno mnogo gostov. Prevaldovali so vedno gostje iz Slovenije, vendar je bilo tudi zelo častno število državljanov iz vseh predelov Jugoslavije pa tudi mnogim inozemcem, tako iz Italije kakor tudi iz Nemčije. Ti poslednji v zadnjih dneh zapuščajo našo državo in strahu, da bi pozneje ne mogli odgovoriti v domovino.

Dasi zdravilišče v sedanjem stanju ne nudi tiste udobnosti in zabave, kakor to morejo nuditi druga zdravilišča, ne morejo gostje dovolj prehoviti izvrstnega zdravilnega učinka tukajšnje vode ter lepe ter kraja samega in slikovite okolice. Zelo radi prirejuje kraje in tudi daljše izlete v razne kraje, ker se jim povsod odpirajo nove znamenitosti lepe Dolenjske.

Zelo bi bilo priporočati, da se v Toplicah osnuje podružnica planinskega društva, ki bi oskrbela nujno potrebno markacijo k važnejšim krajem po dolenjskem gričevju in po kočevskih hribovih, ki hranijo mnoge znamenitosti in imajo res lepe razgledne točke.

Delo ljudskega kopališča na prostem in perišča lepo napreduje. Tudi je bilo ustrezno splošno želji, da se premajhno, ozroma preozko perišče razširi. Ko bo vse to dograjeno, bo ta del Dolenjskih Toplic dobil res zdraviliščno ustrezačo sliko. Le žal, da se z regulacijo potoka Sušice še v tem letu ne bo pričelo, ker je tudi to zelo nujno in potrebno delo.

Z regulacijo potoka Sušice in uravnavno struge je v zvezi tudi odstranitev srambe gasilnega orodja, ki nikakor ne spada več na mesto, kjer sedaj stoji in ovira vsak napredek in olepšanje kraja. Občina kakor lastnica zdravilišča bi morala pomagati gasilnemu društvu, da svojo stavbo prestavi na drugo in primernejše mesto. Ker ima lastnica več zemljišča in objektov, ki jih itak namerava odprodati, bi bilo pač primerno, da zaželjeno, čeprav po nižji ceni proda gasilnemu društvu, na katerem mestu bi gasilno društvo sezidalo svojimi potrebami ustrezačo gasilno shrambo, oziroma gasilsko dom. S tem bi bilo možno izvršiti načrt, ki je že nekaj let sem nameravan in s katerim bi zdravilišče dobilo vse drugo lice.

Tudi čestni odbor je končno pričel s popravno ceste na kraju, kjer se je pred kratkim pripetila čuda avtomobilska nesreča. Je res še krajšini čuda, da se naredi na tako nevarnem kraju cestna škarpa in tudi cesta razširi.

Man's st-cija za kmetstvo v Puoncih

Murska Sobota, 30. avgusta

Kmetstvo slavje, ki ga je priredilo Prekmursko okrožje kmetijskih fantov in deklet, je dalo vzpodbudo za nadaljevanje širjenja napredne kmetijske misli med prekmurskim prebivalstvom. V nedeljo je mladost, toda najmočnejše prekmursko društvo kmetijskih fantov in deklet v Puoncih priredilo prvo tekmo koscev. Popoldne se je zbrala množica kmetov pred gasilskim domom, kjer se je organizirala povorka. Po

prihodu matičnega društva iz Črnelavcev in Veščice ter okrožnega predsednika g. Rudija Titana, je povorka krenila na tekmovališče blizu postaje Manifestanti so burno vzklicali kmetским voditeljem in kmetским misli.

Puonci so prvič doživeli v svobodni Jugoslaviji tako veličastno povorko, ki je izražala enotnost pripadnost prekmurskih kmetov k naprednemu kmetскому pokretu. Čim je prispela povorka na tekmovališče je nepregledna množica obstopila tribuno in ves travnik. Na slavnostno tribuno so stopili predstavniki kmetskomladinskega pokreta, za njimi zastopniki raznih prijateljskih organizacij ter ugledni kmetje, ki so tvorili ocenjevalno komisijo. Zborovanje je otvoril predsednik društva v Puoncih in okrožni podpredsednik, g. Ernest Flisar. Prikazal je delo domačega društva od ustanovitve pred letom do danes. Izrekel je važnost in potrebo močne in enotne organizacije kmetске mladine, ki bo usmerjala tok javnega življenja na naši vasi. Z zadovoljstvom je priznal vsestransko razumevanje kmetскеga prebivalstva zgodovinskih Puoncev. Pred 150 leti se je širila misel slovenskega protestantizma iz Puoncev in pustila razveseljive in nedosegljive sadove, tudi danes hočejo Puonci stati v prvih vrstah kmetских borcev. Zborovalci so tem besedam navdušeno pritrjevali. Nato je povzel besedo član Zvezinega odbora g. Vinko Kristan. Izpovedal je svoje lepe vtise, ki jih odnaša od prekmurskega ljudstva. Gorenjski kmet prenaša enake težave v borbi za pravico in obstoj kakor prekmurski kmet. Razumljivo je za to, da se znajde v skupni borbi. Nato so

50%
popust
užijajo
od 1. IX. do 30. VI.
vsi obiskovalci
v jednom kopališču
LIPIK
50%

še govorili: odvetniški pripravnik g. Stefan Kovač, zastopnik Kluba prekmurskih akademikov, medicincev g. Mirko Bagar ter zastopniki posameznih društev.

Po zborovanju je bila tekma, ki so ji prisotni z zanimanjem sledili. Prvo mesto je komisija prisodila g. Savlu iz Puoncev. Kakor vedno, je tudi tokrat zbudila tekma mnogo komentarjev, zlasti s strani starejših kmetov, od katerih nekateri razpolagajo z izkušnjami s košnje v Slavoniji, Bački in Baranji. Proti večeru se je razvila prijetna ljudska zabava v gostilni g. Kološa. Zgodnja trgatvena veselica je privabila obilo gostov, ki so posetili prireditve svoje organizacije.

Na „Georgicu“ čez ocean

Ko sem se lanskega leta v mesecu juliju s skupino »Ballets de Monte Carlo« odpravil prvič čez veliko lužo, mi je ob vstopu na parnik kakor vedno, kadar sem odhajal na daljšo pot, postalo nekakšno temo pri srcu. Vzlic temu, da sem bil v družbi s svojimi prijatelji, ki so vajeni takih potovanj veselih obrazov šumeli in peli, sem se počutil tako osamel, da bi bil najrajši zajokal. Čuden sem bil, in skoraj me je sram tega pripovedovanja. Zakaj sem bil tak še danes ne vem. Vem le, da bi bil tisti trenutek neizrečeno rad videl naše kraje in našo Ljubljano. V duhu sem gledal tja daleč za gore in si jasno predstavljal življenje svojcev in prijateljev. Stopil sem bil v trupo plesalcev in moral sem iti, kajti pogodba me je vezala na to pot. Mehančno sem čakal odhoda.

Prav nič vesel nisem bil tega trenutka, ki sem ga prej tako težko pričakoval. Res, čuden je človek! Če je obvezan, ne čuti lepote svojega položaja. Če pa je prost, ga srce vleče na konec sveta...

Začel smo pot... Ob treh zjutraj so zatulile sirene, lahko se je zazibalo pod nogami, in ko sem stal na krovu, sem videl, kako se je angleško pristanišče Portsmouth odmakalo. Počasni smo drsli mimo, dokler ni izginil za zalivom. Temno ko v rogu je bilo okrog nas.

Pot nas je najprej vodila v Havre, kamor smo prispeli naslednji dan popoldne. Tu smo čakali novih potnikov in tovara, ter smo po triurnem pristaniku nadaljevali pot nazaj v Anglijo. Vozili smo se vsa noč in naslednjega dne prišli spet v Portsmouth, kjer smo se preteklo noč vkrcali. Ni mi bilo jasno, zakaj ta nepotrebna vožnja v Francijo, toda nisem razmišljal o tem, saj mi je bilo tako vseeno. Mnogo prej kakor prejšnjo noč smo zapustili svoje izhodišče, se odpravili na sever in vzeli smer na Irsko. Potovali smo spet vsa noč in ves dan in zjutraj prispeli v pristanišče Queenstown, ki je globoko v zalivu irske obale. Ogromni »Georgice« je zaradi plitkega morja moral spustiti svoje sidro daleč na morju. Z motornimi čolni so prišli in odhajali potniki, tako da je število potnikov naraslo do 3000.

Imel sem kabino v turističnem razredu tretjega nadstropja na zadnjem delu parnika, kar sem pozneje spoznal za neudobno mesto. Kot sopotnik v kabini mi je bil neki Američan, ki je po svoji zunanosti bil sportnik. Ker je moja postelja imela številko 2, sem spal nad njegovo, tako da me je le dim iz njegove pipice večkrat, tudi ponoči, poprsal po glavi.

V primeri s prijatelji sem bil mnogo na boljšem, saj so ostali morali zaradi velikega števila potnikov imeti kar po tri sopotnike v kabini.

Posebno se nam je vsem smilil naš plesalec Rus Tumin, ki je zaradi svoje nervoznosti moral skoraj polovico svojega potovanja prespati na ležalnem stolu na krovu ladje. Ves iz sebe je pripovedoval o krutosti sopotnikov, ki so kalili nočni in jutrnji mir in mu niso dali spati. Smejali smo se, ko nam je pripovedoval o svojih jutrnjih urah takole:

»Zjutraj, ko bi najlepše spal, ti začno ti rokomavhi iz moje kabine glasno kričati; na vrata potrkaj ali bolje pobobna rokomavh in globok bas me predrami: »Jošte, du šlaft' noh? No! Vos it'! Glib mir den aparat. Ja! Tonkšene«. Nato odide, toda se takoj vrne in spet pobobna po vratih: Joške, gib' mir den anderen aparat. Velhen aparat? No, den anderen, niht den razir, den fotoparat. «. Vidite, in tako vso noč in vsako jutro. Tu na krovu imam mir in sem sam zase. Pomiloval sem ga.

Še dva dni mi bilo daleč od zemlje, morje je postalo nemirno, valovi so bili ob parnik, da se je tresel in nagibal kakor prava luščina. Življenje na parniku je zamrlo; več kot tri četrtine potnikov so bile bolne od morske bolezni. Nikdar si ne bi bil mislil takrat, ko smo še stali v pristanišču, da bo to ogromno ladjo metalo in gugalo kot pravo papirnatno ladjico. Valovi, ki si jih tako velikih nisem prej nikdar predstavljal, so se zaganjali v ladjo in veter je strašno tulli. Bil sem, hvala Bogu, eden izmed tistih, ki so neobčutljivi za morsko bolezen.

Najrajši sem stal na zadnjem delu parnika in ob solnčnem dnevu dobro zavil v odevje opazoval veličastnost morja. Tak prizor je treba le videti, kajti opisati ga je težko. Včasih sem mislil, da se je ves parnik spuščal v dolino in da se bo zaril s svojim klunom globoko v morje. Stal sem na zadnjem delu, ki se je včasih vzdignil, da so vjaki brneli visoko v zraku. Večkrat sem si v duhu predstavljal smrt v takem morju. Mnogo noči je minilo, da nisem zasnil ocesa, kajti skoraj vsakih 15 do 20 sekund so se vjaki na zadnjem delu dvignili visoko v zrak. Ves praznik se je tresel ko šiba. Nisem bil edini teh misli in ni-

sem le jaz mislil na možnost nesreče. Kdo bi nas rešil? Voda nas je obkrožala že celih šest dni in do smrti je bilo zaradi zamude še pet dni. Bili smo na sredini oceana in počasi polzeli naprej. Večkrat smo stali nepremično. Kljub temu, da smo imeli dvakrat med vožnjo obvezno vajo za pravilno ravnanje v primeru nesreče in da smo si znali nadeti okrog vratu rešilne pasove, so vsi s strahom zrl na razburkano morje. Voda vse na okrog temna kakor črnilo se je penila, šumela in vihar je tulli okrog jaborov in vrvi. Na prednji del parnika je bil vstop zaradi silnega vetra zabranjen, jaz pa sem kljub temu preteknil vsak kotiček. Moč vetra sem spoznal šele na sredi oceana.

Vse sem doživel na veliki luži: največji vihar, meglo, plöhe, pekoče solnce, dež, grmenje in bliske, strah in lepoto mirnega potovanja. 11-dnevna vožnja mi je kar nekako hitro minila.

H koncu potovanja se je morje umirilo, toda ne popolnoma. Cela dva dneva je trajal tako imenovani »mrtni zid«, ki zbijalo ladjo le z boka na bok. Včasih je ob »mrtnem zidu« okno moje kabine zasilo globoko pod vodo in tema je postala v prostoru, da sem že mislil na konec vsega...

Zaradi razburkanega morja smo bili potniki prikrajšani za marsikatero zabavo, ki se vrši ob lepem vremenu na parniku. Mnogi zaradi bolezni niso razen sadja okusili po več dni nobene druge hrane. Nekega dne, ko je kazalo, da bo morje postalo mirno, so pripravili v velikem salonu filmsko predstavo. Le malo nas je bilo, ki smo prišli na vrh. Razvrstili smo se po nepribitih sedežih na parniku in se pri močnem nagibu parnika s stoli vred zapeljali pred višice platno. Vriski prestrašenih žensk so se zaslišali. Toda pri drugem nagibu smo se s stoli vred vrnili na prvotna mesta. Verjemite mi, da se nihče izmed nas pri predstavi ni niti poskusil zasmejati.

Še en dan smo imeli do Amerike. Od daleč smo zagledali nebotičnike, se peljali mimo kipa svobode in se izkrcali v New Yorku. Oddahnili smo se, ko smo začutili trdna tla pod nogami. Skoro smo si polomili vratove pri pogledu na vrhove nebotičnikov. O tem pa drugič.

Maks Kürbos

Iz Kranja

r— Pogreb notarja Iva Bakovnika. V nedeljo smo v Kranju pokopali uglednega in splošno priljubljenega notarja g. Iva Bakovnika. Za zadnji poti so ga spremljali številni znanci in prijatelji, ki si jih je tekom svojega bivanja v Kranju pridobil v vseh slojih meščanstva. Ivo Bakovnik se je rodil 1874 v Hostemah v šenčurski občini. Čimnazijo je obiskoval v Kranju in Ljubljani, odkoder je nato odšel na Dunaj študirati pravo. Kot notarski pripravnik je potem bival nekaj let v Senožečah, nakar je bil imenovan za notarja v Metliki. V Metliki je bil polnih 21 let in tu si je tudi izbral družico go. Anko iz ugledne hiše Udovčev iz št. Ruperta pri Mokronogu. Toda gorenjska kri je vlekla moža nazaj v območje visokih planin. Ta vroča želja se mu je izpolnila, ko mu je bilo 1. 1929 podeljeno notarsko mesto v Kranju. Tri leta pozneje pa je bil premeščen v Marenberg, kamor je zaradi bolezni poslal namestnika, sam pa je še nadalje ostal v Kranju, kjer si je ustvaril lastni dom. Že po dobrem letu pa mu je senator g. Pucelj izposloval, da je ponovno dobil mesto notarja v Kranju in na tem mestu je ostal do danes, ko ga je ugrabila nenadna smrt. Pokojni notar je užival pri vseh, ki so ga poznali, velike simpatije. Bil je iskren in pošten mož, poln duhovite gorenjske šegavosti. Med pravniki je bil na glasu odličnega jurista. Kot naprednjak in narodnjak se je nad 30 let udejstvoval tudi v Sokolu. Njemu bo ohranjen najlepši spomin. Zaljubljeni ge. Anki in vsej rodbini pa izrekamo iskreno sožalje.

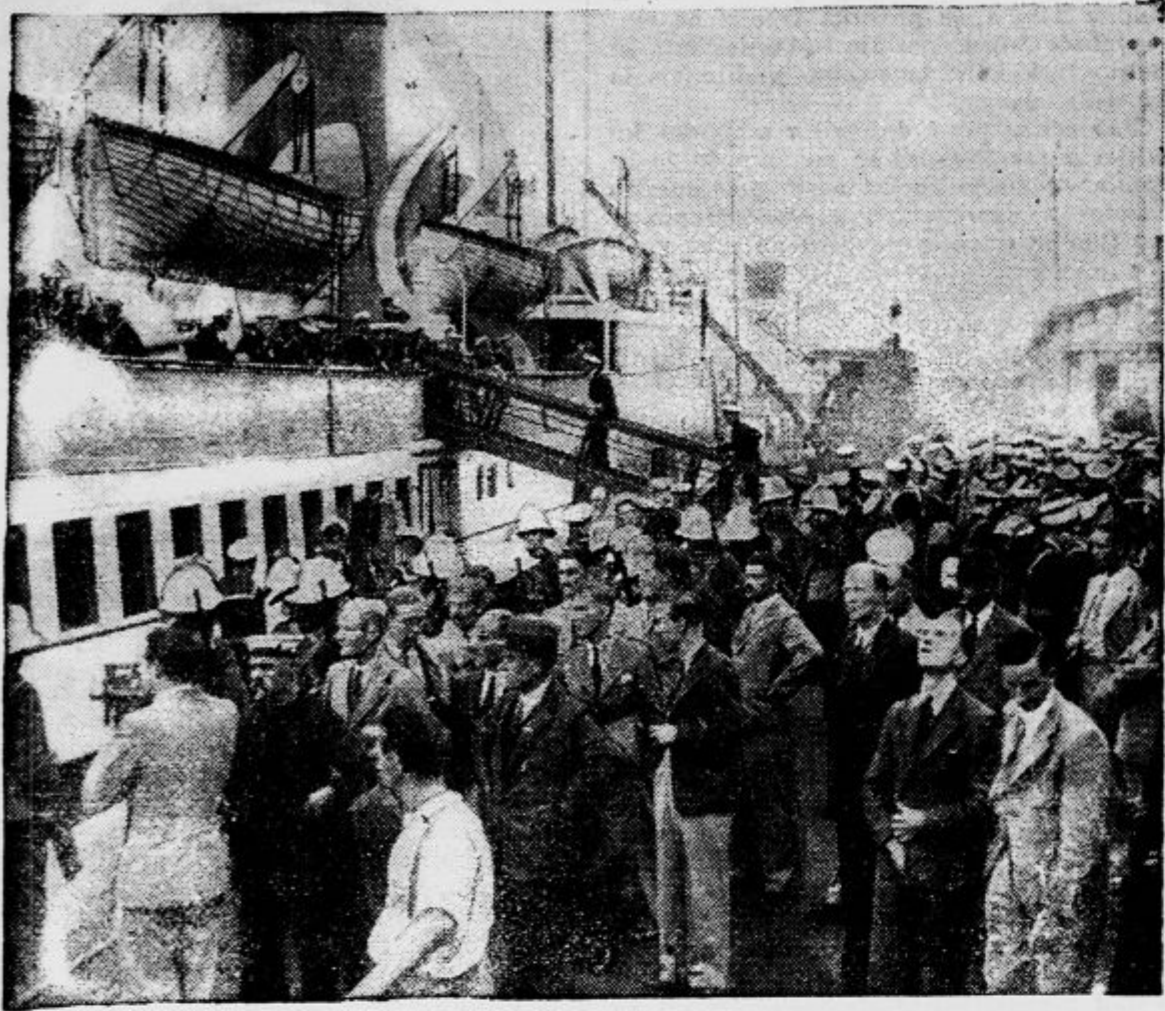
Inozemski avtomobilisti zapuščajo švico

Zadnje dni mednarodni avtomobilisti trumoma zapuščajo švico, švicarske oblasti dovolijo vsakemu uvozaču, da sme vzeti s seboj največ 10 l. bencina.

Ženske nadomeščajo moške

Zaradi mobilizacijskih ukrepov v Franciji so v Parizu vzeli v službo nad 50 tisoč žensk, ki so zasedle službe, ki so jih prej opravljali moški. Francija snuje poseben pilotski zbor, ki bo sestavljen izključno iz žensk. Ženske pilotke bodo opravljale v prvi vrsti kurirsko službo.

Angleško vojaštvo se izkrcava v Franciji

Angleški vojaški oddelki odhajajo v Dieppeu z vojne ladje »Brighton« na kopno

Jetika nazaduje, rak pa narašča

Kaj pravi ameriški strokovnjak za pljučne bolezni

Že mnogi zdravniki so trdili, da je jetika že davno izgubila svojo nekdajšo strahoto. Specialist za pljučne bolezni, ameriški zdravnik in učenjak dr. Edgar Mayer pa pravi, da je to bolezen, ki bo v nekoliko letih nemara popolnoma izginila. Dr. Mayer, ki se mudi trenutno v Parizu, pravi, da je zlasti razvoj röntgenskih cevi odločilno vplival na nazadovanje te nevarne bolezni. Še pred 15 leti je bila

la tuberkuloza v Zedinjenih državah, kakor v mnogih drugih deželah, na prvem mestu med boleznimi, sedaj pa se je pomaknila na sedmo mesto. L. 1900. je v Ameriki izmed 100.000 oseb umrlo 172 za tuberkulozo, lansko leto pa samo še 54. Kakor drugod pa je opažati, da število bolnikov z jetičnimi pljuči nazaduje, nasprotno pa naraščajo primeri rakastih pljuči.

Zemljevid usodnega ozemlja

Poljske in nemške državne meje, na katerih čakajo topovi...

Iz prestolnice v provinco

Angleški uradi se že selijo iz Londona

Angleška vlada je odredila in deloma celo že izvedla preselitev nekaterih važnih uradov iz Londona v provinco. Seditve so se začele v soboto in se nepretrgoma nadaljujejo.

Oddelek za nabavljane v vojnem ministrstvu se je preselil v Lancashire blizu Liverpoola. Ministrstvo za delo, ki mu je poverjena izdelava rekrutacijskih seznamov, je takisto zapustilo prestolnico? V bližini Londona ostane do nadaljnjega samo notranje ministrstvo, a še to le zaradi evakuacijskih ukrepov. Kabinetna pi-

sarna vlade se bo preselila v Oxford. Pripravljeno je vse, da se ta preselitev lahko izvede v nekaj urah. V Oxfordu se bo najbrže nastanila večina ministrov londonske vlade. Po vsej priliki bo tam tudi zunanje ministrstvo. Kralj Jurij VI. z družino bo stanoval v Sandringhamu.

Velika večina industrijskih podjetij je takisto postrela za preselitev pisarn iz Londona kolikor mogoče daleč na deželo. Od ponedeljka se seli iz Londona civilno prebivalstvo, zlasti otroci in ženske. To preseljevanje bo trajalo štiri dni.

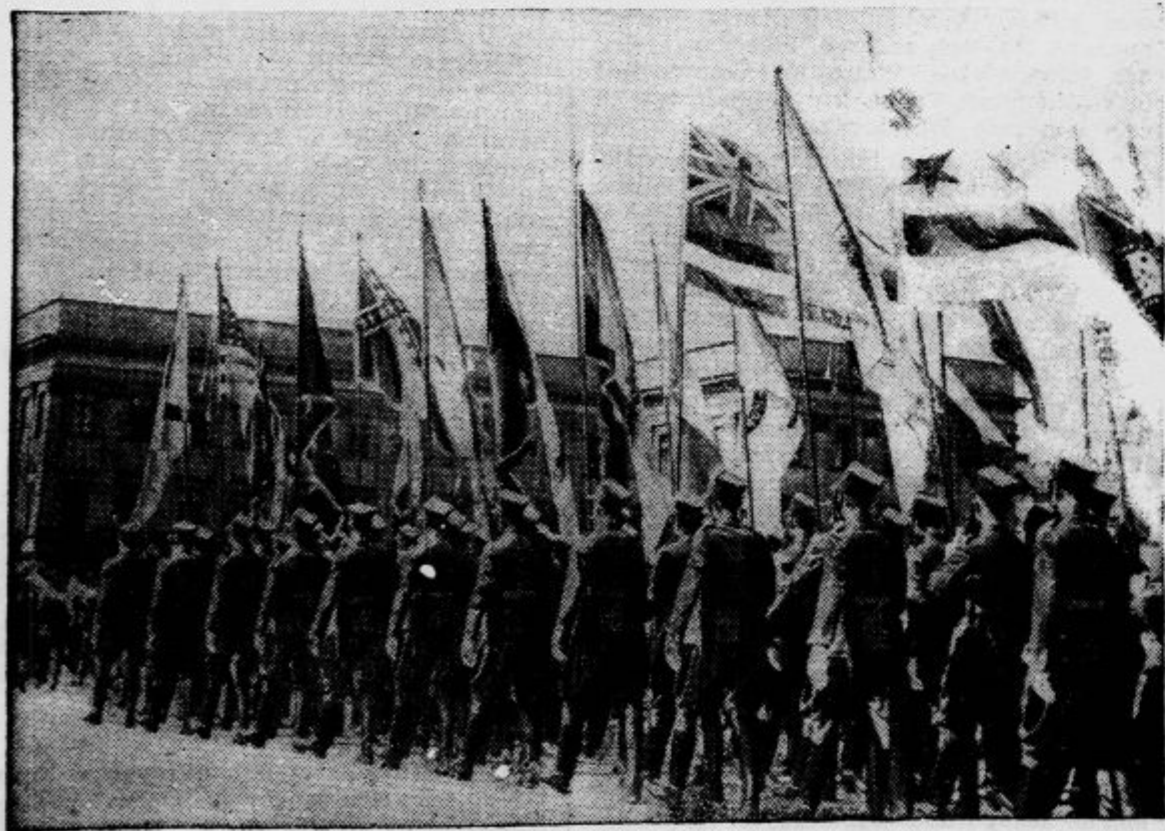
Zaklonišča za leve in slone

Vodstvo živalskega vrta v Londonu je odredilo, da se morajo takoj zgraditi zaklonišča za leve in slone, kamor bodo spravili živali v primeru letalskih napadov. Hude skrbi povzročajo vodstvu vrta v tem pogledu vprašanje zaklonišč za žirafe. Londončani menijo, da bi bilo treba za nje zgraditi posebne oklopne stolpe.

Ročni kovčeg na kolesih

Med največje neprijetnosti počitniških potovanj spada prenašanje ročne prtljage na postajo in v postaje. Temu bo odsej drugače, kajti neka tovarna kovčegov v Lipskem je izdelala ročni kovčeg na kolesih. Kovčeg ima na eni izmed obeh ožjih strani sklopni kolesi, na drugi pa držaj, s katerim vlečeš kovčeg za seboj ali pa ga potiskaš pred seboj.

Amerika pozdravlja neodvisnost Poljske

Ob 20. obletnici neodvisnosti poljske države je ameriški poslanik v Varšavi izročil predsedniku Mosciickemu zastave vseh zveznih držav ameriške Unije. Na sliki vidimo vojake, ki nesejo zastave mimo groba Neznane vojaka

Carusov klobuk

Ko je Enrico Caruso prvič gostoval po Ameriki, je prišel tudi v Springfield. Po koncertu tam ni mogel najti svojega klobuka, naslednji dan si je moral kupiti novega. Malo pozneje pa je upravitelj dvorane, v kateri je tenorist nastopil, George Blair, stari klobuk našel. Caruso mu ga je podaril, saj je imel že drugega. Blair klobuka ni mogel nositi, ker mu je bil prevelik, pa ga je pozneje podaril svojemu bratu dr. W. Reedu Blairu, ravnatelju new-yorškega živalskega vrta, ki je Carusov klobuk pred kratkim spet prepustil svojem svaku Neilu McNabu. Temu je klobuk sicer tudi prevelik, čuva ga pa kot veliko dragocenost, kot spomenik na enega največjih pevcev vseh dob. Lahko si mislimo, da je ta klobuk v obeh zbirateljev že danes vreden pol imetja.

Nenavadna oporoka

Otroci pred kratkim umrlega brazilskega milijonarja, bankirja Novollesa so vložili tožbo, da bi se razveljavila njegova oporoka. Novolles je namreč vse svoje imetje namenil vojni proti muham, razni znameniti zavodi so prejeli visoke vsote z naročilom, naj jih porabijo samo za uničevanje muh. Otroci in muhe so bankirja za življenja hudo trpinčili.

Največja švedska cerkev v nevarnosti

Znamenita katedrala v Upsali, največja švedska cerkev je v veliki nevarnosti, da se zruši. Strokovnjaški pregled je pokazal, da je treba takojšnje ukrepe, če jo hočejo obvarovati popolnega uničenja. Manjša popravila, ki so jih napravili pred nekoliko leti, so se izkazala za nezadostna. V upsalski katedrali počiva več velikih švedskih kraljev.

Ne kupujte mačka v vreči! Ne pijte kisle vode, ne da bi pazili, katero pijete!

Vaše zdravje je toliko vredno — da zahtevate

Radensko

tisto z rdečimi srci,
našo najboljšo mineralno vodo,
izrecno
v originalnih steklenicah!

Pozabljenka s srečo

V londonskem predelu Shoreditchu je šla neka gospodinja popoldne nakupovat. Spetoma si je v javni knjižnici izposodila neko knjigo in med njene strani vtaknila bankovec, da bi ga imela pri nakupovanju bolj pri rokah. Komaj je zapustila knjižnico, ji je šinila v glavo misel, da bi si rajši izposodila neko drugo knjigo. Vrnila se je in knjigo zamenjala, pri tem pa pozabila na bankovec.

Šele v trgovini je v svojo grozo opazila, da ga nima. Medtem so bili knjižnico zaprli in šele naslednji dan se je lahko vrnila tja, da pogleda za bankovcem. Po nesreči pa je bila medtem pozabila spet na naslov knjige. Knjižničarji so pregledovali vsepovsod, niso pa mogli najti knjige, ki bi v njej tičal bankovec. Čez nekoliko dni je prišel v knjižnico nekdo, ki se mu je mudilo, in je knjižničarja prosil, naj mu izbere kakšno knjigo. Dobil jo je, malo jo je prelistal in iz nje je padel bankovec. Knjižničar je sedaj lahko pozabljeni ženski vrnil denar, o katerem je že mislila, da je za vedno izgubljen.

Položaj na Poljskem

V vseh poljskih mestih so izkopani jarki za vojaštvo. Kopanja jarkov se je udeležilo vse poljsko prebivalstvo. Med delavci so bili ministri, visoki dostojanstveniki prav tako kakor delavci in študenti. Razpoloženje na Poljskem je popolnoma mirno in samozavestno. Vojaki pozivniki so se odzvali brez izjeme. Sicer teče življenje normalno dalje. Listi izhajajo kakor prej in ne kažejo niti najmanjšega vznemirjenja ali zaskrbljenosti zaradi dogodkov, ki se pripravljajo.

Poziv prebivalstvu Italije

Italijanski listi objavljajo poziv prebivalstvu, naj se vse osebe, ki niso primorane ostati v mestih, izselijo na deželo. Poziv velja v prvi vrsti ženam, otrokom in starcem.

Pripravlja se blokada

Rimski »Messaggero« poroča, da je angleška vojna mornarica prejela ukaz, naj v primeru izbruha vojne takoj blokira nemška pristanišča in tudi ladje, ki jih zasači na poti v te luke.

Previdnostni ukrepi v Franciji

Na kilometre dolge kolone avtomobilov prevažajo orožje in strelivo

Kakor poročajo očividci, se Francija z vso resnostjo pripravlja na bližnje dogodke. Ogromne množine vojnega materiala in rezervnih živil so zadnje dni odpeljali vzhod. Na cestah vidi popotnik po več kilometrov dolge verige avtomobilov, ki prevažajo tanke, topove in strelivo proti mejnim odsekom. V vzhodnih četrtih Pariza so zadnje dni korakali oddelki topništva in pehote po ulicah z godbami in zastavami.

Svetovnoznana stekla na oknih katedral v Chartreju in Rouenu so demontirali in jih odnesli v zaklonišča. Tudi okna kapelice v pariški justični palači, ki pred-

stavljajo vrednost 90 milijonov frankov, so v nedeljo sneli in jih spravili v kleti Francoske banke.

Inozemska diplomatska zastopstva, predvsem ameriško in belgijsko poslanstvo preskrbujejo svoje državljane z maskami proti plinom. Povsod so nalepljena navodila, kako je treba ravnati v primeru letalskih in plinskih napadov. Z maskami proti plinom je zdaj prevedena že prevesna množica pariškega prebivalstva. Pariški otroci, ki so še v počitniških kolonijah, se zaenkrat ne smejo vrniti v mesto. Učitelji morajo slej ko prej biti na razpolago državnim oblastvom.

Ob prihodu v Croydon

Angleški poslanik pri berlinski vladil Neville Henderson ob svojem prihodu iz Nemčije. Letalo je pristalo na letališču v Croydonu

Najboljše gre med smeti

Rebra pri solati vsebujejo največ vitaminov — Pravilno lupljen krompir — Jejte neolupljeno sadje!

Skoraj vsaka gospodinja bo ogorčena, če jo vprašajo, ali zna očistiti zeleno solato. Zanimivo pa je, pogledati ji včasih pri delu preko ramen.

Tedaj boš opazil, da od zelenih listov skrbno odstranjuje bela rebra in jih meče v zaboj za smeti. Samo pri najmanjših listih jih pušča. Takšno postopanje je nepravilno. Sočna rebra solatnih listov vsebujejo največ vitaminov in so torej zdrava jed, ki bi je ne smeli zametavati.

Pri tej priliki še majhen nasvet. Solatne glave in sploh sveža zelenjava, ki je ne porabimo takoj, se držijo najbolje, če jih dobro zavijemo v navaden časopisni papir. Zavitek moramo shraniti potem na čim temnejšem in hladnejšem prostoru.

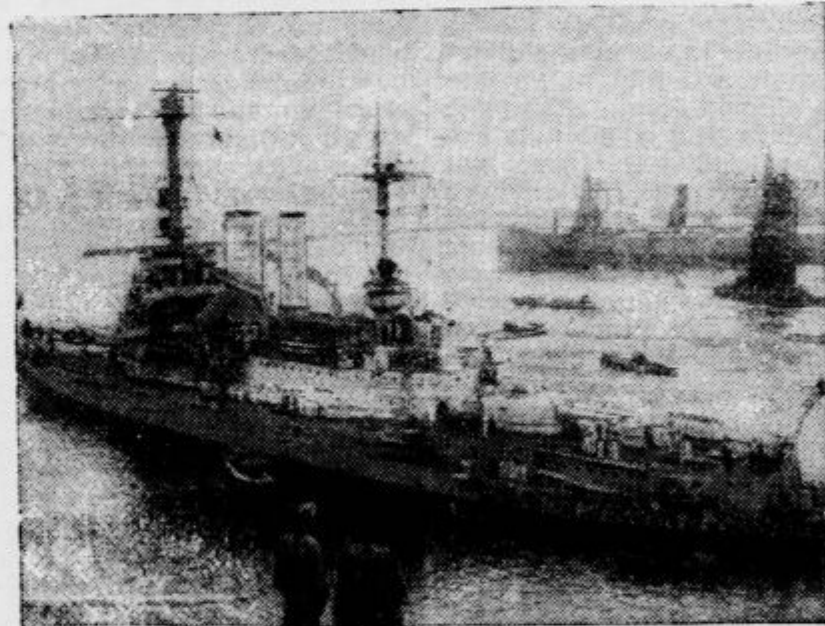
Zaboj za smeti požre marsikaj, kar bi bilo našemu zdravju zelo v korist. Dokler je krompir mlad in svež, kakor ob tem času, bi moral čim pogosteje na mizo. Vedeti pa

moramo, da so tudi pri krompirju najboljše hranilne snovi neposredno pod lupino in da je tedaj velika razlika, ali pride na mizo debelo in grobo olupljen, ali pa smo mu po kuhanju posneli le tenko kožico.

Najslabše pa je lupiti sadje in lupine metati stran. Tu seveda ni govora o ljudeh, ki so bolni na želodcu in včasih ne preneajo ter ne prebavijo malo trših lupin ter jim je zato priporočati sadni kompot. Kar se pa tiče zdravih želodcev, bi bilo reči, da bi ne smeli jesti olupljeno sadje. To sadje se s higijenskimi pretežami ne lupi, temveč ga je le dobro oprati. Kdor ima dobre zobe in dobro drobi tudi lupine, dela svojemu organizmu veliko uslugo, če mu daje sadje, kakršno je, samo oprano.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Nemška križarka v Gdansk

Nemška vojna ladja »Schleswig-Holstein« se je te dni zasedrila v gdanskem pristanišču. Križarka »Schleswig-Holstein« je danes že stara ladja. Zgrajena l. 1906 ne odgovarja več sodobnim tehničnim zahtevam vojnih ladij. Bitke pri Skagerraku se je udeležila kot nosilka min

Poenostavljen je jedilnega lista

Berlinska vlada je izdala navodila za skurjenje in poenostavljen jedilnega lista v vseh gostinskih obratih. Med jedmi, ki jih gostilne in restavracije nudijo gostom, mora biti vsaj ena ribja jed. Obratno, ki se ne bi držali navodil, bodo zaprli.

Kraljica se je vrnila

Angleška kraljica Elizabeta se je vrnila iz Balmorala v London, obe princesi Elizabeta in Marija Rosé pa sta zaenkrat še ostali v Balmoralu.

Windsorski vojvoda bi se rad vrnil

Kakor piše »Daily Express«, je izrazil vojvoda Windsorski željo, da bi se v primeru vojne rad vrnil na Anglesko. Pripravljen je prevzeti vsako nalogo, ki mu jo določi angleška vlada, toda pod pogojem, da sme pri njem ostati njegova soproga.

A NEKDOTA

V klubu plemenitavev nekega ruskega provincialnega mesta je pripravedal znani knez Potemkin, da je potegnil iz Volge nenavadno velikega jesetra. »Riba je bila tako dolga...« je rekel in pri tem iztegnil svoje roke od enega konca mize proti drugemu.

Pesnik basni Krylov, ki je bil tudi navzoč in je sedel na drugem koncu mize, je Potemkinu urno odmaknil stol in rekel: »Prosim, prosim, saj dovolite, da napravim prostor za vašega jesetra...«

VSAT DAN ENA

»Ženičica, kaj meniš — ali ne bi kazalo, da si nabavimo sesalnik za prah?«
»Nikakor, dragec. Prahu imamo pri nas toliko, da bi se vsak sesalnik za prah pokvaril. Škoda denarja zanj — rajši ga porabiva za kakšno drugo udobnost.«
(»Journal«)

Milan Kašanin, L'Art yougoslave

	6	7	8	9
--	---	---	---	---

Šest zlatih angelov

Roman

M. BRAND

Ko je Ryder poslal komornega slugo spat, je sedel spet k odprtemu oknu in se zagledal v zvezde. Čez čas mu je prišlo nekaj na misel; vstal je in odšel dol, v delovno sobo. Ko je odprl vrata, se mu je zazdelo, da ga opazil v sobi medel odsvit luči vendar je odvrnil, ali ni bila morebiti prevara. Zaprl je vrata in tipaje poiskal električno stikalo, toda iz previdnosti se je obrnil z obrazom proti sobi, preden je vključil tok.

Luči so zazarele. Ničesar sumljivega ni bilo videti, ker je pa plaval v zraku sumljiv, tuj vonj, je oprezno in korakoma krenil proti niži — desno od nje je našel čepečo postavbo v črnem žametnem ogrinjalu.

»Kaj želite?« je vprašal Ryder. Postava je vstala, črni žametni ogrinjal je zdrgnil z glave, zlati lasje so se pokazali — Marlena Sutherland je trepetaje obstala pred njim. »Prosim, izvolite sesti«, je rekel dokaj osuplo. Spustila se je na bližnji stol in prestrašeno zastrla vanj. »Ne bom klical policije«, jo je potolažil. »Videti je, da vas je stvar močno prizadela — ali naj vam stopim po kozarec konjaka?« »Ne«, je odgovorila brez glasu.

Ponudil ji je cigareto, ki jo je vzela, med ko so se njene oči kakor prikovane upirale vanj. »Kadar se toliko opomorete, da boste mogli govoriti, mi povejte«, je rekel in jel hoditi po debeli preprogi sem ter tja. »Zdaj poizkusim«, je zašepetala čez nekaj časa. Zmečkal je cigareto v pepelniku, se usedel na rob pisalne mize in se zagledal v svoje sklenjene roke. »Moral sem se vrniti«, je obotavljaje se izpregovorila, »ker je tu nekaj, kar po rajnikovi želji ni namenjeno tujim očem.« Ryder se ni ganil, ker je pa ona molčala, se mu je tišina polagoma zazdela moreča, tako da je nazadnje dejal: »Ne maram vam otežiti zadeve in tudi vprašanj vam nočem zadajati, torej se nikar ne dvizajte. — Ali ne bi bilo vendarle dobro, da vam prej prinesem okrepčilo?« »Prosim, pogledajte me«, je zaprosila. Vzdignil je oči. Zdrznila se je, a se nato takoj spet zbrala — njeni prsti so se živčno poigravali z žametnim ogrinjalom. »Za briljantno zapestnico gre«, je spet začela, »ki mi jo je nekoč podaril. — Moje razmere so se slabšale in slabšale, dokler nisem morala nazadnje prositi Johna pomoči. — Pomagal mi je, a pri tem je dejal, da se moram naučiti bolj gospodariti z denarjem — in ko mi je dal večje posojilo, je vzel zapestnico nazaj — ker ni maral, da bi romala lepega dne v zastavljalnico —« Glas ji je zastal in tesnobno, vprašujoče ga je pogledala. »Po tem takem bi bilo najpametneje, da tisto

zapestnico precej zdajle poiščeva — tako mislite, kaj?« »Res mislite tako, gospod Ryder?« je vzkliknila. »Vedeti morate namreč, da bi jo vsi spoznali, če bi se našla v njegovi zapuščini, in —« »— in tega nočem, ne vi ne jaz jelite da ne?« ji je segel v besedo. »Že navadno opravljanje je dovolj mučna stvar, a tiskano opravljanje lahko človeku brezupno uniči dobri sloves, in takšna stvar bi seveda prišla v liste. — Začnite iskati ondu kajle v desnem predalu, jaz se pa lotim levega.« Čeprav je s precejšnjim hrupom premetaval papirje, je vendar slišal zraven sebe njeno naglo sojenje. Z vzdihom olajšanja je kmalu našla stvar, rjav usnjen tok, ki ga je odprla in pomolila Ryderju — kar zableščalo se mu je od iskrenja velikih briljantov. »Da sem na vašem mestu, bi to reč kar moči hitro odnesel domov«, je rekel in se nasmehnil. »Zares?« je vprašala vsa zmedena. »Seveda.« »Bog vas blagoslovi za to!« »Takšno reč lahko človek zmerom porabi«, je menil. »Hočete, da vas spremim venkaj?« »Ali ne bi bilo bolje, če bi me pustili, da odidem sama?« »Kakor želite. — Saj res: ali imate zlatega angelca, ki ste ga nocoj dobili, morda pri sebi?« »Na žalost sem ga pustila doma — kaj bi ga radi imeli?« »Ne mudi se. — Kako ste prav za prav prišli noter?« »Ključ imam«, je odgovorila in zardela.

»A, tako? — Nu, stvar, zaradi katere ste prišli, je torej opravljena. — Lahko noč.« Segla mu je v roko, ki jo je iztegnil in zajecijala: »Zelim vam — —« Zmedena je obmolnila in planila venkaj. Ryder je utrnil luč, sedel v naslanjaj za pisalno mizo in se zleknil daleč nazaj. Luči hiš na oni strani ulice so nedoločno razsvetljevale temni prostor, in na gladki mizni plošči, na stenskem opažu in na kljuki vrat, ki so bila na njegovi levisi, je ležal medel odsev. Nazadnje si je podprl glavo z dlanj, da bi poizkusil premisljevati, a misli so se mu kmalu zmedle. Mahoma se je zdrzil — zakinkal je bil, glava mu je bila omahnila na prsi. Ko je segel po škatlici s cigaretami, ki je stala zraven njega, je videl, da svetlobni odsev na kljuki počasi izginja in da se vrata previdno odpirajo. Moška postava se je prerinila v sobo in vključila luč — bil je Erik Claussen v odprtem večernem plašču in cilindru. Ko je zagledal Ryderja, mu je za trenutek zastala sapa, nato pa je hitro potegnil iz žepa staro, težko vojaško avtomatsko pištolo in jo nameril na Ryderja, rekoč: »Kvišku roke!« Charles je vzdignil roke in vstal. »Stopite v stran od pisalne mize!« je ukazal vsiljenec. Tudi to je Ryder storil. »Tako je prav«, je rekel Claussen, »a roke izvolite držati kvišku, ker moram najprej pomisliti, kako in kaj.« Tudi to je Ryder storil.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM
Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopolni in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Službo dobi

Postrežnico
sprejem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 24375-1

Kuharica
pridna in poštena, samostojna in snažna, dobro uporabljiva, dobi službo pri ugledni družini v Celju. Ponudbe po možnosti s prepišanih slik na ogl. odd. Jutra pod šifro »Varčna kuharica«. 24338-1

Vrtnar
dobro izvešan in uporabljen, samski, zanesljiv vozač, pošten, z dobrih pričevanj, dobi takoj mesto. Ponudbe s prepišanih slik na ogl. odd. Jutra pod šifro »Uporabljivi vrtnar«. 24337-1

Sofer
trezen, samski, zanesljiv vozač, pošten, z dobrih pričevanj, dobi takoj mesto. Ponudbe s prepišanih slik na ogl. odd. Jutra pod šifro »Pošten sofer«. 24336-1

Privatno sobarico
za takoj sprejem. Ponudbe pod »Zanesljive na poslovalnico Jutra Maribor«. 24341-1

Mlad fant
trgovski pomočnik — inkasant sprejme vsako službo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 24342-1

Mizarskega pomočnika
sprejem. takoj. — Peter Kobal, Kranj. 24345-1

Mlajšo postrežnico
pridno, pošteno, sprejemno dnevno od pol 7. do 2. ure. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 24351-1

Vzgojiteljico
najraje učiteljico, s značajem nemščine, resno, zdravo, sprejem takoj k otrokom v starosti 6 do 9 let. Ponudbe na poslovalnico Jutra v Celju pod »Vzgojiteljico«. 24221-1

G. Th. Rotman:

„ZAČARANI KANARČEK“

12
Nazadnje so neusmiljeni sosedi utihnili; Tinko jih je slišal, kako so s truscem in smehom klobučarili po stopnicah nizdol. Zunaj, na ulici, so se še vedno grohotali. Ubogi sosed se je pa v svoji sobi ves prepaden sesedel na stol. »To mi ne gre v glavo in mi ne gre,« je ponavljal spet in spet. »Kdo je bil torej začaran: jaz ali kanarček?«
—Konec—

M. BRAND

15
Roman

Ko je Ryder poslal komornega slugo spat, je sedel spet k odprtemu oknu in se zagledal v zvezde. Čez čas mu je prišlo nekaj na misel; vstal je in odšel dol, v delovno sobo. Ko je odprl vrata, se mu je zazdelo, da ga opazil v sobi medel odsvit luči vendar je odvrnil, ali ni bila morebiti prevara. Zaprl je vrata in tipaje poiskal električno stikalo, toda iz previdnosti se je obrnil z obrazom proti sobi, preden je vključil tok.

Luči so zazarele. Ničesar sumljivega ni bilo videti, ker je pa plaval v zraku sumljiv, tuj vonj, je oprezno in korakoma krenil proti niži — desno od nje je našel čepečo postavbo v črnem žametnem ogrinjalu.

»Kaj želite?« je vprašal Ryder. Postava je vstala, črni žametni ogrinjal je zdrgnil z glave, zlati lasje so se pokazali — Marlena Sutherland je trepetaje obstala pred njim. »Prosim, izvolite sesti«, je rekel dokaj osuplo. Spustila se je na bližnji stol in prestrašeno zastrla vanj. »Ne bom klical policije«, jo je potolažil. »Videti je, da vas je stvar močno prizadela — ali naj vam stopim po kozarec konjaka?« »Ne«, je odgovorila brez glasu.

Ponudil ji je cigareto, ki jo je vzela, med ko so se njene oči kakor prikovane upirale vanj. »Kadar se toliko opomorete, da boste mogli govoriti, mi povejte«, je rekel in jel hoditi po debeli preprogi sem ter tja. »Zdaj poizkusim«, je zašepetala čez nekaj časa. Zmečkal je cigareto v pepelniku, se usedel na rob pisalne mize in se zagledal v svoje sklenjene roke. »Moral sem se vrniti«, je obotavljaje se izpregovorila, »ker je tu nekaj, kar po rajnikovi želji ni namenjeno tujim očem.« Ryder se ni ganil, ker je pa ona molčala, se mu je tišina polagoma zazdela moreča, tako da je nazadnje dejal: »Ne maram vam otežiti zadeve in tudi vprašanj vam nočem zadajati, torej se nikar ne dvizajte. — Ali ne bi bilo vendarle dobro, da vam prej prinesem okrepčilo?« »Prosim, pogledajte me«, je zaprosila. Vzdignil je oči. Zdrznila se je, a se nato takoj spet zbrala — njeni prsti so se živčno poigravali z žametnim ogrinjalom. »Za briljantno zapestnico gre«, je spet začela, »ki mi jo je nekoč podaril. — Moje razmere so se slabšale in slabšale, dokler nisem morala nazadnje prositi Johna pomoči. — Pomagal mi je, a pri tem je dejal, da se moram naučiti bolj gospodariti z denarjem — in ko mi je dal večje posojilo, je vzel zapestnico nazaj — ker ni maral, da bi romala lepega dne v zastavljalnico —« Glas ji je zastal in tesnobno, vprašujoče ga je pogledala. »Po tem takem bi bilo najpametneje, da tisto

zapestnico precej zdajle poiščeva — tako mislite, kaj?« »Res mislite tako, gospod Ryder?« je vzkliknila. »Vedeti morate namreč, da bi jo vsi spoznali, če bi se našla v njegovi zapuščini, in —« »— in tega nočem, ne vi ne jaz jelite da ne?« ji je segel v besedo. »Že navadno opravljanje je dovolj mučna stvar, a tiskano opravljanje lahko človeku brezupno uniči dobri sloves, in takšna stvar bi seveda prišla v liste. — Začnite iskati ondu kajle v desnem predalu, jaz se pa lotim levega.« Čeprav je s precejšnjim hrupom premetaval papirje, je vendar slišal zraven sebe njeno naglo sojenje. Z vzdihom olajšanja je kmalu našla stvar, rjav usnjen tok, ki ga je odprla in pomolila Ryderju — kar zableščalo se mu je od iskrenja velikih briljantov. »Da sem na vašem mestu, bi to reč kar moči hitro odnesel domov«, je rekel in se nasmehnil. »Zares?« je vprašala vsa zmedena. »Seveda.« »Bog vas blagoslovi za to!« »Takšno reč lahko človek zmerom porabi«, je menil. »Hočete, da vas spremim venkaj?« »Ali ne bi bilo bolje, če bi me pustili, da odidem sama?« »Kakor želite. — Saj res: ali imate zlatega angelca, ki ste ga nocoj dobili, morda pri sebi?« »Na žalost sem ga pustila doma — kaj bi ga radi imeli?« »Ne mudi se. — Kako ste prav za prav prišli noter?« »Ključ imam«, je odgovorila in zardela.

»A, tako? — Nu, stvar, zaradi katere ste prišli, je torej opravljena. — Lahko noč.« Segla mu je v roko, ki jo je iztegnil in zajecijala: »Zelim vam — —« Zmedena je obmolnila in planila venkaj. Ryder je utrnil luč, sedel v naslanjaj za pisalno mizo in se zleknil daleč nazaj. Luči hiš na oni strani ulice so nedoločno razsvetljevale temni prostor, in na gladki mizni plošči, na stenskem opažu in na kljuki vrat, ki so bila na njegovi levisi, je ležal medel odsev. Nazadnje si je podprl glavo z dlanj, da bi poizkusil premisljevati, a misli so se mu kmalu zmedle. Mahoma se je zdrzil — zakinkal je bil, glava mu je bila omahnila na prsi. Ko je segel po škatlici s cigaretami, ki je stala zraven njega, je videl, da svetlobni odsev na kljuki počasi izginja in da se vrata previdno odpirajo. Moška postava se je prerinila v sobo in vključila luč — bil je Erik Claussen v odprtem večernem plašču in cilindru. Ko je zagledal Ryderja, mu je za trenutek zastala sapa, nato pa je hitro potegnil iz žepa staro, težko vojaško avtomatsko pištolo in jo nameril na Ryderja, rekoč: »Kvišku roke!« Charles je vzdignil roke in vstal. »Stopite v stran od pisalne mize!« je ukazal vsiljenec. Tudi to je Ryder storil. »Tako je prav«, je rekel Claussen, »a roke izvolite držati kvišku, ker moram najprej pomisliti, kako in kaj.« Tudi to je Ryder storil.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM
Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopolni in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Službo dobi

Postrežnico
sprejem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 24375-1

Kuharica
pridna in poštena, samostojna in snažna, dobro uporabljiva, dobi službo pri ugledni družini v Celju. Ponudbe po možnosti s prepišanih slik na ogl. odd. Jutra pod šifro »Varčna kuharica«. 24338-1

Vrtnar
dobro izvešan in uporabljen, samski, zanesljiv vozač, pošten, z dobrih pričevanj, dobi takoj mesto. Ponudbe s prepišanih slik na ogl. odd. Jutra pod šifro »Uporabljivi vrtnar«. 24337-1

Sofer
trezen, samski, zanesljiv vozač, pošten, z dobrih pričevanj, dobi takoj mesto. Ponudbe s prepišanih slik na ogl. odd. Jutra pod šifro »Pošten sofer«. 24336-1

Privatno sobarico
za takoj sprejem. Ponudbe pod »Zanesljive na poslovalnico Jutra Maribor«. 24341-1

Mlad fant
trgovski pomočnik — inkasant sprejme vsako službo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 24342-1

Mizarskega pomočnika
sprejem. takoj. — Peter Kobal, Kranj. 24345-1

Mlajšo postrežnico
pridno, pošteno, sprejemno dnevno od pol 7. do 2. ure. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 24351-1

Vzgojiteljico
najraje učiteljico, s značajem nemščine, resno, zdravo, sprejem takoj k otrokom v starosti 6 do 9 let. Ponudbe na poslovalnico Jutra v Celju pod »Vzgojiteljico«. 24221-1

G. Th. Rotman:

„ZAČARANI KANARČEK“

12
Nazadnje so neusmiljeni sosedi utihnili; Tinko jih je slišal, kako so s truscem in smehom klobučarili po stopnicah nizdol. Zunaj, na ulici, so se še vedno grohotali. Ubogi sosed se je pa v svoji sobi ves prepaden sesedel na stol. »To mi ne gre v glavo in mi ne gre,« je ponavljal spet in spet. »Kdo je bil torej začaran: jaz ali kanarček?«
—Konec—

Motorno kolo

Ardie 200 ccm, vožen 4500 km, ugodno naprodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 24365-10

Kolesa

Adler kolo
s svetilko, skodraj novo, na prodaj. Na ogled pri mehaniku Nardinu, Poljanska 31. 24377-11

Stroji

Več elektromotorjev
rabilnih, v dobrem stanju, 220/380 V, veličina od 50 do 1000 W. Iva Prešern, Kranj, Blejska cesta 17. 24282-29

Pohištvo

Pohištvo
novo in že rabljeno, ki ga želite prodati ali samo dati v shrambo, sprejemamo v posebni oddelci v komisiji prodajo po zelo ugodnih pogojih. Kupcev je v tem oddelku vedno dovolj za dobro ohranjeno pohištvo. Vse reklamirane stvari sami. Sproščite nam na dopisnici ali ustno. Prevos pohištva preskrbimo sami. Ivan Mathian, Ljubljana, Tyrševa 12. 24373-44

Pouk

Petošolec
odličnik, bi rad instrumentalno poučeval za hrano. Uspeh zagotavlja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra »Pridnost«. 24362-4

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato
rupuje po najvišjih cenah. ČERNE - juvelir, Ljubljana — Wolfova. 24388-44

Sadje

Koroške brusnice
(Preiselbeeren) dobro izbrane, razpošilja po pošti ali brezovno od 6 kg naprej po dnevni ceni ni Henrik Zechner, Ljubljana, Koroško. 18669-34

Pridelki

Kislo zelje novo
prvotno po brezkonkurenčni ceni vsako množico dobavlja Homan, Sv. Petra 81, Ljubljana, telefon 35-39. 23330-33

Prodaj

Paviljon
steklena blagajna, primerna za slaščičarja, v dobrem stanju, poceni naprodaj. — Brača Michel, Velesojemu. 24382-4

Parkete in

parketne odpadke
ugodno proda Ivan Šiška, tovarna parketov, Metelkova ul. 4, telefon 22-44. 249-6

Moderen vozček

sportni, prodam po nizki ceni. Poljanska cesta 15, 8. stopn., vrata 13. 24394-6

Izolacijske plošče

za hladilnice, prvotni inženirski projekt, prodamo po izjemni ceni. Vprati na ogl. odd. Jutra pod šifro »Izolacije«. 24385-6

Kupim

Tricikelj
dobro ohranjen, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tricikele«. 24355-7

Auto, moto

Opel Kadett
Opel Olympia lanskega modela radi predstojajo deličnega odhoda (pomankanja prostora) nujno naprodaj za vsako sprejemljivo ceno. Informacije: Ostrožnik, trgovina, Pasaja, Nebošičnik. 24371-16

DKW Meister

dobro ohranjen, kupim. — Ogled Ljubljana ali Gorjani grad. Ponudbe: Ilijaš Ivan, Gorjani grad. 24339-10

Več lepih parcel

ugodno prodam v sredini Šiške. Ponudbe na ogledni odd. Jutra pod »Parcelacija urejena«. 24359-20

Trgovci na deželi

Ugoden nakup trgovske hiše v industrijskem kraju. Pojasnila daje Josip Simčič, Maribor, Aleksandrova 12. 24340-25

Naprodaj hiša

v škofiji vasi pri Celju po ugodni ceni. Vpraša se pri Celjski posejilnici d. d. v Celju. 23006-20

Trgovska hiša

velika, dvonadstropna, v sredini mesta Celja s trgovskimi lokali in velikimi skladišči naprodaj. Ponudbe na poslovalnico Jutra v Celju pod »Kapital«. 24220-20

Stanovanje

Enosob. stanovanje
takoj oddam za 200 din. Alešičeva 26. 24366-21

Štirisobno stanovanje

komfortno, izčem. Baloh, Kosova ul. 16. 24360-21

Dvosob. stanovanje

solončno oddam odraslim osebam 1. oktobra. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 24387-21

Stanovanja

Dvosob. stanovanje
komfortno, v bližini vrtov ali v okraju vil, izčem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Komfort«. 24391-21a

Dijake

sprejem na hrano in stanovanje, za nižješolske pomoč pri učenju. Bitenc Antonija, Gosposka 10, — drugi vhod. 24381-22

Dijakinjo

od četrte naprej sprejem v ohranilo. Zrinjskega 7, — vrata 8. 24384-22

Za četrtosolca

bežirajske gimnazije, izčem stanovanje blizu glavnega kolodvoza z zanesljivim nadzorstvom, s sestanovcem ali sinom iste starosti. Ponudbe na ogl. odd. Jutra »Družinski stiki«. 24367-22a

Dve dijakini

ali dijaka, sprejemem poceni v prijazno svetlo sobo z vso opremo — dam tudi same hrano. Blizina Christoforove trgovske šole in učiteljske. Strossmayerjeva 4-I., desno, nasproti poljske gimnazije. 24363-22

Dva dijaka(inji)

sprejem v solončno sobo v centru. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 24376-21

BLAGO ZA POHIŠTVO S E V E R, LJUBLJANA, MARIJIN TRG

vedno, najnovejši vzorci v veliki izbiri kupite pri

Varaždinske Toplice,

biser hrvatskega Zagorja vas vabijo, da prebivate nekoliko tednov zdravljenja v starodavnem zdravilišču za revmo, nevralgijo, protin, ženske bolezni itd. Počeni že od 1. sept. znižane jeenske cene. V pokopiščni kavarni dnevno godba; tenis, sprehajališča, ribolov, ping-pong itd. Pri rezerviranju sob vam bomo javili najboljše železniško zvezo z Varaždinskimi Toplicami. — Soba treba rezervirati vsaj 15 dni naprej. — Prospekte pošilja zdravilišče

VARAŽDINSKE TOPLICE

Tkalnega mojstra

rabimo z večletno prakso v laneni stroki za gladke stroje, listovke in jacquard. — Samo pismene ponudbe naj se pošlje na Industrijo platnenih izdelkov d. d. — Jarše, pošta Domžale.

Dijaka

srednješolske sprejem na stanovanje in dobro domačo hrano, Soupska kopalnica. Postopek kot s članom družine. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 24357-22

Dijaka

boljšega, vzajem na zelo dober in obilno hrano, v solončno sobo s kopalnico, v centru. Pomoč pri učenju. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 24361-22

Dijakinji

sprejem v vso ohranilo, klavir, nemška konverzacija. Pomoč pri učenju, skrbno nadzorstvo. Cijoli, učiteljske Gosposka ulica št. 10-I. 24349-22

Sobo

za dva dijaka z zajtrkom ali vso opremo, oddam. Neposredna bliž